

Briuselis, 2017 m. gruodžio 13 d.
(OR. en)

15237/17

Tarpinstitucinė byla:
2016/0379 (COD)

ENER 487
ENV 1016
CLIMA 336
COMPET 841
CONSOM 384
FISC 322
CODEC 1970

PRANEŠIMAS

nuo:	Nuolatinių atstovų komiteto (COREPER I)
kam:	Tarybai
Komisijos dok. Nr.:	15135/1/16 ENER 418 ENV 758 CLIMA 169 COMPET 637 CONSOM 301 FISC 221 IA 131 CODEC 1809 REV1 + ADD 1 REV 1 + ADD 2 REV 1
Dalykas:	Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO dėl elektros energijos vidaus rinkos (nauja redakcija) – Bendras požiūris

I. ĮVADAS

1. 2016 m. lapkričio 30 d. Komisija pateikė Tarybai pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl elektros energijos vidaus rinkos (nauja redakcija); šis pasiūlymas yra dokumentų rinkinio „Švari energija visiems europiečiams“ dalis.
2. Visas dokumentų rinkinys buvo pristatytas 2016 m. gruodžio mėn. įvykusiame TTE tarybos (energetika) posėdyje. Pasikeitimas nuomonėmis dėl dokumentų rinkinio buvo surengtas 2017 m. vasario mėn. TTE tarybos (energetika) posėdyje.

3. Užbaigus visų aštuonių pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų poveikio vertinimų nagrinėjimą ir pradėjus pačių pasiūlymų išsamų nagrinėjimą, 2017 m. birželio mėn. TTE tarybos (energetika) posėdyje buvo pristatyta pažangos ataskaita¹.
4. Reglamento dėl elektros energijos vidaus rinkos projekto patikslintos redakcijos buvo paskelbtos rugsėjo mėn. (dok. 10681/2017) ir lapkričio mėn. (dok. 10681/17 REV 1 + ADD 1 ir 14625/17 + ADD 1).
5. Europos Parlamento Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos (ITRE) komitetas pranešėju paskyrė Krišjānįs Kariņšs ir savo nuomonę turėtų priimti 2018 m. kovo mėn. Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas pateikė nuomonę 2017 m. gegužės 31 d., o Regionų komitetas – 2017 m. liepos 12 d.
6. Energetikos darbo grupė svarstė Komisijos pasiūlymą ir susijusias pirmininkaujančios valstybės narės siūlomas kompromisines nuostatas 2017 m. liepos–lapkričio mėn. laikotarpiu. Po šių diskusijų pirmininkaujanti valstybė narė į tekstą įtraukė labai daug pakeitimų.
7. Delegacijų nuomone, siūlomais pakeitimais tekstas patobulintas taip:
 - paaiškinamos esamos ir įtraukiamos trūkstamos apibrėžtys,
 - geriau paaiškinamas tekstas dėl atsakomybės už balansavimą ir sąlygų, kuriomis valstybės narės gali numatyti leidžiančias nukrypti nuo finansinės atsakomybės už disbalansą nuostatas,
 - veiksmingiau organizuojama balansavimo rinka, nustatomos taisyklės dėl atsiskaitymo už balansavimo energiją, kainos, balansavimo pajėgumo pirkimo sąlygos ir taisyklės dėl kainos techninių ribų,
 - numatoma naudoti ne tik nacionalinių išteklių adekvatumo vertinimus, bet ir Europos išteklių adekvatumo vertinimus,
 - numatyta, kad valstybės narės turi užtikrinti, jog užsienio pajėgumų teikėjai galėtų prisidėti prie norimo adekvatumo lygio užtikrinimo tomis pačiomis sąlygomis, kokios sudarytos vidaus pajėgumų teikėjams, nustačius konkrečius reikalavimus,

¹ Dok. ST 9578/17.

- geriau apibrėžiami ir struktūrizuojami pajėgumų mechanizmų rengimo principai,
 - patikslinamos ENTSO-E užduotys,
 - regioniniai operatyviniai centrai paverčiami regioniniais saugumo koordinatoriais, performuluojamos nuostatos dėl jų įsteigimo, įgaliojimų ir užduočių,
 - įtraukiamas naujas straipsnis, kuriame nustatomi su ES STO subjektu susiję principai, taisyklės ir procedūros,
 - numatoma, kad tinklo kodeksai būtų nustatomi priimant ne deleguotuosius, bet įgyvendinimo aktus.
8. Pirmininkaujančios valstybės narės nuomone, priede pateikiamas kompromisinis tekstas yra gerai subalansuotas, todėl didžiajai jo daliai delegacijos galėtų iš esmės pritarti. Vis dėlto Taryba dar turi patvirtinti toliau aprašytus pagrindinius klausimus.

Pirmininkaujančios valstybės narės kompromisinio pasiūlymo pagrindiniai elementai:

a) Prekybos zonų (įskaitant pralaidumo paskirstymą ir perkrovos šalinimo priemones) apibrėžimas (13 ir 14 straipsniai)

Pagal pralaidumo paskirstymo taisyklės reikalaujama, kad didžiausias pralaidumas rinkos dalyviams būtų paskirstomas šalia prekybos zonos ribų. Jeigu šis pralaidumas yra veikiamas vidaus perkrovos, su tuo susidūrusi valstybė narė turi imtis taisomųjų veiksmų šiai perkrovai pašalinti. Kitas variantas – valstybė narė gali nuspręsti iš naujo apibrėžti prekybos zoną, kad ji atspindėtų infrastruktūros trukdžius. Delegacijos atkreipė dėmesį į tai, kad prekybos zonos suskaidymas yra politinės svarbos klausimas, todėl valstybėms narėms turi būti užtikrinta galimybė išlaikyti šį variantą. Pirmininkaujanti valstybė narė siūlo nustatyti didžiausio pralaidumo šalia prekybos zonos ribos etaloninį lygį, kurio reikia laikytis. Be to, pirmininkaujanti valstybė narė siūlo, kad po priemonės įgyvendinti būtino laikotarpio valstybės narės galėtų pasirinkti, ar taikyti prekybos zonos skaidymą, ar išspręsti perkrovos problemą imantis taisomųjų veiksmų etaloniniam lygiui pasiekti. Pirmininkaujanti valstybė narė siūlo aiškų viso proceso terminą ir laikosi savo pozicijos, kad tuo atveju, jei proceso pabaigoje etaloninis lygis nebūtų išlaikytas, Komisija galėtų paskelbti sprendimą dėl optimalaus prekybos zonų valstybėje narėje suskaidymo.

b) Pajėgumų mechanizmai (21–24 straipsniai)

- Taryba turėtų aptarti rengimo principus, visų pirma nurodytus 23 straipsnyje.
- Kalbant apie išmetamą CO₂ kiekį, pirmininkaujanti valstybė narė siūlo nustatyti, kad nuo 2025 m. gruodžio 31 d. elektros energijos gamybos pajėgumai, išmetantys daugiau kaip 550 g CO₂/kWh energijos, dėl kurių galutinis investavimo sprendimas priimtas po šio reglamento įsigaliojimo dienos, negautų mokėjimų arba įsipareigojimų dėl būsimų mokėjimų taikant pajėgumų mechanizmą.
- Pirmininkaujanti valstybė narė siūlo išbraukti 23 straipsnio 5 dalį ir, kalbant apie pajėgumų mechanizmo taikymo aktyvavimą, pasikliauti esamais mechanizmais, pavyzdžiui, valstybės pagalbos kontrole, kiekvieną atvejį vertinant atskirai.
- Pirmininkaujanti valstybė narė taip pat siūlo valstybėms narėms įtraukti nuostatą, kuria būtų numatytas veiksmingas laipsniškas pajėgumų mechanizmo panaikinimas.

III. IŠVADA

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, Tarybos prašoma išnagrinėti šio pranešimo priede išdėstytą kompromisinį tekstą, apsvarstyti visus delegacijų iškeltus likusius neišspręstus klausimus ir pasiekti susitarimą dėl priede išdėstyto bendro požiūrio teksto projekto.

Bendras požiūris reikštų preliminarą Tarybos poziciją dėl šio pasiūlymo ir juo remiantis būtų rengiamasi deryboms su Europos Parlamentu.

Komisijos pasiūlymo trijų pirmųjų peržiūrėto teksto redakcijų (dok. 10681/2017, 10681/17 REV 1, 14625/17 + ADD1) papildymai pažymėti **paryškintuoju šriftu**.

Naujas tekstas, įtrauktas atsižvelgiant į gruodžio 6 d. Nuolatinių atstovų komiteto posėdžio rezultatus (dok. 14625/17 + ADD1), pažymėtas **paryškintuoju šriftu ir pabrauktas**.

Visas išbrauktas tekstas pažymėtas simboliu [].

2016/0379 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl elektros energijos vidaus rinkos

(nauja redakcija)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 194 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

- (1) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 714/2009 ² buvo keletą kartų iš esmės keičiamas. Kadangi tą reglamentą reikia keisti dar kartą, dėl aiškumo jis turėtų būti išdėstytas nauja redakcija;
- (2) energetikos sąjunga siekiama užtikrinti, kad energija vartotojams – namų ūkiams ir įmonėms – būtų tiekiamas **saugiai**, patikimai, tvariai ir konkurencingai ir būtų įperkama. Nuo seno elektros energijos sistemoje dominuoja vertikaliosios integracijos, dažnai valstybei priklausančios monopolijos, valdančios dideles centralizuotas branduolines arba iškastinio kuro elektrines. Nuo 1999 m. pradėjus palaipsniui kurti elektros energijos vidaus rinką buvo siekiama visiems Sąjungos vartotojams – ir piliečiams, ir verslo subjektams – suteikti tikrą pasirinkimo galimybę, sukurti naujų verslo galimybių ir didinti tarpvalstybinę prekybą siekiant didesnio našumo, konkurencingų kainų ir aukštesnio lygio paslaugų standartų bei siekiant prisidėti prie tiekimo saugumo ir tvarumo. Dėl elektros energijos vidaus rinkos sustiprėjo konkurencija, visų pirma didmeniniu lygmeniu, ir išaugo tarpvalstybinė prekyba. Ji ir toliau išlieka efektyvios energijos rinkos pagrindas;
- (3) Europos energetikos sistemoje šiuo metu vyksta didžiausias per dešimtmečius pokytis ir elektros energijos rinka yra šio pokyčio pagrindas. [] Šis pokytis rinkos dalyviams **atveria** naujų galimybių, **palengvina sąlygas jomis pasinaudoti**, tačiau kelia ir naujų iššūkių. Kartu technologijų pokyčiai užtikrina naujų vartotojų dalyvavimo formų ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo galimybę;

² 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 714/2009 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų, panaikinantis Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003 (OL L 211, 2009 8 14, p. 15).

- (3a) šiuo reglamentu nustatomos taisyklės, kuriomis siekiama užtikrinti energijos vidaus rinkos veikimą, kartu įtraukiant tam tikrą skaičių reikalavimų, susijusių su atsinaujinančiosios energijos formų plėtojimu ir aplinkos politika, visų pirma [] konkrečias taisykles dėl atsakomybės už balansavimą, skirstymo ir perskirstymo tam tikrų [] elektros energijos gamybos objektų, naudojančių atsinaujinančiuosius išteklius, atžvilgiu, [], taip pat dėl naujų elektros energijos gamybos pajėgumų išmetamo CO₂ kiekio ribos, jei jiems yra taikomas pajėgumų mechanizmas;
- (4) dėl valstybių įsikišimo, dažnai nekoordinuoto, didmeninė elektros energijos rinka tapo vis labiau iškreipta, o tai neigiamai paveikė investicijas ir tarpvalstybinę prekybą;
- (5) praeityje elektros vartotojai buvo visiškai pasyvūs ir dažnai pirkdavo elektros energiją reguliuojamomis kainomis, kurioms rinka neturėjo jokio tiesioginio poveikio. Ateityje vartotojams būtina užtikrinti visas galimybes dalyvauti rinkoje vienodomis sąlygomis su kitais rinkos dalyviais. Kad būtų galima integruoti vis didėjančią energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių dalį, būsimoje elektros energijos sistemoje turėtų būti išnaudotos visos turimos lankstumo galimybės, visų pirma reguliavimas apkrova ir energijos kaupimas. [] Ji taip pat turi skatinti energiją vartoti efektyviai;
- (6) dėl didesnės rinkos integracijos ir nepastovios elektros energijos gamybos reikia daugiau pastangų koordinuoti nacionalinę energetikos politiką su kaimynais ir išnaudoti tarpvalstybinės prekybos elektros energija galimybes;
- (7) reglamentavimo sistemos buvo tobulinamos, užtikrinant galimybę prekiauti elektros energija visoje Sąjungoje. Tobulinti sistemą padėjo tai, kad buvo priimti keli tinklo kodeksai ir gairės dėl elektros rinkų integravimo. Tuose tinklo kodeksuose ir gairėse yra nuostatos dėl rinkos taisyklių, sistemos eksploatavimo ir jungimo prie tinklo. Siekiant užtikrinti visišką skaidrumą ir padidinti teisinį tikrumą, pagal įprastą teisėkūros procedūrą turėtų būti priimti ir viename teisės akte nustatyti pagrindiniai rinkos veikimo ir pajėgumų paskirstymo balansavimo, einamosios paros, kitos paros ir vėlesniais rinkos laikotarpiais principai;

- (7a) balansavimo gairių 13 straipsnyje nustatyta procedūra, pagal kurią perdavimo sistemos operatoriai gali visas savo užduotis arba dalį jų pavesti trečiajai šaliai. Užduotis pavedę perdavimo sistemos operatoriai turėtų likti atsakingi už šiame reglamente nustatytų pareigų vykdymo užtikrinimą. Lygiai taip pat valstybės narėms turėtų būti leidžiama pavesti užduotis ir pareigas trečiajai šaliai. Tačiau turėtų būti leidžiama pavesti tik nacionalinio lygmens užduotis ir pareigas (pvz., atsiskaitymą už disbalansą). Dėl pavedimų apribojimų neturėtų atsirasti bereikalingų egzistuojančios nacionalinės tvarkos pakeitimų. Tačiau perdavimo sistemos operatoriai turėtų likti atsakingi už užduočių, kurios jiems patikėtos pagal [Elektros energijos direktyvos naujos redakcijos] 40 straipsnį, vykdymą;
- (7b) balansavimo gairių 18, 30 ir 32 straipsniuose nustatyta, kad standartinių ir specifinių balansavimo energijos produktų kainodaros metodas turėtų suteikti teigiamų paskatų rinkos dalyviams išlaikyti ir (arba) padėti atkurti savo disbalanso kainos rajono sistemos balansą, sumažinti sistemos disbalansą ir visuomenės išlaidas. Tokiu kainodaros metodu turėtų būti siekiama ekonomiškai efektyviai naudoti reguliavimą apkrova ir kitus balansavimo išteklius, neperžengiant tinklo eksploatavimo saugumo ribų. Kainodaros metodu, taikomu vykdant balansavimo pajėgumo pirkimą, turėtų būti siekiama ekonomiškai efektyviai naudoti reguliavimą apkrova ir kitus balansavimo išteklius, neperžengiant tinklo eksploatavimo saugumo ribų;
- (7c) balansavimo energijos rinkų integracija turėtų padėti efektyviai veikti einamosios paros rinkoms siekiant rinkos dalyviams suteikti galimybę užtikrinti savo balansą kuo arčiau tikrojo laiko, nustatyto pagal balansavimo energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laiką, kaip apibrėžta balansavimo gairių 24 straipsnyje. Perdavimo sistemos operatoriai, pasinaudodami balansavimo rinka, turėtų panaikinti tik po einamosios paros prekybos pabaigos likusį disbalansą. Balansavimo gairių 53 straipsnyje numatyta, kad atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis Europoje turi būti suderintas, tam numatant 15 minučių. Toks suderinimas turėtų skatinti einamosios paros prekybą ir prekybos produktų, kurių tiekimo laikotarpiai tie patys, kūrimą;

- (7d) siekiant užtikrinti perdavimo sistemos operatoriams galimybę pirkti ir naudoti balansavimo pajėgumus efektyviai, ekonomiškai ir vadovaujantis rinkos principais, būtina skatinti rinkos integraciją. Šiuo atžvilgiu balansavimo gairių IV antraštinėje dalyje nustatomos trys metodikos, kuriomis vadovaudamiesi perdavimo sistemos operatoriai gali paskirstyti tarpzoninį pralaidumą balansavimo pajėgumų mainams ir dalijimuisi rezervais, kai tai pagrįsta remiantis sąnaudų ir naudos analize; tai – bendro optimizavimo procesas, rinka grindžiamo paskirstymo procesas ir paskirstymas remiantis ekonominio efektyvumo analize. Bendrai optimizuoto paskirstymo procesas turėtų būti taikomas paskirstant kitos paros laikotarpiui, rinka grindžiamas paskirstymo procesas galėtų būti taikomas tuomet, kai sutartys sudaromos ne anksčiau kaip prieš savaitę iki balansavimo pajėgumų teikimo, o paskirstymas remiantis ekonominio efektyvumo analize – kai sutartys sudaromos anksčiau nei prieš savaitę iki balansavimo pajėgumų teikimo su sąlyga, kad paskirstomi kiekiai yra riboti ir kad vertinimas atliekamas kasmet. Atitinkamoms reguliavimo institucijoms patvirtinus tarpzoninio pralaidumo paskirstymo proceso metodiką, du arba daugiau perdavimo sistemos operatorių galėtų pradėti ją taikyti anksčiau, kad taip būtų įgyta patirties ir ateityje ją sklandžiai galėtų taikyti daugiau perdavimo sistemos operatorių. Tačiau tokią metodiką, jei ji yra, visi perdavimo sistemos operatoriai turėtų taikyti suderintai, kad būtų skatinama rinkos integracija;
- (7e) balansavimo gairių V antraštinėje dalyje nustatyta, kad bendrasis atsiskaitymo už disbalansą tikslas – užtikrinti, kad už balansą atsakingos šalys efektyviai išlaikytų sistemos balansą, ir skatinti rinkos dalyvius išlaikyti ir (arba) padėti atkurti sistemos balansą. Kad balansavimo rinkose ir visoje energetikos sistemoje būtų galima integruoti didėjančią energijos iš kintamų atsinaujinančiųjų išteklių dalį, disbalanso kainos turėtų atspindėti tikrąją energijos vertę;

- (7f) pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairėse³ nustatomos išsamios tarpzoninio pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo kitos paros ir einamosios paros rinkose gairės, įskaitant reikalavimus parengti bendras metodikas, pagal kurias nustatoma tarp prekybos zonų tuo pačiu metu turimo pralaidumo apimtis, veiksmingumo vertinimo kriterijus ir peržiūros procesą prekybos zonoms nustatyti. Gairių 32 ir 34 straipsniuose nustatytos prekybos zonų konfigūracijos peržiūros taisyklės, 41 ir 54 straipsniuose nustatytos suderintos didžiausių ir mažiausių galutinių kainų ribos, taikytinos kitos paros ir einamosios paros laikotarpiais, 59 straipsnyje nustatytos tarpzoninės einamosios paros prekybos pabaigos taisyklės, o 74 straipsnyje nustatytos apkrovų perskirstymo ir kompensacinės prekybos išlaidų pasidalijimo metodikos taisyklės;**
- (7g) prognozuojamo pralaidumo paskirstymo gairėse⁴ nustatytos išsamios taisyklės dėl tarpzoninio pralaidumo paskirstymo išankstinių sandorių rinkose, bendros ilgalaikio tarpzoninio pralaidumo skaičiavimo metodikos nustatymo, bendrosios ilgalaikių perdavimo teisių paskirstymo platformos sukūrimo Europos lygmeniu ir galimybės grąžinti ilgalaikes perdavimo teises ir vėliau jas panaudoti skirstant prognozuojamą pralaidumą arba perleisti vieno rinkos dalyvio ilgalaikes perdavimo teises kitam. Gairių 30 straipsnyje nustatytos taisyklės dėl išankstinių sandorių rinkose siūlomų rizikos draudimo produktų;**

³ 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamentas (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės.

⁴ 2016 m. rugsėjo 26 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/1719, kuriuo nustatomos prognozuojamo pralaidumo paskirstymo gairės.

- (7h) tinklo kodekse dėl generatoriams keliamų reikalavimų⁵ nustatomi elektros energijos gamybos objektų – sinchroninių elektros energijos gamybos modulių, elektros jėgainių parko modulių ir jūrinio elektros jėgainių parko modulių – prijungimo prie elektros energijos tinklo reikalavimai. Todėl jis padeda užtikrinti sąžiningas konkurencijos sąlygas elektros energijos vidaus rinkoje, užtikrinti sistemos saugumą ir iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių pagamintos elektros energijos integraciją, taip pat palengvinti prekybą elektros energija visoje Sąjungoje. Tinklo kodekso 66 ir 67 straipsniuose nustatytos taisyklės dėl besiformuojančių technologijų elektros energijos gamybos srityje;
- (8) turėtų būti nustatyti pagrindiniai rinkos principai, kad elektros kainas nulemia paklausa ir pasiūla. Tos kainos turėtų rodyti, kada reikia elektros, ir taip užtikrinti rinkos paskatas investuoti į lankstumą užtikrinančius šaltinius, kaip antai lanksčią elektros energijos gamybą, jungiamąsias linijas, reguliavimą apkrova ar energijos kaupimą;
- (9) **nors** elektros energijos sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas, rinkoje vis labiau naudojant energiją iš atsinaujinančiųjų išteklių, **yra vienas iš energetikos sąjungos tikslų** [], labai svarbu, kad rinkoje būtų pašalintos esamos kliūtys tarpvalstybinei prekybai ir būtų skatinama investuoti į pagrindinę infrastruktūrą, pvz., į lankstesnę elektros energijos gamybą, jungiamąsias linijas, reguliavimą apkrova ir energijos kaupimą. Kad būtų galima pereiti prie kintamos ir paskirstytos elektros energijos gamybos ir užtikrinti, kad Sąjungos elektros rinkos ateityje būtų grindžiamos energijos rinkos principais, būtina vėl sutelkti dėmesį į trumpojo laikotarpio rinkas ir stygiaus kainodarą;

⁵ 2016 m. balandžio 14 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/631 dėl tinklo kodekso, kuriame nustatomi generatorių prijungimo prie elektros energijos tinklo reikalavimai.

- (10) trumpojo laikotarpio rinkos pagerins likvidumą ir konkurenciją, nes užtikrins galimybę rinkai pateikti daugiau išteklių, ypač lankstesnių. Veiksminga stygiaus kainodara skatins rinkos dalyvius užtikrinti išteklių parengtį tada, kai rinkai labiausiai jų reikia, ir užtikrins jiems galimybę susigrąžinti didmeninėje rinkoje patirtas išlaidas. Todėl itin svarbu užtikrinti, kad, kiek įmanoma, būtų panaikintos administracinės ir netiesioginės viršutinės kainos ribos ir stygiumi grindžiamos kainos galėtų didėti iki prarastos apkrovos vertės. Rinkos struktūroje visiškai įdiegus trumpojo laikotarpio rinkas ir stygiaus kainodarą bus galima atsisakyti kitų priemonių, kaip antai pajėgumų mechanizmų energijos tiekimo saugumui užtikrinti. Kartu stygiaus kainodara be viršutinių kainos ribų didmeninėje rinkoje neturėtų kelti pavojaus, kad galutiniams vartotojams, visų pirma namų ūkiams ir MVI, nebus užtikrinamos patikimos ir stabilios kainos;
- (11) **taikant SESV 107, 108 ir 109 straipsniuose numatytas Sąjungos valstybės pagalbos taisykles**, nukrypimai nuo pagrindinių rinkos principų, tokių kaip atsakomybė už balansavimą, rinka grindžiamas skirstymas ar [] perskirstymas, silpnina lankstumo signalus ir trukdo parengti sprendimus, pvz., energijos kaupimo, reguliavimo apkrova ar sutelkimo. Nors siekiant išvengti bereikalingos administracinės naštos tam tikriems dalyviams, visų pirma namų ūkiams ir MVI, leidžiančių nukrypti nuostatų vis dėlto reikia, tokios nuostatos, kai jų taikymo sritis apima ištisas technologijas, yra nesuderinamos su **tikslu** [] užtikrinti rinkos priemonėmis grindžiamą priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo **procesą**, todėl jos turėtų būti pakeistos tikslingesnėmis priemonėmis;

- (12) veiksmingos konkurencijos elektros energijos vidaus rinkoje išankstinė sąlyga yra nediskriminaciniai ir skaidrūs mokesčiai už naudojimąsi tinklu, įskaitant perdavimo sistemos jungiamąsias linijas. **Nesuderinti jungiamųjų linijų pajėgumų apribojimai vis labiau riboja valstybių narių elektros energijos tarpusavio mainus ir tapo didele kliūtimi elektros energijos vidaus rinkos veikimo plėtojimui. Todėl [] jungiamosios linijos turėtų būti naudojamos visu pajėgumu, laikantis saugaus tinklų eksploatavimo saugos standartų, be kita ko, laikantis energijos tiekimo saugumo (N-1) kriterijaus. Vis dėl to yra tam tikrų sunkumų, susijusių su pajėgumų lygio sudėtingajame tinkle nustatymu. Neplaninių srautų lygis turėtų neviršyti to lygio, kokio galima tikėtis prekybos zonoje be struktūrinės perkrovos. Be to, galėtų kilti tikėtinų problemų užtikrinant tinklo saugumą, pavyzdžiui, tinklo priežiūros atveju. Taip pat kiekvienu atskiru atveju galėtų kilti su tinklo saugumu susijusių problemų. Apribojimai žemiau to lygio gali būti taikomi tik tam tikros trukmės pereinamuoju laikotarpiu, kuris būtinas siekiant [] pritaikyti dabartinę tinklų fizinę būklę taip, kad juose būtų galima panaudoti maksimalius jungiamųjų linijų pajėgumus. Naujas tikslinis etaloninis lygis ir, jei taikytina, linijinė trajektorija šiam lygiui pasiekti turėtų užtikrinti, kad minimali jungiamųjų linijų pajėgumų dalis būtų skirta prekybai arba atitinkamai naudojama pajėgumų skaičiavimui. Į žiedinius srautus skaičiuojant pajėgumus turėtų būti atsižvelgiama tik tiek, kiek jie nesukeltų vidaus perkrovos. Nors tam tikri aiškiai apibrėžti tarpzoninio pralaidumo apribojimai gali būti pagrįsti, turi būti nustatyta aiški minimali slenkstinė vertė, siekiant užkirsti kelią pernelyg dažnam naudojimuisi leidžiančiomis nukrypti nuostatomis ir užtikrinti rinkos dalyviams prognozuojama pajėgumų vertę. Tais atvejais, kai naudojamas srautinis metodas, pagal šią slenkstinę vertę turėtų būti nustatoma minimali jungiančios linijos terminio pralaidumo dalis, naudotina koordinuotame pralaidumo skaičiavime pagal pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires;**

- (13) svarbu vengti konkurencijos iškraipymo, atsirandančio dėl valstybių narių perdavimo sistemos operatorių naudojamų skirtingų saugos, eksploatavimo ir planavimo standartų. Be to, rinkos dalyviams turėtų būti atskleisti turimi perdavimo pajėgumai ir turimiems perdavimo pajėgumams įtakos turintys saugos, eksploatavimo bei planavimo standartai;
- (14) siekiant efektyviai pritraukti būtinas investicijas, kainos taip pat turėtų parodyti, kur elektros energijos reikia labiausiai. Kad zoninėje elektros energijos sistemoje būtų teikiami teisingi su vieta susiję signalai, reikia skaidria tvarka nuosekliai, objektyviai ir patikimai nustatyti prekybos zonas. Siekiant užtikrinti efektyvų Sąjungos elektros energijos tinklo eksploatavimą ir planavimą ir veiksmingus kainų signalus naujiems elektros energijos gamybos pajėgumams, reguliavimo apkrova ar perdavimo infrastruktūrai, prekybos zonos turėtų būti nustatytos atsižvelgiant į struktūrinę perkrovą. Visų pirma, siekiant išspręsti vidaus perkrovos problemą neturėtų būti mažinami tarpzoniniai pajėgumai;

(14a) siekiant atspindėti skirtingus prekybos zonų optimizavimo principus, nepakenkiant likvidžioms rinkoms ir investicijoms į tinklus, perkrovai pašalinti turėtų būti numatytos dvi galimybės. Valstybės narės gali pasirinkti – padalyti prekybos zona arba imtis tokių priemonių kaip tinklo sustiprinimas ir tinklo optimizavimas. Tokio sprendimo atskaitos taškas – valstybės narės perdavimo sistemos operatorius turi būti nustatęs ilgalaikę struktūrinę perkrovą arba tokia perkrova nustatoma atliekant prekybos zonų peržiūrą. Valstybės narės pirmiausia turėtų stengtis rasti bendra sprendimą, kaip tokią perkrovą būtų galima geriausiai pašalinti. Tuo tikslu valstybės narės galėtų priimti daugiašalius ar nacionalinius perkrovos pašalinimo veiksmų planus. Šio veiksmų plano įgyvendinimo pabaigoje valstybė narė turėtų turėti galimybę pasirinkti – padalyti prekybos zoną arba pašalinti likusią perkrovą taikant taisomuosius veiksmus, su kuriais susijusias išlaidas ji turėtų padengti. Pastaruoju atveju prekybos zona prieš valstybių narių valią nedalijama, jeigu tik pasiekiamas minimalus pajėgumų slenkstinės vertės lygis Kraštutiniu atveju Komisija galėtų priimti sprendimą dėl prekybos zonos konfigūracijos ir galėtų pakeisti prekybos zonos konfigūraciją tik tose valstybėse narėse, kurios pasirinko prekybos zonos padalijimą arba kurios neužtikrino minimalaus slenkstinės vertės lygio. Kalbant apie tas valstybes nares, kurios priima veiksmų planą dėl perkrovos pašalinimo tam tikromis priemonėmis, turėtų būti taikomas laipsniško jungiamųjų linijų atidarymo laikotarpis. Tuo tikslu valstybė narė turėtų nustatyti linijinę trajektoriją, kurios atskaitos taškas – šalia prekybos zonos ribų paskirstytas pralaidumas iki veiksmų plano įgyvendinimo pradžios;

- (15) siekiant efektyviai [] integruoti rinką, reikia sistemingai šalinti kliūtis tarpvalstybinei prekybai, kad būtų panaikintas rinkos susiskaidymas ir Sąjungos energijos vartotojai galėtų pasinaudoti visais integruotų elektros energijos rinkų ir konkurencijos pranašumais;
- (16) šiuo reglamentu reikėtų nustatyti pagrindinius tarifų nustatymo ir pajėgumų paskirstymo principus, numatant gairių, išsamiai išaiškinančių kitus reikiamus principus ir metodiką, kad būtų greitai prisitaikyta prie pasikeitusių aplinkybių, priėmimą;
- (17) perkrovos problemų valdymu turėtų būti duodami tinkami ekonominiai signalai perdavimo sistemos operatoriams ir rinkos dalyviams bei jie turėtų būti grindžiami rinkos mechanizmais;
- (18) atviroje, konkurencingoje rinkoje perdavimo sistemos operatorių išlaidas, patirtas dėl tarpvalstybinių elektros energijos srautų priėmimo savo tinkluose, turėtų kompensuoti perdavimo sistemų, iš kurių tie srautai ateina, ir sistemų, kuriose jie baigiasi, operatoriai;
- (19) į išmokas ir pajamas, gautas atliekant perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimą, reikėtų atsižvelgti nustatant nacionalinio tinklo tarifas;

- (20) faktinė mokėtina suma už tarpvalstybinę prieigą prie sistemos gali žymiai skirtis, priklausomai nuo dalyvaujančio perdavimo sistemos operatoriaus ir nuo valstybėse narėse taikomų tarifų nustatymo sistemų struktūros skirtumų. Todėl, siekiant išvengti prekybos iškraipymo, būtinas tam tikras suderinimo lygis;
- (21) turėtų būti nustatytos už perkrovos valdymo procedūras gaunamų pajamų naudojimo taisyklės, nebent dėl susijusios jungiamosios linijos specifinio pobūdžio būtų pateisinama tų taisyklių išimtis;
- (22) siekiant užtikrinti vienodas sąlygas visiems rinkos dalyviams, tinklo tarifai turėtų būti taikomi taip, kad nebūtų niekaip (teigiamai ar neigiamai) diskriminuojami prie skirstymo lygmens ir prie perdavimo lygmens prijungti elektros energijos gamybos pajėgumai. Jais neturėtų būti diskriminuojamas energijos kaupimas, stabdomas dalyvavimas reguliavimo apkrova rinkoje ar trukdoma didinti energijos vartojimo efektyvumą;
- (23) siekiant padidinti tarifų nustatymo skaidrumą ir palyginamumą, kai saistantis suderinimas nelaikomas tinkama priemone, [Reglamento (EB) Nr. 713/2009 nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 863/2] įsteigta Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (toliau – Agentūra) turėtų [] paskelbti **geriausios praktikos ataskaitą** dėl tarifų nustatymo metodikų;
- (24) siekiant geriau užtikrinti optimalias investicijas į transeuropinį tinklą ir spręsti problemą, susijusią su tuo, kad dėl nacionalinių prioritetų stygiaus negali būti įgyvendinami perspektyvūs jungiamųjų linijų projektai, mokesčių už perdavimą perkrauta linija taikymas turėtų būti persvarstomas iš naujo ir toks taikymas turėtų [] **padėti** užtikrinti jungiamųjų linijų pajėgumų parengtį ir juos išlaikyti arba padidinti;

- (25) siekiant užtikrinti optimalų elektros energijos perdavimo tinklo valdymą ir sudaryti sąlygas prekiauti elektros energija bei ją tiekti kitų valstybių narių vartotojams Sąjungoje, turėtų būti įsteigtas Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas (toliau – ENTSO-E). ENTSO-E savo užduotis turėtų vykdyti laikydamasis Sąjungos konkurencijos taisyklių, kurios ir toliau taikomos ENTSO-E sprendimams. ENTSO-E užduotys turėtų būti aiškiai apibrėžtos, o jo veiklos metodas turėtų būti toks, kad būtų užtikrinamas veiksmingumas, skaidrumas ir ENTSO-E atstovaujamas pobūdis. ENTSO-E parengtais tinklo kodeksais neketinama pakeisti būtinų nacionalinių tinklo kodeksų su tarpvalstybiniais klausimais nesusijusiose srityse. Atsižvelgiant į tai, kad veiksmingesnę pažangą galima užtikrinti taikant veikimo regionų lygmeniu metodą, perdavimo sistemos operatoriai bendroje bendradarbiavimo struktūroje turėtų sukurti regionines struktūras tuo pačiu užtikrindami, kad regionų lygmeniu pasiekti rezultatai atitiktų tinklo kodeksus ir neprivalomus dešimties metų tinklo plėtros planus Sąjungos lygmeniu. Valstybės narės turėtų skatinti bendradarbiavimą ir stebėti tinklo efektyvumą regionų lygmeniu. Bendradarbiavimas regionų lygmeniu turėtų atitikti konkurencingos ir veiksmingos elektros energijos vidaus rinkos kūrimo pažangą;
- (26) ENTSO-E turėtų atlikti patikimą Sąjungos lygmens išteklių adekvatumo vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu vertinimą, kad juo remiantis būtų galima objektyviai įvertinti galimas adekvatumo problemas. **Siekiant užtikrinti ši objektvų pagrindą visu rūšiu pajėgumu mechanizmu atžvilgiu, išteklių adekvatumo vertinimo dalyse dėl scenarijų ir jautrumo aspektu turi atsispindėti skirtingos pajėgumu mechanizmu rūšys.** Susirūpinimas dėl išteklių adekvatumo, sprendžiamas taikant pajėgumų mechanizmus, turėtų būti pagrįstas [] gerai koordinuotu nacionaliniu ir Europos išteklių adekvatumo vertinimu;

- (27) šiame reglamente nustatytas išteklių adekvatumo vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu (nuo kitų 10 metų iki kitų metų) vertinimas atliekamas kitu tikslu nei sezoninės prognozės (kitų šešių mėnesių), kaip nustatyta [Reglamento dėl pasirengimo valdyti riziką, pasiūlyto COM(2016) 862] 9 straipsnyje. Per vidutinio ir ilgojo laikotarpio vertinimus visų pirma įvertinamas pajėgumų mechanizmų poreikis, o pagal sezonines prognozes įspėjama apie riziką, kuri gali kilti per kitus šešis mėnesius ir dėl kurios gali labai pablogėti elektros energijos tiekimas. Be to, [] **regioniniai saugumo koordinatoriai** atlieka ir regioninio adekvatumo vertinimus, kaip nustatyta Europos teisės aktuose dėl elektros energijos perdavimo sistemos eksploatavimo. Tai adekvatumo labai trumpu laikotarpiu (nuo kitos savaitės iki kitos paros) vertinimai, naudojami sistemos eksploatavimo reikmėms;
- (28) prieš pradėdamos taikyti pajėgumų mechanizmus, valstybės narės turėtų įvertinti reglamentavimo iškraipymus, kuriais aštrinamas susijęs išteklių adekvatumo klausimas. Turėtų būti reikalaujama, kad jos priimtų priemonės nustatytiems iškraipymams pašalinti ir nustatytų jų įgyvendinimo tvarkaraštį. Pajėgumų mechanizmai turėtų būti taikomi tik siekiant pašalinti [] problemas, kurių negalima išspręsti pašalinant tokius iškraipymus;
- (29) valstybės narės, ketinančios pradėti taikyti pajėgumų mechanizmus, išteklių adekvatumo tikslinius rodiklius turėtų nustatyti per skaidrų ir patikrinamą procesą. Valstybės narės turėtų turėti laisvę pačios nustatyti norimą energijos tiekimo saugumo lygį;
- (30) turėtų būti nustatyti pagrindiniai pajėgumų mechanizmų principai. Jau taikomi pajėgumų mechanizmai turėtų būti peržiūrėti atsižvelgiant į šiuos principus. Jei iš Europos **ir nacionalinio** išteklių adekvatumo vertinimo aiškėja, kad jokių adekvatumo problemų nėra, neturėtų būti nustatoma jokių naujų pajėgumų mechanizmų ir neturėtų būti prisiimama jokių naujų su pajėgumais susijusių įsipareigojimų pagal jau taikomus pajėgumų mechanizmus. Visada turi būti laikomasi valstybės pagalbos kontrolės taisyklių, taikomų pagal SESV 107–109 straipsnius;

- (31) turėtų būti nustatytos išsamios taisyklės, kuriomis sudaromos veiksmingo tarpvalstybinio dalyvavimo pajėgumų mechanizmuose, išskyrus rezervinių pajėgumų schemas, sąlygos. Perdavimo sistemos operatoriai suinteresuotiems elektros energijos gamintojams turėtų sudaryti sąlygas dalyvauti pajėgumų mechanizmuose kitose valstybėse narėse. Todėl jie turėtų apskaičiuoti pajėgumus, kurių neviršijant turėtų būti galimas tarpvalstybinis dalyvavimas, užtikrinti tokio dalyvavimo galimybę ir tikrinti parengtį. [] **Reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti, kad valstybėse narėse būtų laikomasi tarpvalstybinių taisyklių;**
- (32) atsižvelgiant į nacionalinių energetikos sistemų skirtumus ir esamų elektros tinklų techninius apribojimus, dažnai geriausias būdas rinkos integracijos pažangai pasiekti yra didinti rinkos integraciją regionų lygmeniu. Todėl reikėtų stiprinti regioninį perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą. Siekiant užtikrinti efektyvų bendradarbiavimą, naujoje reglamentavimo sistemoje turėtų būti numatytas stipresnis regioninis valdymas ir reguliavimo priežiūra, įskaitant Agentūros galių priimti sprendimus tarpvalstybiniais klausimais sustiprinimą. Glaudesnio valstybių narių bendradarbiavimo gali reikėti ir krizinėse situacijose, siekiant padidinti energijos tiekimo saugumą ir apriboti rinkos iškreipymus;
- (33) perdavimo sistemos operatorių veiklos tarpusavio koordinavimas regionų lygmeniu buvo oficialiai įtvirtintas nustačius privalomą perdavimo sistemos operatorių dalyvavimą regioninių saugumo koordinatorių veikloje; tai turėtų būti **toliau plėtojama ir prisidėti []** prie vis labiau integruoto elektros energijos sistemų visoje Sąjungoje eksploatavimo, užtikrinant efektyvų ir patikimą jų veikimą;
- (34) [] **regioninių saugumo koordinatorių** geografinė veiklos sritis turėtų užtikrinti jiems galimybę veiksmingai **prisidėti prie []** perdavimo sistemos operatorių veiksmų [] regionuose koordinavimo **ir užtikrinti didesnį sistemos saugumą ir rinkos efektyvumą. Regioniniai saugumo koordinatoriai turėtų turėti galimybę užduotis regione vykdyti lanksčiai, jas kuo geriau pritaikant prie jiems patikėtų individualių užduočių pobūdžio;**

- (35) [] **regioniniai saugumo koordinatoriai turėtų [] vykdyti [] užduotis** ten, kur jų vykdymas regioniniu lygmeniu turi pridėtinę vertę, palyginti su vykdymu nacionaliniu lygmeniu. **Regioninių [] saugumo koordinatorių [] užduotys** turėtų apimti funkcijas, kurias regioniniai saugumo koordinatoriai vykdo **pagal sistemos eksploatavimo gaires⁶**, taip pat papildomas sistemos eksploatavimo, rinkos veikimo ir pasirengimo valdyti riziką funkcijas. **Regioninių [] saugumo koordinatorių [] užduotys** turėtų neapimti tikralaikio elektros energijos sistemos eksploatavimo;
- (36) [] **regioniniai saugumo koordinatoriai** turėtų visų pirma veikti regiono sistemos ir rinkos veikimo interesais, o ne pavienio subjekto interesais. Todėl [] **regioniniams saugumo koordinatoriams** turėtų būti suteiktos [] **būtinai** įgaliojimai vykdant tam tikras funkcijas **remti []** veiksmus, kurių imasi sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriai, o vykdant kitas funkcijas – atlikti sustiprintą patariamąjį vaidmenį;
- (37) ENTSO-E turėtų užtikrinti, kad įvairių regionų **regioninių [] saugumo koordinatorių** veiksmai būtų koordinuojami tarpusavyje;
- (38) siekiant padidinti elektros skirstomųjų tinklų veikimo našumą Sąjungoje ir užtikrinti glaudų bendradarbiavimą su perdavimo sistemos operatoriais ir ENTSO-E, Sąjungoje turėtų būti įsteigtas Europos masto skirstomųjų tinklų operatorių (ES STO) subjektas. ES STO subjekto užduotys turėtų būti aiškiai apibrėžtos, o jo veiklos metodas turėtų užtikrinti efektyvumą, skaidrumą ir Sąjungos skirstomųjų tinklų operatorių atstovavimą. Kai tinkama, ES STO subjektas turėtų glaudžiai bendradarbiauti su ENTSO-E dėl tinklo kodeksų parengimo ir įgyvendinimo ir turėtų teikti rekomendacijas dėl, *inter alia*, paskirstytosios elektros gamybos ir energijos kaupimo integravimo į skirstomuosius tinklus, taip pat kitų su skirstomųjų tinklų valdymu susijusių sričių rekomendacijas; **ES STO subjektas taip pat turi deramai atsižvelgti į skirstomųjų tinklų, sujungtų su salose esančiomis galutinės grandies elektros sistemomis, kurios jungiamosiomis linijomis nėra sujungtos su kitomis elektros sistemomis, ypatumus;**

⁶ 2017 m. rugpjūčio 2 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/1485, kuriuo nustatomos elektros energijos perdavimo sistemos eksploatavimo gairės (OL L 220, 2017 8 25, p. 1).

- (39) reikia skatinti glaudesnę perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą ir jų veiklos koordinavimą, kad būtų parengti tinklo kodeksai siekiant teikti ir valdyti veiksmingą ir skaidrią prieigą prie tarpvalstybinių perdavimo tinklų ir užtikrinti suderintą bei veiksmingą perspektyvinį Sąjungos perdavimo sistemos planavimą ir patikimą jos techninę plėtrą, įskaitant tinklų sujungimo pajėgumų kūrimą, deramai atsižvelgiant į aplinką. Tie tinklo kodeksai turėtų atitikti Agentūros parengtas rekomendacijas, kurios yra neprivalomo pobūdžio (bendros rekomendacijos). Agentūra turėtų turėti tam tikrą vaidmenį atliekant faktais pagrįstą tinklo kodeksų projektų peržiūrą, be kita ko, jų atitikties bendroms rekomendacijoms atžvilgiu, ir ji turėtų turėti galimybę rekomenduoti Komisijai juos priimti. Agentūra turėtų įvertinti siūlomus tinklo kodeksų pakeitimus, ir ji turėtų turėti galimybę rekomenduoti Komisijai juos priimti. Perdavimo sistemos operatoriai savo tinklus turėtų eksploatuoti laikydamiesi tų tinklo kodeksų;
- (40) siekiant užtikrinti sklandų elektros energijos vidaus rinkos veikimą, reikėtų numatyti nuostatas dėl tvarkos, pagal kurią būti priimami sprendimai ir gairės dėl, *inter alia*, Komisijos atliekamo tarifų nustatymo ir pajėgumų paskirstymo, užtikrinant valstybių narių reguliavimo institucijų įtraukimą į tą procesą, prireikus per jų europinę asociaciją. Reguliavimo institucijoms ir kitoms atitinkamoms valstybių narių institucijoms tenka svarbus vaidmuo padedant tinkamam elektros energijos vidaus rinkos veikimui;
- (41) visi rinkos dalyviai yra suinteresuoti veikla, kurios laukiama iš ENTSO-E. Todėl veiksmingo konsultavimosi procesas yra būtinas ir veikiančios struktūros, įsteigtos sudaryti palankesnėms sąlygoms konsultavimosi procesui ir jam organizuoti, pavyzdžiui, per nacionalines reguliavimo institucijas arba Agentūrą, turėtų atlikti svarbų vaidmenį;

- (42) siekdama užtikrinti didesnę viso elektros energijos perdavimo tinklo Sąjungoje skaidrumą, ENTSO-E turėtų parengti, paskelbti ir nuolat atnaujinti neprivalomą visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planą (toliau – visos Sąjungos tinklo plėtros planas). Į tą tinklo plėtros planą turėtų būti įtraukti veiksmingai veikiantys elektros energijos perdavimo tinklai ir būtinos regioninės jungiamosios linijos, svarbios komerciniu ar tiekimo saugumo aspektu;
- (43) tinklo kodeksų rengimo ir priėmimo patirtis parodė, kad naudinga supaprastinti rengimo procedūrą, paaiškinant, kad Agentūra turi teisę **į patvirtinti** elektros tinklo kodeksų projektus, prieš pateikdama juos Komisijai;
- (44) reikėtų aktyviai skatinti investuoti į stambią naują infrastruktūrą tuo pat metu užtikrinant tinkamą elektros energijos vidaus rinkos veikimą. Siekiant sustiprinti nuolatinės srovės jungiamųjų linijų, kurioms taikoma išimtis, teigiamą poveikį konkurencijai ir tiekimo saugumui, projekto planavimo etape reikėtų ištirti rinkos dalyvių suinteresuotumą projektu ir priimti perkrovos valdymo taisykles. Jei nuolatinės srovės jungiamosios linijos yra daugiau nei vienos valstybės narės teritorijoje, prašymus taikyti išimtis kaip kraštutinę priemonę turėtų nagrinėti Agentūra, kad būtų galima geriau atsižvelgti į išimties tarpvalstybinį poveikį ir palengvinti su ja susijusį administracinį darbą. Be to, atsižvelgiant į išskirtinę tų stambių infrastruktūros projektų, kuriems taikoma išimtis, įgyvendinimo riziką, tiekimo ir gamybos interesų turinčios įmonės turėtų turėti galimybę pasinaudoti nuostata, leidžiančia laikinai nukrypti nuo veiklos rūšių atskyrimo taisyklių visapusiško taikymo įgyvendinant minėtus projektus. Pagal Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003⁷ suteiktos išimties ir toliau taikomos iki numatytos jų galiojimo pabaigos, kaip nurodyta sprendime, kuriuo remiantis buvo suteikta išimtis;

⁷ 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1228/2003 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų (OL L 176, 2003 7 15, p. 1).

- (45) kad rinka būtų pasitikima labiau, jos dalyviai turi būti tikri, kad už piktnaudžiavimo veiksmus gali būti taikomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos. Kompetentingoms institucijoms turėtų būti suteikti įgaliojimai veiksmingai išnagrinėti pareiškimus dėl piktnaudžiavimo rinkoje. Tuo tikslu kompetentingoms institucijoms būtina turėti galimybę naudotis duomenimis, iš kurių būtų galima gauti informacijos apie tiekimo įmonių priimtus eksploatavimo sprendimus. Elektros energijos rinkoje daug svarbių sprendimų priima elektros energijos gamybos bendrovės, kurios atitinkamą informaciją turėtų saugoti nustatytos trukmės laikotarpį, kad ja galėtų laisvai naudotis kompetentingos institucijos. Be to, kompetentingos institucijos turėtų reguliariai stebėti, ar perdavimo sistemos operatoriai laikosi taisyklių. Mažoms elektros energijos gamybos bendrovėms, kurios iš tikrųjų negali iškreipti rinkos, šis įpareigojimas neturėtų būti taikomas;
- (46) iš valstybių narių ir kompetentingų nacionalinių institucijų reikėtų reikalauti teikti Komisijai atitinkamą informaciją. Komisija tokią informaciją turėtų naudoti konfidencialiai. Jei būtina, Komisija turėtų turėti galimybę pareikalauti atitinkamos informacijos tiesiai iš susijusių įmonių, kai apie tai pranešama kompetentingoms nacionalinėms institucijoms;
- (47) valstybės narės turėtų nustatyti taisykles dėl sankcijų, taikomų už šio reglamento nuostatų pažeidimus, ir užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Tos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios;
- (48) valstybės narės, [] Energijos bendrijos susitariančiosios šalys **ir kitos trečiosios valstybės, kurios taiko šį reglamentą arba yra kontinentinės Europos sinchroninio tinklo dalis,** [] turėtų glaudžiai bendradarbiauti visais klausimais, susijusiais su integruotos prekybos elektros energija regiono kūrimu, ir neturėtų imtis jokių priemonių, kurios keltų grėsmę tolesnei elektros energijos rinkų integracijai arba tiekimo saugumui valstybėse narėse ir susitariančioiose šalyse;

- (49) tuo metu, kai buvo priimamas Reglamentas 714/2009, ES lygmeniu egzistavo tik nedaug elektros energijos vidaus rinkos taisyklių. Nuo tada ES vidaus rinka tapo dar sudėtingesnė dėl rinkose vykstančių esminių pokyčių, visu pirma dėl to, kad elektros energija pradėta gaminti iš įvairių atsinaujinančiųjų išteklių. Todėl tinklo kodeksai ir gairės tapo labai išsamūs, juose nagrinėjami ir techniniai, ir bendro pobūdžio klausimai. siekiant užtikrinti mažiausią veiksmingam rinkos veikimui būtiną suderinimo laipsnį, pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 291 straipsnį Komisijai turėtų būti [] suteikti įgaliojimai priimti ir iš dalies keisti įgyvendinimo aktus dėl tam tikrų konkrečių sričių, kurios yra labai svarbios rinkos integracijai, neesminių elementų. Jie turėtų apimti [] tinklo kodeksų ir gairių priėmimą ir keitimą, taip pat išimtinių nuostatų taikymą naujoms jungiamosioms linijoms. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad šios konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros⁸ nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su [] įgyvendinimo aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su [] įgyvendinimo aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;
- (49a) Igaliojimas Komisijai iš dalies keisti tinklo kodeksus ir gaires suteikiamas laikotarpiui tik iki 2027 m. gruodžio 31 d. Šio laikino laikotarpio Komisijai turėtų pakakti galiojančių tinklo kodeksu ir gairių peržiūrai atlikti ir, prireikus, pasiūlymams dėl Sąjungos teisėkūros procedūra priimamų aktų pateikti;

⁸ OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

- (50) kadangi šio reglamento tikslo, t. y. sudaryti suderintą tarpvalstybinių elektros energijos mainų sistemą, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;
- (51) **rinkos taisyklėmis turėtų būti užtikrinta galimybė integruoti iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių pagamintą elektros energiją ir skatinama didinti energijos vartojimo efektyvumą;**
- (52) **siekiant nuoseklumo ir teisinio tikrumo, jokia šio reglamento nuostata neturėtų kliudyti taikyti [Elektros energijos direktyvos] [66 straipsnyje] numatytas leidžiančias nukrypti nuostatas;**
- []
- []
- (53) **kalbant apie balansavimo rinkas, norint kad, kainodara būtų veiksminga ir nebūtų iškraipanti balansavimo pajėgumų ir balansavimo energijos pirkimo kontekste, reikia, kad balansavimo pajėgumai nenustatytų balansavimo energijos kainos. Tai neturi turėti neigiamo poveikio skirstymo sistemoms, kuriose naudojamas integruoto planavimo procesas pagal Komisijos reglamentą (ES) 2017/XXXX [Balansavimo reglamentas],**

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I skyrius

Dalykas, taikymo sritis ir apibrėžtys

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

Šiuo reglamentu siekiama:

- a) sudaryti sąlygas efektyviai pasiekti Europos energetikos sąjungos tikslus, visų pirma 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijos⁹ tikslus, užtikrinant galimybę teikti rinkos signalus dėl **tiekimo saugumo**, lankstumo, **tvarumo** didinimo, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir inovacijų;
- b) nustatyti pagrindinius gerai veikiančių, integruotų elektros energijos rinkų principus, kurie visiems išteklių teikėjams ir elektros vartotojams užtikrintų nediskriminacinę galimybę patekti į rinką, suteiktų galių vartotojams, užtikrintų galimybę naudoti reguliavimą apkrova ir didinti energijos vartojimo efektyvumą, sudarytų sąlygas sutelkti paskirstytąją paklausą ir pasiūlą **ir sudarytų sąlygas** integruoti rinką ir rinkos principais atlyginti už elektros energiją, pagamintą iš atsinaujinančiųjų išteklių [];

⁹ COM/2014/015 galutinis.

- c) nustatyti sąžiningas tarpvalstybinių elektros energijos mainų taisykles, taip padidinant konkurenciją elektros energijos vidaus rinkoje, atsižvelgiant į nacionalinių ir regioninių rinkų ypatingas savybes. Tai apima tarpvalstybinių elektros energijos srautų kompensavimo mechanizmo ir suderintų tarpvalstybinio perdavimo mokesčių principų nustatymą bei turimų nacionalinių perdavimo sistemų jungiamųjų linijų pralaidumo paskirstymą;
- d) sudaryti palankesnes sąlygas gerai veikiančios ir skaidrios didmeninės rinkos sukūrimui, užtikrinant aukštą elektros energijos tiekimo saugumo lygį. Jis nustato tarpvalstybinių elektros energijos mainų taisyklių suderinimo mechanizmus.

2 straipsnis

Apibrėžtys

1. Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys nustatytos [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] 2 straipsnyje, Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1227/2011¹⁰ 2 straipsnyje, Komisijos Reglamento (ES) Nr. 543/2013¹¹ 2 straipsnyje ir [Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos nauja redakcija] 2 straipsnyje.

¹⁰ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (OL L 326, 2011 12 8, p. 1).

¹¹ 2013 m. birželio 14 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 543/2013 dėl duomenų teikimo ir skelbimo elektros energijos rinkose, iš dalies keičiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 714/2009 I priedą (OL L 163, 2013 6 15, p. 1).

2. Kitų vartojamų terminų apibrėžtys:
- a) reguliavimo institucijos – [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] 57 straipsnio 1 dalyje nurodytos reguliavimo institucijos;
 - b) tarpvalstybinis srautas – fizinis elektros energijos srautas valstybės narės perdavimo tinkle, atsirandantis dėl gamintojų ir (arba) vartotojų veiklos ne toje valstybėje narėje poveikio jos perdavimo tinklui;
 - c) perkrova – situacija, kai negalima priimti visų rinkos dalyvių pasiūlymų prekiauti **tarp tinklo rajonu** [1], nes dėl jų būtų labai paveikti fiziniai srautai per tinklo elementus, kurie tokių srautų išlaikyti negali;
 - d) nauja jungiamoji linija – jungiamoji linija, kurios tiesimas neužbaigtas iki 2003 m. rugpjūčio 4 d.;
 - e) struktūrinė perkrova – perdavimo sistemoje susidaranti perkrova, kurią **galima vienareikšmiškai nustatyti**, iš anksto numatyti, kurios geografinė padėtis kurį laiką nekinta ir kuri dažnai kartojasi įprastomis elektros energijos sistemos veikimo sąlygomis;
 - f) rinkos operatorius – subjektas, teikiantis pasiūlymų parduoti elektros energiją ir pasiūlymų pirkti elektros energiją derinimo paslaugą;
 - g) paskirtasis elektros energijos rinkos operatorius (PEERO) – rinkos operatorius, kurį kompetentinga institucija paskyrė atlikti su bendru kitos paros ar einamosios paros prekybos rinkų susiejimo mechanizmu susijusias užduotis;
 - h) prarastos apkrovos vertė – didžiausios elektros energijos kainos, kurią vartotojai pasirengę mokėti, kad išvengtų atjungimo, įvertis EUR už MWh;

- i) balansavimas – visi visais laikotarpiais vykdomi veiksmai ir procesai, kuriais perdavimo sistemos operatorius nuolat užtikrina sistemos dažnio išlaikymą iš anksto nustatytame stabilumo intervale ir rezervų kiekio, būtino reikiamai kokybei užtikrinti, atitiktį reikalavimams;
- j) balansavimo energija – energija, kurią perdavimo sistemos operatoriai naudoja balansavimui atlikti;
- k) balansavimo paslaugos teikėjas – rinkos dalyvis, teikiantis perdavimo sistemos operatoriams balansavimo energiją ir (arba) balansavimo pajėgumą;
- l) balansavimo pajėgumai – pajėgumų kiekis, kurį balansavimo paslaugos teikėjas sutiko išlaikyti ir su kuriuo susijusios balansavimo energijos atitinkamo kiekio pasiūlymus sutiko per visą sutarties galiojimo laikotarpį teikti perdavimo sistemos operatoriui;
- m) už balansą atsakinga šalis – rinkos dalyvis arba jo pasirinktas atstovas, atsakingas už rinkos dalyvio disbalansą elektros energijos rinkoje;
- n) atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis – laiko vienetas, už kurį skaičiuojamas už balansą atsakingų šalių disbalansas;
- o) disbalanso kaina – teigiama, nulinė arba neigiama disbalanso kiekviena kryptimi kaina kiekvienu atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu;
- p) disbalanso kainos rajonas – rajonas, kuriame skaičiuojama disbalanso kaina;
- q) parengties tvirtinimo procesas – procesas, per kurį patikrinama, ar balansavimo pajėgumų teikėjas atitinka perdavimo sistemos operatorių nustatytus reikalavimus;
- r) rezervo pajėgumas – dažnio išlaikymo rezervų, dažnio atkūrimo rezervų arba pakaitos rezervų kiekis, kuriuo turi galėti naudotis perdavimo sistemos operatorius;

- s) pirmenybinis skirstymas: **savarankiško skirstymo modelio atveju** – elektrinių energijos skirstymas remiantis kitais kriterijais nei pasiūlymų ekonominis eiliškumas, o centrinio skirstymo modelio atveju – [] **dar ir** kitais nei tinklo apribojimai kriterijais, suteikiant pirmenybę tam tikroms elektros energijos gamybos technologijoms;
- t) pralaidumo skaičiavimo regionas – geografinė teritorija, kurioje taikomas koordinuotas pralaidumo skaičiavimas;
- u) pajėgumų mechanizmas – [] administracinė **ar rinkos priemonė**, kuria užtikrinama, kad kompensuojant už išteklių parengtį bus pasiektas norimas [] **išteklių adekvatumo** lygis, išskyrus su pagalbinėmis paslaugomis **ir perkrovos valdymu** susijusias priemones [];
- []
- w) didelio naudingumo kogeneracija – kogeneracija, atitinkanti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES¹² II priede nustatytus kriterijus;
- x) parodomasis projektas – projektas, kuriuo demonstruojama technologija yra pirma tokios rūšies technologija Sąjungoje ir kuri yra didelė naujovė, gerokai lenkianti modernias technologijas;
- y) **rinkos dalyvis – fizinis ar juridinis asmuo, kuris gamina, perka ar parduoda elektros energiją, reguliavimo apkrova ar energijos kaupimo paslaugas, įskaitant prekybos užsakymų teikimą, vienoje ar keliose elektros energijos rinkose, įskaitant balansavimo energijos rinkas;**

¹² 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL L 315, 2012 11 14, p. 1).

- z) perskirstymas – priemonė, įskaitant apribojimą, kurią aktyvuoja vienas arba keli sistemos operatoriai, pakeisdami generavimo ir (arba) apkrovos modelį, kad pakeistų fizinius srautus perdavimo sistemoje ir likviduotų fizinę tinklų perkrovą;**
- aa) kompensacinė prekyba – tarpzoniniai mainai, kuriuos inicijuoja sistemos operatoriai tarp [] dviejų prekybos zonų siekdami likviduoti fizinę tinklų perkrovą;**
- bb) elektros energijos gamybos objektas – objektas, kuriame pirminė energija paverčiama elektros energija ir kuris sudarytas iš vieno ar kelių elektros energijos gamybos modulių, prijungtų prie tinklo [];**
- cc) centrinio skirstymo modelis – planavimo ir skirstymo modelis, pagal kurį elektros energijos gamybos ir vartojimo grafikus sudaro ir elektros energijos gamybos objektuose gaminamą ir apkrovos objektuose vartojamą energiją, atsižvelgdamas į objektų skirstymo tvarką ir vykdydamas integruotą planavimą, skirsto PSO;**
- dd) standartinis balansavimo produktas – balansavimo paslaugų mainams taikomas visų PSO nustatytas suderintas balansavimo produktas, kaip nustatyta pagal [] Reglamento Nr. 714/2009 18 straipsnį priimtose balansavimo gairėse;**
- ee) specifinis balansavimo produktas – nuo standartinio produkto besiskiriantis produktas, kuriam keliama reikalavimai nustatyti pagal [] Reglamento Nr. 714/2009 18 straipsnį priimtose balansavimo gairėse;**
- ff) deleguotasis operatorius – subjektas, kuriam perdavimo sistemos operatorius ar paskirtasis elektros energijos rinkos operatorius delegavo pagal šį reglamentą ar bet kurią kitą reglamentą, direktyvą, tinklo kodeksą ar gaires jam patikėtas konkrečias užduotis ar pareigas arba kuriam jas pavedė valstybė narė ar nacionalinė reguliavimo institucija.**

II skyrius

Elektros energijos rinkos bendrosios taisyklės

3 straipsnis

Elektros energijos rinkų veikimo principai

1. Valstybės narės, nacionalinės reguliavimo institucijos, perdavimo sistemos operatoriai, skirstomųjų tinklų operatoriai, [] rinkos operatoriai ir **deleguotieji operatoriai** užtikrina, kad elektros energijos rinkos veiktų pagal šiuos principus:
 - a) kainos formuojamos remiantis paklausa ir pasiūla;
 - b) vengiama veiksmų, dėl kurių kainos negalėtų būti formuojamos remiantis paklausa ir pasiūla arba kuriais būtų stabdoma lankstesnės elektros energijos gamybos, elektros energijos gamybos išmetant mažai anglies dioksido arba lankstesnės paklausos plėtra;
 - c) vartotojai turi turėti galimybę gauti naudos iš rinkos galimybių ir didesnės konkurencijos mažmeninėse rinkose;
 - d) sutelkiant elektros energijos gamybą arba apkrovą iš daugelio objektų vartotojams ir mažoms įmonėms užtikrinama galimybė dalyvauti rinkoje, kad jie galėtų teikti bendrus pasiūlymus elektros energijos rinkoje ir bendrai naudotąsi elektros energijos sistema, laikantis ES sutartimis nustatytų konkurencijos taisyklių;
 - e) rinkos taisyklėmis [] **prisidedama** prie ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo, **pvz.**, užtikrinant galimybę integruoti iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintą energiją ir teikiant paskatas efektyviai vartoti energiją;

- f) rinkos taisyklėmis užtikrinamos tinkamos paskatos investuoti į elektros energijos gamybą, energijos kaupimą, energijos vartojimo efektyvumą ir reguliavimą apkrova, kad būtų tenkinami rinkos poreikiai ir taip užtikrinamas energijos tiekimo saugumas;
- g) vengiama sudaryti kliūtis tarpvalstybiniams elektros energijos srautams **tarp prekybos zonų ar valstybių narių** ir tarpvalstybiniams sandoriams ☐ elektros energijos rinkose ir susijusių paslaugų rinkose;
- h) rinkos taisyklėmis numatomas regioninis bendradarbiavimas, jei jis efektyvus;
- i) ☐ **saugi ir tvari** elektros energijos gamyba, energijos kaupimas ir apkrova ☐ dalyvauja rinkoje vienodomis sąlygomis, ☐ **laikantis ES teisėje numatytų reikalavimų**;
- j) visi gamintojai tiesiogiai arba netiesiogiai yra atsakingi už savo pagamintos energijos pardavimą;
- ☐
- l) rinkos taisyklėmis sudaromos galimybės efektyviai skirstyti elektros energijos gamybos ir reguliavimo apkrova išteklius;
- m) rinkos taisyklėmis sudaromos sąlygos elektros energijos gamybos įmonėms ir energijos tiekimo įmonėms pradėti ir nustoti dalyvauti rinkoje remiantis savo veiklos ekonominio ir finansinio perspektyvumo vertinimu;
- n) **siekiant** ☐ užtikrinti galimybę rinkos dalyviams **apsisaugoti** ☐ nuo rinkos kainų nepastovumo rizikos ir ☐ **sumažinti** netikrumą dėl būsimos investicijų grąžos, **ilgalaikio rizikos draudimo galimybėmis** turi būti skaidriai prekiaujama rinkose, **o dėl ilgalaikių tiekimo sutarčių turi būti deramasi ne biržoje**, laikantis ES sutartimis nustatytų konkurencijos taisyklių;
- o) **rinkos dalyviai turi teisę gauti prieigą prie perdavimo ir skirstomųjų tinklų objektyviomis, skaidriomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis.**

☐

4 straipsnis

Atsakomybė už balansą []

1. Visi rinkos dalyviai [] yra [] atsakingi už savo pačių sukeltą sistemos disbalansą []. **Tuo tikslu rinkos dalyviai []** arba patys yra už balansą atsakingos šalys arba **pagal sutartį** perduoda savo pareigą pačių pasirinktai už balansą atsakingai šaliai. **Pagal balansavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento Nr. 714/2009 17 ir 18 straipsniais, kiekviena už balansą atsakinga šalis finansiškai atsako už sukeltą disbalansą ir stengiasi užtikrinti savo balansą arba padėti užtikrinti elektros energijos sistemos balansą.**
2. Valstybės narė gali numatyti [] **leidžiančias nukrypti nuo [] atsakomybės už balansavimą nuostatas tik šiais atvejais:**
 - a) parodomųjų **besiformuojančių technologijų** projektų, **kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2016/631¹³ 66 ir 67 straipsniuose, atveju;**
 - b) **elektros energijos gamybos objektų**, naudojančių atsinaujinančiuosius energijos išteklius arba didelio naudingumo kogeneraciją, kurių **bendra** įrengtoji elektrinė galia yra mažesnė nei [] **250 kW, atveju;**
 - c) **nedarant poveikio sutartims, sudarytoms iki [teisė akto įsigaliojimo data],** įrenginių, kuriems pagal Sąjungos valstybės pagalbos taisykles, nustatytas pagal SESV 107–109 straipsnius, naudojama Komisijos patvirtinta parama ir kurie perduoti eksploatuoti iki [Leidinių biurui: įrašyti įsigaliojimo datą], atveju. Valstybės narės, [] **nepažeisdamos SESV 107 ir 108 straipsnių,** gali skatinti rinkos dalyvius, kuriems visiškai arba iš dalies netaikoma atsakomybė už balansavimą, prisiimti visą atsakomybę už balansavimą. []

¹³ 2016 m. balandžio 14 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/631 dėl tinklo kodekso, kuriame nustatomi generatorių prijungimo prie elektros energijos tinklo reikalavimai (OL L 112, 2016 4 27, p. 1).

- 2a. Jei valstybė narė nusprendžia numatyti leidžiančią nukrypti nuostatą pagal 4 straipsnio 2 dalį, ji turi užtikrinti, kad finansinę atsakomybę už disbalansą prisiimtų kita šalis.
3. Kalbant apie elektros energijos gamybos objektus, perduotus eksploatuoti po 2026 m. sausio 1 d., 2 dalies b punktas taikomas tik elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių ar didelio naudingumo kogeneracijos objektams, kurių **bendra** įrengtoji elektrinė galia yra mažesnė nei [] 50 kW.

5 straipsnis

Balansavimo rinka

[]

2. Balansavimo rinkos, **įskaitant parengties tvirtinimo procesus**, organizuojamos taip, kad:
- a) būtų veiksmingai užtikrintas rinkos dalyvių nediskriminavimas, atsižvelgiant į skirtingus techninius **elektros energijos sistemos poreikius, skaidrų ir technologiniu požiūriu neutralų paslaugų apibrėžimą ir jų skaidrų, rinka grindžiamą pirkimą** [],
 - b) būtų užtikrintos galimybės patekti visiems iš anksto patvirtintiems rinkos dalyviams – individualiai arba sutelkimo principu;
 - c) būtų atsižvelgta į poreikį paskirstyti didėjančią kintamos elektros energijos gamybos dalį, taip pat į padidėjusį apkrovos atsako jautrį ir naujų technologijų kūrimą.

[]

4. Balansavimo rinkos užtikrina eksploataavimo saugumą, kartu užtikrindamos galimybę kuo labiau išnaudoti ir efektyviai paskirstyti tarpzoninį pralaidumą įvairiais laikotarpiais pagal 15 straipsnį.
5. **[] Kalbant apie standartinius ir specifinius balansavimo produktus, atsiskaitymas už balansavimo energiją yra grindžiamas ribinių kainų nustatymu, mokama galutine kaina, nedarant poveikio [] balansavimo gairėms, priimtoms remiantis Reglamento Nr. 714/2009 18 straipsniu.** Rinkos dalyviams leidžiama teikti pasiūlymus kuo arčiau tikrojo laiko ir **[] balansavimo energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laikas negali būti ankstesnis už** tarpzoninės einamosios paros prekybos pabaigos laiką, nustatytą pagal Komisijos reglamento (ES) 2015/1222¹⁴ 59 straipsnį. **Centrinio skirstymo modelį taikantis perdavimo sistemos operatorius gali nustatyti papildomas taisykles pagal [] balansavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento Nr. 714/2009 18 straipsniu.**
- 5a. **Balansavimo energijos kaina[] balansavimo pajėgumo sutartyje iš anksto nenustatoma. Specifiniams balansavimo produktams galima taikyti išimtį pagal balansavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento Nr. 714/2009 18 straipsniu. Pirkimo procesai turi būti skaidrūs, kartu turi būti užtikrinamas konfidencialumas pagal [nauja redakcija išdėstytos Elektros energijos direktyvos] 40 straipsnio 4 dalį.**

¹⁴ 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamentas (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės (OL L 197, 2015 7 25, p. 24).

6. Už disbalansą turi būti atsiskaitoma tikralaikę energijos vertę atspindinčia kaina; **ji apskaičiuojama [] pagal balansavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento Nr. 714/2009 18 straipsniu.**
- 6a. [] Disbalanso kainos rajonas yra [] lygus prekybos zonai, išskyrus [] centrinio skirstymo modelio atveju ir [] pagal balansavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento Nr. 714/2009 18 straipsniu. [] Disbalanso rajonas yra lygus planavimo rajonui, išskyrus centrinio skirstymo modelio atveju, kai disbalanso rajonas gali būti dalis planavimo rajono pagal balansavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento Nr. 714/2009 18 straipsniu.
7. [] Rezervų pajėgumų apimtį perdavimo sistemos operatoriai nustato pagal [] sistemos eksploatavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento Nr. 714/2009 18 straipsniu; jiems galima padėti regioniniu lygmeniu. []
8. Balansavimo pajėgumų pirkimus **vykdo perdavimo sistemos operatoriai**, [] padedant regioniniu lygmeniu [], **pagal balansavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento Nr. 714/2009 18 straipsniu.** Balansavimo pajėgumų pirkimus **vykdo perdavimo sistemos operatoriai**, [] padedant regioniniu lygmeniu. [] Balansavimo pajėgumų pirkimas grindžiamas rinka [] ir organizuojamas taip, kad nebūtų diskriminuojami rinkos dalyviai, individualiai ar sutelkimo principu dalyvaujantys kvalifikacinėje atrankoje, **pagal [nauja redakcija išdėstytos Elektros energijos direktyvos] 40 straipsnio 4 dalį.** []

9. Didinamojo ir mažinamojo balansavimo pajėgumų pirkimas vykdomas atskirai [] pagal [] balansavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento Nr. 714/2009 18 straipsniu. Kiek įmanoma ir bent dėl 40 % standartinių produktų ir specifinių produktų, naudojamų balansavimo pajėgumams, dalies sutartis dėl balansavimo pajėgumų sudaroma ne anksčiau kaip likus vienai parai iki balansavimo pajėgumų teikimo pradžios ir sutartis sudaroma ne ilgiau kaip vienai parai. Sutartis dėl likusios balansavimo pajėgumų dalies sudaroma ne anksčiau kaip likus vienam mėnesiui iki balansavimo pajėgumų teikimo pradžios ir šios sutarties laikotarpis yra ne ilgesnis kaip vienas mėnuo.
- 9a. Perdavimo sistemos operatoriaus prašymu [] reguliavimo institucija gali [] pratęsti 9 dalyje nurodytą sutarties laikotarpį dėl likusios balansavimo pajėgumų dalies [] ne ilgesniam nei [] dvylikos mėnesių laikotarpiui su sąlyga, kad toks sprendimas galiotų ribotą laiką, o teigiamas poveikis mažinant vartotojams tenkančias išlaidas atsvertų neigiamą poveikį rinkai []. Prašyme nurodoma ši informacija:
- a) nurodomas laikotarpis, per kurį būtų taikoma minėta išimtis;
 - b) nurodomas balansavimo pajėgumų kiekis [], kuriam būtų taikoma išimtis;
 - c) išanalizuojamas tokios išimties poveikis balansavimo išteklių teikėjų dalyvavimui; ir
 - d) išimtis pagrindžiama įrodant, kad dėl jos sumažėtų vartotojų išlaidos [].

10. Perdavimo sistemos operatoriai **kuo anksčiau, bet ne vėliau kaip praėjus 30 minučių po** [] tikrojo laiko paskelbia informaciją apie esamą savo [] **planavimo** rajonų **sistemos balansą** [] ir apytiksles [] balansavimo energijos kainas. **Tiek, kiek ta atsakomybė pateikti šią informaciją buvo pavesta ar deleguota trečiajai šaliai pagal [] balansavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento Nr. 714/2009 18 straipsniu, tos šalys bus atsakingos už šio straipsnio reikalavimų laikymąsi.**

6 straipsnis

Kitos paros ir einamosios paros rinkos

1. Perdavimo sistemos operatoriai ir paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai bendrai organizuoja integruotų kitos paros ir einamosios paros rinkų valdymą remiantis rinkų susiejimu, kaip nustatyta Reglamente (ES) 2015/1222. Perdavimo sistemos operatoriai ir paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai bendradarbiauja Sąjungos lygmeniu arba, kai tikslingiau, regioniniu lygmeniu, kad užtikrintų kuo didesnę Sąjungos kitos paros ir einamosios paros prekybos efektyvumą ir veiksmingumą. Įpareigojimas bendradarbiauti taikomas nedarant poveikio Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų taikymui. Pagal [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] 59 straipsnį ir [Reglamento (EB) Nr. 713/2009 nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 863/2] 4 ir 9 straipsnius reguliavimo institucijos ir Agentūra prižiūri, kaip perdavimo sistemos operatoriai ir paskirtieji **elektros energijos** rinkos operatoriai vykdo su prekyba elektros energija susijusias savo funkcijas.

2. Kitos paros ir einamosios paros rinkos:

- a) organizuojamos nediskriminaciniu principu;
 - b) **visiems** rinkos dalyviams užtikrina kuo daugiau galimybių [] **valdyti savo** disbalansą;
 - c) **visiems** rinkos dalyviams užtikrina kuo daugiau galimybių dalyvauti tarp[] **zoninėje** prekyboje kuo arčiau tikrojo laiko visose prekybos zonose;
 - d) užtikrina kainas, atspindinčias esminius rinkos principus, **įskaitant tikralaikę energijos vertę**, ir tai, kad rinkos dalyviai gali jomis pasikliauti, tardamiesi dėl ilgalaikio rizikos draudimo produktų;
 - e) užtikrina eksploatavimo saugumą ir kartu kuo didesnę perdavimo pralaidumo panaudojimą;
 - f) yra skaidrios, tačiau kartu užtikrina konfidencialumą, **taip pat užtikrina, kad prekyba vyktų anonimiškai; ir**
- []
- h) užtikrina vienodas sąlygas sandoriams, sudaromiems vienoje prekybos zonoje ir tarp prekybos zonų.

[]

7 straipsnis

Prekyba kitos paros ir einamosios paros rinkose

1. **Paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai leidžia rinkos dalyviams prekiauti elektros energija kuo arčiau tikrojo laiko ir bent jau iki tarpzoninės einamosios paros prekybos pabaigos laiko, nustatyto pagal [] pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) Nr. 714/2009 18 straipsniu.**
2. **Paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai užtikrina rinkos dalyviams galimybę prekiauti elektros energija ne trumpesniais kaip atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis laiko tarpais kitos paros ir einamosios paros rinkose pagal [] balansavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) Nr. 714/2009 18 straipsniu.**
3. **Paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai teikia pakankamai mažus prekybos kitos paros ir einamosios paros rinkose produktus, taikydami [] 1 megavato mažiausią pasiūlymą, kad užtikrintų galimybę veiksmingai dalyvauti reguliavimo apkrova ir energijos kaupimo paslaugų teikėjams bei mažiesiems elektros energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamintojams pagal [] pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairėse, priimtose remiantis Reglamento (ES) Nr. 714/2009 18 straipsniu, nustatytą metodiką.**
4. **[] Nustatoma, kad ne vėliau kaip 2021 m. sausio 1 d. būtų užtikrinta, kad visuose [] planavimo rajonuose atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis būtų 15 minučių, nebent [] reguliavimo institucijos būtų leidusios taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą ar išimtį pagal [] balansavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) Nr. 714/2009 18 straipsniu. []**

Išankstinių sandorių rinkos

1. Pagal Reglamentą (ES) 2016/1719 perdavimo sistemos operatoriai suteikia ilgalaikes perdavimo teises arba taiko lygiavertes priemones, kad užtikrintų galimybę rinkos dalyviams, [] **įskaitant** elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių objektų savininkus, apsidrausti nuo kainų abiejose prekybos zonų ribos pusėse pokyčių rizikos, **nebent kompetentingų reguliavimo institucijų atlikto išankstinių sandorių rinkos vertinimo ties prekybos zonų ribomis rezultatai rodo pakankamas rizikos draudimo galimybes atitinkamose prekybos zonose pagal [] prognozuojamo pralaidumo paskirstymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) Nr. 714/2009 18 straipsniu.**
2. Ilgalaikės perdavimo teisės skaidriai, remiantis rinkos ir nediskriminavimo principais, paskirstomos bendrojoje paskirstymo platformoje **pagal [] prognozuojamo pralaidumo paskirstymo gairių, priimtų remiantis Reglamento (ES) Nr. 714/2009 18 straipsniu, nuostatas. []**
3. Laikydami pagal sutartis nustatytą konkurencijos taisyklių, rinkos operatoriai gali savo nuožiūra parengti išankstinių sandorių draudimo produktus, įskaitant ilgalaikio draudimo produktus, kad užtikrintų rinkos dalyviams, [] **įskaitant** elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių objektų savininkus, tinkamas galimybes apsidrausti nuo finansinės rizikos dėl kainų kaitos. Valstybės narės neriboja tokios draudimo veiklos srities vien valstybėje narėje ar prekybos zonoje vykdomais sandoriais.

[] Kainos techninės ribos

1. **Jokios mažiausios ar didžiausios didmeninės elektros energijos kainos ir balansavimo energijos kainos, įskaitant siūlomą ir galutinę kainas, ribos nenustatomos. Tai neturi poveikio kainos techninėms riboms, kurios gali būti taikomos balansavimo laikotarpiais pagal [] balansavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) Nr. 714/2009 18 straipsniu, ir kitos paros ir einamosios paros laikotarpiais, kaip nustatyta tolesnėje dalyje. []**
2. **[] Paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai gali taikyti suderintas didžiausios ir mažiausios galutinės kainos ribas kitos paros ir einamosios paros laikotarpiais pagal [] pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) Nr. 714/2009 18 straipsniu. Šios ribos nustatomos atsižvelgiant į didžiausią prarastos apkrovos vertę. Paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai įgyvendina skaidrų mechanizmą, pagal kurį kainos techninės ribos būtų laiku automatiškai pakoreguotos, jei [] tikimasi, kad bus pasiektos nustatytos ribos []. Pakoreguotos aukštesnės ribos taikomos tol, kol pagal minėtą mechanizmą jas reikės dar labiau padidinti.**
3. **Perdavimo sistemos operatoriai nesiima jokių priemonių, kuriomis siektų pakeisti didmenines kainas. []**
4. **Nacionalinės reguliavimo institucijos arba kitos valstybių narių paskirtos kompetentingos institucijos** nustato, kurios jų teritorijoje taikomos politikos kryptys ir priemonės gali prisidėti prie **didmeninių** kainų formavimo netiesioginio suvaržymo, įskaitant pasiūlymų, susijusių su balansavimo energijos aktyvinimu, apribojimus, pajėgumų mechanizmus, perdavimo sistemos operatorių taikomas priemones, priemones, kuriomis ketinama užginčyti rinkos rezultatus ar užkirsti kelią piktnaudžiavimui dominuojančia padėtimi, taip pat neefektyviai nustatytas prekybos zonas.

5. Jei nacionalinė reguliavimo institucija arba kita valstybių narių paskirta kompetentinga institucija nustato, kad politikos kryptimi arba priemone galėtų būti varžoma kainodara, ji imasi visų tinkamų veiksmų, kad pašalintų arba, jei tai neįmanoma, kuo labiau sumažintų poveikį pasiūlymų teikimo pobūdžiui. Valstybės narės pateikia Komisijai ataskaitą iki [Leidinių biurui: šeši mėnesiai po įsigaliojimo], išsamiai nurodydamos priemones ir veiksmus, kurių ėmėsi arba ketina imtis.

10 straipsnis

Prarastos apkrovos vertė

1. Ne vėliau kaip [Leidinių biurui: vieni metai po įsigaliojimo], **kai tai būtina siekiant nustatyti patikimumo standartą pagal 20 straipsnį, nacionalinės reguliavimo institucijos arba kitos valstybių narių paskirtos kompetingos institucijos** nustato vieną bendrą savo teritorijoje taikomą prarastos apkrovos vertės (PAV) įvertį []. Ta įvertis [] turi būti viešai paskelbiamas. Jei valstybės narės teritorijoje yra kelios prekybos zonos, **nacionalinės reguliavimo institucijos arba kitos valstybių narių paskirtos kompetingos institucijos** gali nustatyti skirtingus [] įverčius kiekvienai prekybos zonai. **Jei prekybos zona apima daugiau nei vienos valstybės narės teritoriją, atitinkamos valstybės narės nustato vieną bendrą PAV tai prekybos zonai.** Nustatydamos PAV, **nacionalinės reguliavimo institucijos arba kitos valstybių narių paskirtos kompetingos institucijos** taiko pagal 19 straipsnio 5 dalį parengtą metodiką.
2. Valstybės narės savo įverčius atnaujiną bent kas penkerius metus **arba kai nustatomas reikšmingas pokytis.**

Gaminamos elektros energijos ir reguliavimo apkrovos skirstymas

1. Elektros energijos gamybos objektuose gaminama elektros energija ir reguliavimo apkrova skirstomos remiantis nediskriminavimo, **skaidrumo** ir, **jei pagal 11 straipsnio 2–4 dalis nenumatyta kitaip**, rinkos principais. []
2. [] Nedarant poveikio SESV [] 107–109 straipsniams, valstybės narės gali numatyti, **kad elektros energijai**, pagamintai [] naudojant atsinaujinančiuosius energijos išteklius ar didelio naudingumo kogeneraciją mažuose [] **elektros energijos gamybos objektuose ar elektros energijos gamybos objektuose**, kuriuose naudojamos besiformuojančios technologijos, **būtų taikomas prioritetinis skirstymas** tokiu mastu:
 - a) [] jei tai **elektros energijos gamybos objektai**, naudojantys atsinaujinančiuosius energijos išteklius arba didelio naudingumo kogeneraciją, kurių įrengtoji elektrinė galia yra mažesnė nei [] **250 kW**; arba
 - b) jei tai parodomieji **besiformuojančių** [] technologijų projektai, **kaip apibrėžta tinklo kodekse dėl generatoriams keliamų reikalavimų, priimtame remiantis Reglamento Nr. 714/2009 6 straipsniu.**

[]

(3 dalies dalis, perkelta toliau į 3a dalį)

- 3a. **Kalbant apie elektros energijos gamybos objektus, perduotus eksploatuoti po 2026 m. sausio 1 d., 2 dalies a punktas taikomas tik elektros energijos gamybos objektams**, [] naudojantiems atsinaujinančiuosius energijos išteklius ar didelio naudingumo kogeneraciją, kurių įrengtoji elektrinė galia yra mažesnė nei [] **50 kW** [].

4. [] Nedarant poveikio sutartims, sudarytoms iki [teisės akto įsigaliojimo data], **elektros energijos gamybos objektams**, naudojančioms atsinaujinančiuosius energijos išteklius arba didelio naudingumo kogeneraciją, kurie buvo perduoti eksploatuoti iki [Leidinių biurui: įrašyti įsigaliojimo datą] ir kuriems po perdavimo eksploatuoti taikytas prioritetas skirstymas pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES 15 straipsnio 5 dalį arba Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/28/EB¹⁵ 16 straipsnio 2 dalį, [] **ir toliau taikomas** prioritetas skirstymas. Prioritetas skirstymas nebetaikomas nuo tos dienos, kurią [] **elektros energijos gamybos objekte** padaroma didelių pakeitimų, t. y. bent jau kai būtina sudaryti naują prijungimo sutartį arba padidinamas elektros energijos gamybos pajėgumas.
5. Prioritetas skirstymas turi nekelti pavojaus saugiam elektros energijos sistemos eksploatavimui, juo nesinaudojama siekiant pagrįsti tarpvalstybinių pralaidumų ribojimą daugiau nei numatyta 14 straipsnyje ir jis grindžiamas skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais.

¹⁵ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti Direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB (OL L 140, 2009 6 5, p. 16).

Perskirstymas []

1. Elektros energijos perskirstymas ir reguliavimo apkrovos perskirstymas grindžiamas objektyviais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais. **Jis gali būti vykdomas naudojant bet kokią elektros energijos gamybos, energijos kaupimo ar reguliavimo apkrova technologiją ir jį gali vykdyti ir kitose valstybėse narėse esantys operatoriai, nebent tai būtų techniškai neįmanoma.**
2. [] Perskirstomi ištekliai rinkos mechanizmais atrenkami iš [] elektros energijos gamybos, **kaupimo** arba apkrovos objektų ir toks perskirstymas kompensuojamas finansiškai. [] Perskirstymui naudojamais balansavimo energijos pasiūlymais [] balansavimo energijos kaina nenustatoma, pagal [] balansavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento 714/2009 18 straipsniu.

(2 dalies dalys perkeltos toliau į 2a dalį)

- 2a. **Nedarant poveikio [] SESV 107–109 straipsniams, ne rinka grindžiamas [] elektros energijos gamybos perskirstymas arba reguliavimo apkrovos perskirstymas gali [] būti [] naudojamas tik šiomis sąlygomis:**
 - a) nėra rinkos alternatyvų,
 - b) [] visi rinkos ištekliai yra panaudoti arba
 - c) [] [] paslaugai teikti tinkamų elektros energijos gamybos objektų arba apkrovos objektų skaičius rajone yra per mažas veiksmingai konkurencijai užtikrinti. []

d) dėl dabartinės padėties tinkle perkrova atsiranda tokiu įprastu ir numatomu būdu, kad rinka grindžiamas perskirstymas sąlygotų reguliarių strateginių pasiūlymų teikimą, dėl kurio padidėtų vidaus perkrovos lygis, o atitinkama valstybė narė yra priėmusi veiksmų planą šiai perkrovai pašalinti arba užtikrina, kad minimalus turimas tarpzoninei prekybai skirtas pralaidumas [] atitiktų 14 straipsnio 7 dalį.

3. Atsakingi sistemos operatoriai bent kartą per metus kompetentingai reguliavimo institucijai pateikia [] **elektros energijos** [] **gamybos objekto**, naudojančio atsinaujinančiuosius energijos išteklius arba didelio naudingumo kogeneraciją, gamybos mažinamojo perskirstymo ataskaitą [].
4. Laikydamosi tinklo patikimumo ir saugumo išlaikymo reikalavimų, grindžiamų skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, kuriuos apibrėžia kompetentingos nacionalinės institucijos, perdavimo sistemos operatoriai ir skirstomųjų tinklų operatoriai:
 - a) užtikrina perdavimo ir skirstomųjų tinklų gebėjimą perduoti iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių arba didelio naudingumo kogeneracijos įrenginiuose pagamintą elektros energiją, kuo mažiau taikant [] perskirstymą. Tai neatima iš tinklo planuotojų galimybės atsižvelgti į ribotą [] perskirstymą, kai aišku, kad tai ekonomiškai efektyviau ir [.] neviršijama 5 % [] **įrenginių, naudojančių atsinaujinančiuosius energijos išteklius [] ir tiesiogiai prijungtu prie jų atitinkamo tinklo, per metus pagamintos elektros energijos kiekio, išskyrus atvejus, jei valstybė narė, kurioje elektros energijos gamybos objektu, naudojančiu atsinaujinančiuosius energijos išteklius arba didelio naudingumo kogeneraciją, pagaminamos elektros energijos dalis sudaro daugiau negu 50 % metinio bendro galutinio energijos suvartojimo, nustato kitaip:**
 - b) imasi tinkamų operatyvinių tinklo valdymo ir su rinka susijusių priemonių, kad kuo labiau sumažintų elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių arba naudojant didelio naudingumo kogeneraciją, [] mažinamąjį perskirstymą.

5. Jei taikomas ne rinka grindžiamas mažinamasis perskirstymas [], laikomasi šių principų:
- a) [] **elektros energijos gamybos objektams**, naudojantiems atsinaujinančiuosius energijos išteklius, mažinamasis perskirstymas [] taikomas tik jei nėra kitų alternatyvų arba jei pritaikius kitus sprendimus neproporcingai padidėtų sąnaudos arba kiltų **didelė** rizika tinklo saugumui;
 - b) **elektros energijai, pagamintai** [] didelio naudingumo kogeneracijos **proceso metu** mažinamasis perskirstymas [] taikomas tik jei nėra kitų alternatyvų (išskyrus **elektros energijos gamybos objektų**, naudojančių atsinaujinančiuosius energijos išteklius, gamybos mažinamąjį perskirstymą []) arba jei pritaikius kitus sprendimus neproporcingai padidėtų sąnaudos arba kiltų **didelė** rizika tinklo saugumui;
- []
- d) vykdant mažinamąjį perskirstymą [] pagal a) [] ir b) punktus, **jis yra** tinkamai ir skaidriai pagrindžiamas. Pagrindimas įtraukiamas į ataskaitą, teikiamą pagal 3 dalį.
6. Kai taikomas ne rinka grindžiamas [] perskirstymas, [] perskirstymo reikalaujantis sistemos operatorius elektros energijos gamybos arba apkrovos objekto, kuriam taikomas [] perskirstymas, **operatoriui** moka finansinę kompensaciją, **išskyrus elektros energijos gamintojų, sutinkančių su [] prijungimo sutartimi, kuria patikimas elektros energijos tiekimas negarantuojamas, atveju**. Finansinė kompensacija yra bent jau lygi didžiausiam iš šių elementų arba jų deriniui, jei taikant vieną iš elementų, kompensacija būtų **nepagrįstai maža arba nepagrįstai didelė**:

- a) dėl [] perskirstymo atsiradusios papildomos eksploataavimo išlaidos, kaip antai papildomos išlaidos kurui didinamojo perskirstymo atveju arba atsarginės šilumos tiekimas [] **elektros energijos gamybos objektuose**, naudojančiuose didelio naudingumo kogeneraciją, mažinamojo perskirstymo atveju;
- b) [] [] grynosios įplaukos už parduotą elektros energiją kitos paros rinkoje, kurios būtų gautos elektros energijos gamybos arba apkrovos objektui netaikant [] perskirstymo reikalavimo. Kai elektros energijos gamybos arba apkrovos objektams skiriama finansinė parama pagal pagamintos arba suvartotos elektros energijos kiekį, prarasta finansinė parama laikoma grynujų įplaukų dalimi.

III skyrius

Prieiga prie tinklo ir perkrovos valdymas

1 SKIRSNIS

PRALAUDUMO PASKIRSTYMAS

13 straipsnis

Perkrovos šalinimo priemonės ir prekybos zonų nustatymas

1. Valstybės narės imasi visų atitinkamų priemonių [] perkrovai **pašalinti**. Prekybos zonų ribos nustatomos atsižvelgiant į ilgalaikę struktūrinę perkrovą perdavimo tinkle []. Prekybos zonose tokios **struktūrinės** perkrovos neturi būti, nebent **ji nedaro poveikio arba jos poveikis kaimyninėms prekybos zonoms yra mažinamas taisomaisiais veiksmais ir dėl jos nesumažėja tarpzoninės prekybos pajėgumas**. Prekybos zonų konfigūracija Sąjungoje formuojama taip, kad būtų kuo didesnis ekonominis efektyvumas ir **siekiant maksimaliai padidinti tarpvalstybinės prekybos galimybes, [] deramai atsižvelgiant į 14 straipsnio nuostatas.**

[]

[]

[]

3. Siekiant užtikrinti optimalią prekybos zonų [] **konfigūracija** [], atliekama prekybos zonų peržiūra. Vykdam tą peržiūrą **nustatomos visos struktūrinės perkrovos ir** [] koordinuotai atliekama prekybos zonų **skirtingų** konfigūracijų analizė, kurioje dalyvauja visi susiję suinteresuotieji subjektai iš visų [] **atitinkamų** valstybių narių, vykdam procesą pagal [] **pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu.** [] **Visi atitinkami perdavimo sistemos operatoriai pateikia pasiūlymą atitinkamoms reguliavimo institucijoms patvirtinti. Atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos priima vieną sprendimą dėl pasiūlymo per [3 mėnesius]. Jei per šį laikotarpį jos nesusitaria,** Agentūra [] **nusprendžia** dėl prekybos zonų peržiūros procese taikytinos metodikos ir prielaidų, taip pat alternatyvių svarstomų prekybos zonų konfigūracijų. **Metodika grindžiama struktūriniu perkrova, kurios nesitikima pašalinti per kitus penkerius metus, pavyzdžiui, deramai atsižvelgiant į konkrečią pažangą, susijusią su infrastruktūros plėtros projektais, kurie turėtų būti įgyvendinti per kitus penkerius metus.**
- 3a. Neatsižvelgiant į konkrečius infrastruktūros plėtros projektų rezultatus, tarpzoniniams mainams turimo pralaidumo apskaičiavimui taikomas 14 straipsnis. **Kai veiksmų planas įgyvendinamas pagal 4a dalį,** 14 straipsnio 7 dalyje [] nurodyta slenkstinė vertė pasiekama ne vėliau kaip [2024 m.] sausio 1 d. []

4. Prekybos zonų peržiūros procese dalyvaujantys perdavimo sistemos operatoriai pateikia bendrą pasiūlymą atitinkamoms valstybėms narėms arba atitinkamų valstybių narių paskirtoms kompetentingoms institucijoms *[ne vėliau kaip 12 mėnesių po šio reglamento įsigaliojimo, konkrečių datą įrašo Leidinių biuras]*. Šiame straipsnyje atitinkamos valstybės narės ☐ yra tos valstybės narės, kurios dalyvauja ☐ prekybos zonų konfigūracijos peržiūroje ir tos, kurios yra tame pačiame pralaidumo skaičiavimo regione ☐ pagal ☐ pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu.

☐

- 4a. Jei struktūrinę perkrovą nustatė ☐ vienas ar daugiau perdavimo sistemos operatorių arba jei atlikus prekybos zonų peržiūrą rekomenduojama pakeisti vienos ar daugiau valstybių narių prekybos zoną, atitinkamos valstybės narės, bendradarbiaudamos su savo perdavimo sistemos operatoriais, turi galimybę per 6 mėnesius parengti nacionalinius arba daugiašalius veiksmų planus. Šiuose veiksmų planuose pateikiamas konkretus tvarkaraštis, per kurį turi būti priimtose priemonės, skirtos nustatytai struktūrinei perkrovai sumažinti per *[ne vėliau kaip per 4] metus po šio reglamento įsigaliojimo, konkrečių datą įrašo Leidinių biuras]*, įskaitant, pavyzdžiui, tinklo plėtros paspartinimą, veiksmingesnę esamos infrastruktūros naudojimą, dabartinės sistemos eksploatavimo praktikos peržiūrą, intensyvesnę sistemos eksploatavimo koordinavimą su atitinkamais kaimyninių šalių perdavimo sistemos operatoriais, taisomųjų veiksmų ir kliūčių didesniai lankstumui reglamentavimo bei nacionalinės energetikos politikos priemonių, kuriomis perkeliama gamybos ir vartojimo vieta, peržiūrą.

- 4b. Valstybė narė, įgyvendindama veiksmų planus [] pagal 4a dalį, užtikrina, kad nedarant poveikio 14 straipsnio 7a ir 7b dalyse nustatytoms leidžiančioms nukrypti nuostatomis, 14 straipsnio 7 dalyje nustatytas paskirstyto pralaidumo lygis būtų pasiektas paskutiniais veiksmų plano metais, bet jokių būdu ne vėliau kaip [2024 m.] sausio 1 d. Valstybės narės šioje dalyje nurodytą [] pralaidumą pasiekia taikydamos linijinę trajektoriją. Dėl šios linijinės trajektorijos ir jos atskaitos taško, kuris yra pralaidumas, paskirstytas ties šia riba metais prieš veiksmų plano įgyvendinimą, arba paskutinių trejų metų prieš veiksmų plano įgyvendinimą vidurkis, priklausomai nuo to, kuri vertė yra didesnė, susitariama su to paties pralaidumo skaičiavimo regiono valstybėmis narėmis. Laikotarpiu, kai valstybė narė įgyvendina veiksmų planą [], valstybė narė užtikrina, kad turimas pralaidumas, skirtas tarpzoninei prekybai, kuris turi atitikti 7 dalį, būtų bent jau lygus trajektorijos vertėms, iskaitant, be kita ko, taisomųjų veiksmų taikymą pralaidumo skaičiavimo regione, tačiau tokiai valstybei narei netaikomi reguliavimo institucijų sprendimai, nurodyti 7a ir 7b dalyse. Kai taikytina, taisomųjų veiksmų, kurių reikia siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi trajektorijos ar suteikti tarpzoninį pralaidumą ties ribomis, kurioms taikomas veiksmų planas, išlaidas padengia valstybė narė arba valstybės narės, įgyvendinančios veiksmų planą.

- 4c. Likus šešioms mėnesiams iki veiksmų plano galiojimo pabaigos, valstybės narės [] nusprendžia, ar padalyti savo prekybos zoną, kad būtų pašalinta likusi perkrova, ar pašalinti likusią vidaus perkrovą taikant taisomuosius veiksmus, su kuriais susijusias išlaidas jos turės padengti. Kasmet plano įgyvendinimo metu ir per šešis mėnesius po veiksmų plano galiojimo pabaigos perdavimo sistemos operatoriai, dalyvaujantys prekybos zonų peržiūroje, įvertina turimą tarpzoninį pralaidumą, apskaičiuotą pagal 14 straipsnio 7 dalyje nurodytą metodiką, 12 paskiausių mėnesių laikotarpiui, ir ataskaitoje [] nustato, ar tarpzoninės prekybos pralaidumas pasiekė [] minimalų lygį, [] nurodytą 14 straipsnio 7 dalyje. Kai pagal 4a dalį nustatoma struktūrinė perkrova, tačiau per 6 mėnesius neparengiamas veiksmų planas, atitinkami perdavimo sistemos operatoriai per dvylika mėnesių nuo struktūrinės perkrovos nustatymo įvertina turimą tarpzoninį pralaidumą, apskaičiuotą pagal 14 straipsnio 7 dalyje nurodytą metodiką, 12 paskiausių mėnesių laikotarpiui, ir ataskaitoje nustato, ar tarpzoninės prekybos pralaidumas pasiekė minimalų lygį, nurodytą 14 straipsnio 7 dalyje. [] Pagal šią dalį atliekami įvertinimai nuolat kartojami kas 24 mėnesius paskiausių 24 mėnesių laikotarpio atžvilgiu.
- 4d. Kalbant apie tas valstybes nares, kurių atveju įvertinimo pagal 4c dalį rezultatai rodo, kad perdavimo sistemos operatorius nesilaikė 14 straipsnio 7 dalyje nurodyto lygio, arba tas valstybes nares, kurios pasirinko padalyti prekybos zoną, atitinkamos valstybės narės per 6 mėnesius nuo 4c dalyje nurodytos ataskaitos gavimo priima vieningą sprendimą dėl prekybos zonos konfigūracijos išlaikymo ar pakeitimo. Kitos valstybės narės gali pateikti pastabų atitinkamoms valstybėms narėms; priimdamos savo sprendimą pastarosios valstybės narės turėtų atsižvelgti į šias pastabas. Šis sprendimas pagrindžiamas ir apie jį pranešama Komisijai ir Agentūrai.

- 4e.** (ex 4a) Jei atitinkamos valstybės narės nepriima vieningo sprendimo per nustatytą laikotarpį, [] jos nedelsdamos apie tai praneša Komisijai. Komisija gali pateikti papildomų pasiūlymų ir gali paraginti atitinkamas valstybes nares [] pasikonsultuoti, kad per tris mėnesius būtų galima pasiekti subalansuotą sprendimą. [] Kaip kraštutinę priemonę Komisija, pasikonsultavusi su Agentūra ir atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo [] tokio pranešimo gavimo priima sprendimą pakeisti arba išlaikyti prekybos zonų konfigūraciją tose valstybėse narėse ir tarp tų valstybių narių, kurioms taikomas pagal 4d dalį priimtas sprendimas.
- 4f. Tuo atveju, jei vieno iš 4c dalyje nurodytų vienas po kito atliktų vertinimų rezultatai rodo, kad perdavimo sistemos operatorius nesilaikė 14 straipsnio 7c dalies nuostatų, taikoma 4d ir 4e dalyse nustatyta procedūra [].
5. 4d arba 4e dalyje nurodytas sprendimas grindžiamas ataskaita, kurioje nustatyta struktūrinė perkrova, arba prekybos zonų peržiūros rezultatais ir perdavimo sistemos operatorių pasiūlymu, nurodytu 4a dalyje, ir ataskaita, nurodyta 4c dalyje, dėl konfigūracijos išlaikymo arba pakeitimo []. Sprendimas, visų pirma dėl galimų nukrypimų nuo prekybos zonų peržiūros rezultatų, yra pagrindžiamas ir juo atsižvelgiama į [] atitinkamų valstybių narių pozicijas bei išipareigojimus ir į kitų valstybių narių pateiktas pastabas.
6. Jei pagal [] pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu, pradedamos papildomos prekybos zonų peržiūros, laikomasi šiame straipsnyje nurodytos tvarkos [].

[]

8. **Pagal šį straipsnį priimtuose** sprendimuose nurodoma pakeitimo įgyvendinimo data. Ta įgyvendinimo data nustatoma siekiant poreikio veikti tikslingai ir praktinių sumetimų, įskaitant išankstinę prekybą elektros energija, pusiausvyros **ir ji turi būti ne vėlesnė nei 12 mėnesių po sprendimo paskelbimo, išskyrus atvejus, jei atitinkamos valstybės narės susitaria kitaip.** **Sprendime** gali būti nustatytos tinkamos pereinamojo laikotarpio priemonės.

14 straipsnis

Pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo bendrieji principai

1. Tinklo perkrovos problemos turi būti sprendžiamos nediskriminaciniais rinka paremtais sprendimais, teikiančiais efektyvius ekonominius signalus susijusiems rinkos dalyviams ir perdavimo sistemos operatoriams. Tinklo perkrovos problemos sprendžiamos nuo sandorių nepriklausančiais metodais, t. y. tokiais metodais, kuriuos taikant nereikia rinktis tarp atskirų rinkos dalyvių sutarčių. Imdamasis operatyvinių priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti, kad jo perdavimo sistema išliktų normaliosios būsenos, perdavimo sistemos operatorius atsižvelgia į tų priemonių poveikį kaimyniniams valdymo rajonams ir koordinuoja tokias priemones su kitais susijusiais perdavimo sistemos operatoriais, kaip numatyta [] **pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairėse, priimtose remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu.**
2. Sandorių apribojimo tvarka yra taikoma tik avariniais atvejais, kai perdavimo sistemos operatorius turi veikti operatyviai ir kai neįmanomas pakartotinis siuntimas arba prekių mainai. Bet kokia tokia tvarka taikoma nediskriminuojant. Išskyrus *force majeure* atvejus, rinkos dalyviams, kuriems buvo skirti pajėgumai, už bet kokią apribojimą yra kompensuojama.

2a. Perdavimo sistemos operatoriai gali nuspręsti neįgyvendinti koordinuojamų veiksmų, kuriuos nurodė sistemos eksploatavimo regiono regioninis saugumo koordinatorius arba pats regioninis saugumo koordinatorius, ir gali sumažinti pralaidumą, apskaičiuotą koordinuojamų veiksmų koordinuotame pralaidumo apskaičiavime, jei koordinuoto pralaidumo skaičiavimo, atliekamo pagal pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires ir 3 bei 7 dalis, rezultatais būtų pažeistos tinklo eksploatavimo saugumo ribos, kurias apibrėžė perdavimo sistemos operatorius pagal sistemos eksploatavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu, pavyzdžiui, nepakankamo perskirstymo potencialo pralaidumo skaičiavimo regione atveju. Atitinkami perdavimo sistemos operatoriai tinkamai pagrindžia tokį nukrypimą. Atitinkami perdavimo sistemos operatoriai nepagrįstai nedelsdami pagal šio reglamento 38 straipsnio 2a dalį apie tokį nukrypimą informuoja pralaidumo skaičiavimo regiono regioninius saugumo koordinatorius ir nacionalines reguliavimo institucijas. Kartą per metus regioninis saugumo koordinatorius praneša atitinkamoms nacionalinėms reguliavimo institucijoms ir Agentūrai apie nukrypimus pagal šią dalį ir įvertina incidentus bei prireikus analizuoja, kaip išvengti tokių nukrypimų ateityje. Jei Agentūra padaro išvadą, kad neįvykdytos išankstinės sąlygos nukrypimui pagal šią dalį yra struktūrinio pobūdžio, Agentūra pateikia nuomonę atitinkamai reguliavimo institucijai ir Komisijai. Reguliavimo institucija imasi tinkamų veiksmų perdavimo sistemos operatoriu atžvilgiu, jei neįvykdomos išankstinės sąlygos nukrypimui pagal šią dalį. Jei Komisija padaro išvadą, kad nukrypimai yra struktūrinio pobūdžio ir dėl jų nesilaikoma 14 straipsnio 7 dalies, ji gali priimti sprendimą pagal 13 straipsnio 4e dalį.

3. **Išskyrus atvejus, jei 7, 7a, 7b, 7d ir [] 2a dalyse nustatyta kitaip, laikantis saugaus tinklų eksploatavimo saugos standartų, rinkos dalyviams suteikiamas didžiausio lygio tinklų sujungimo ir (arba) perdavimo tinklų pajėgumai, kuriems turi įtakos tarpvalstybinis [] pralaidumas. [] Siekiant optimizuoti turimą pralaidumą, naudojama kompensacinė prekyba ir perskirstymas, įskaitant tarp sisteminį perskirstymą, o siekiant tam sudaryti sąlygas, įgyvendinant perskirstymo ir kompensacinės prekybos išlaidų pasidalijimo metodiką pagal [] pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu, taikomas koordinuojamas ir nediskriminuojantis procesas tarpvalstybiniais taisomiesiems veiksmais.**
4. Pralaidumas paskirstomas tik per atsietuosius pralaidumo aukcionus arba susietuosius aukcionus, kuriuose prekiaujama ir pralaidumu, ir elektros energija. Toje pačioje jungiamojoje linijoje gali būti taikomi abu metodai. Einamosios paros prekyba vykdoma nuolat ir gali būti papildoma aukcionais.
5. **Perkrovos atveju, nustatyto laikotarpio susietuosiuose ir atsietuosiuose aukcionuose dėl tinklo pralaidumo laimi galiojantys didžiausios vertės tinklo pralaidumo pasiūlymai, kuriais siūloma didžiausia vertė už (nepakankamą) perdavimo pralaidumą.** Išskyrus naujų jungiamųjų linijų, kurioms taikoma išimtis pagal Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 7 straipsnį, Reglamento 714/2009 17 straipsnį arba šio reglamento 59 straipsnį, atveju, pralaidumo paskirstymo metoduose neleidžiama nustatyti rezervinių kainų.
6. Pralaidumą galima laisvai parduoti antriniu pagrindu, su sąlyga, kad apie tai perdavimo sistemos operatoriui pranešama pakankamai iš anksto. Jei perdavimo sistemos operatorius neleidžia antrinės prekybos (sandorio), apie tai jis aiškiai ir skaidriai praneša ir paaiškina visiems rinkos dalyviams ir informuoja reguliavimo instituciją.

7. Perdavimo sistemos operatorius [], siekdamas išspręsti perkrovos problemą savo prekybos zonoje arba valdyti neplaninius srautus, išeinančius ir vėl įeinančius į tą pačią prekybos zoną [], neriboja [] rinkos dalyviams teikiamo jungiamosios linijos pralaidumo, išskyrus atvejus, jei pagal 7a ir 7b dalis numatyta kitaip.

Nedarant poveikio nukrypti leidžiančių nuostatų pagal 7a ir 7b dalis taikymui, laikoma, kad šios dalies laikomasi, jei pasiekiami šie minimalūs turimo pralaidumo, skirto tarpzoninei prekybai, lygiai, apskaičiuoti pagal pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu, atsižvelgiant į N-1 kriterijų:

- i) ribų, kai naudojamas koordinuoto grynojo pralaidumo metodas, atveju – [X%] grynojo perdavimo pralaidumo pagal pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu;
- ii) ribų, kai naudojamas srautinis metodas, atveju – [X%] vidaus ir tarpvalstybinių kritinių tinklo elementų, pateikiamų tarpvalstybiniam srautams likusios ribos pagal pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu.

Taikant leidžiančias nukrypti nuostatas pagal 7a dalį, vertė neturi būti mažesnė už šią slenkstinę vertę.

7a. [] Remdamosi visų pralaidumo skaičiavimo regiono perdavimo sistemos operatorių pasiūlymu, atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos [], nukrypdomos nuo 7 dalies, patvirtina [] bendro turimo tarpzoninio pralaidumo lygį prie kiekvienos prekybos zonos ribos, [] kuris naudojamas pralaidumo skaičiavimo metodikoje, siekiant atsižvelgti į tarpzoninius neplaninius srautus tiek, kiek jų galima tikėtis [] be struktūrinės perkrovos prekybos zonoje. []

(7 dalies dalis perkelta toliau į 7b dalį)

7b. Pralaidumo skaičiavimo regiono [] perdavimo sistemos operatorių prašymu [] atitinkamos reguliavimo institucijos gali leisti taikyti **nuo 7 dalies** leidžiančią nukrypti nuostatą, jei tai būtina siekiant išlaikyti eksploataavimo saugumą dėl numatomu priežasčių, kurios nėra priežastys, nurodytos 7a dalyje, pavyzdžiui, tinklo priežiūros priemonių atveju, [] Tokia nukrypti leidžianti nuostata, kuri negali būti susijusi su pralaidumo, jau paskirstyto pagal 5 dalį, ribojimu, yra [] **vienu metu suteikiama tik vieniems metams arba ne daugiau kaip [] dvejims metams, kiekvienais metais smarkiai mažinant leidžiančios nukrypti nuostatos lygį**, yra griežtai ribojama tuo, kas būtina, ir taikoma nediskriminuojant vidinių ir tarpzoninių mainų. [] Nukrypti leidžiančios nuostatos pagrindimas ir priežastys skelbiami viešai. Jeigu leidžiama taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, atitinkami perdavimo sistemos operatoriai parengia ir paskelbia problemos, kurią siekiama spręsti taikant tą nuostatą, sprendimo ilguoju laikotarpiu metodiką ir projektus []. Nukrypti leidžianti nuostata nustoja galioti pasibaigus jos galiojimo terminui arba įgyvendinus sprendimą, priklausomai nuo to, kas įvyksta anksčiau.

8. Likus pakankamai laiko iki atitinkamo eksploatavimo laikotarpio, rinkos dalyviai praneša atitinkamiems perdavimo sistemos operatoriams, ar jie ketina naudotis paskirstytais pajėgumais. Visi paskirstyti pajėgumai, kuriais nebus naudojamasi, viešu, skaidriu ir nediskriminaciniu būdu vėl paskiriami rinkai.
9. Perdavimo sistemos operatoriai, kiek tai techniškai įmanoma, nukreipia bet kurio energijos srauto pajėgumų galią priešinga kryptimi per perkrautą jungiamąją liniją, kad ta linija būtų išnaudota didžiausiu jos pajėgumu. Visiškai atsižvelgiant į tinklo saugumą, niekada negali būti atsisakoma perkrovą sumažinančių sandorių.
10. Su pralaidumo paskirstymu susijusių įpareigojimų nevykdymo finansinės pasekmės priskiriamos už tokį nevykdymą atsakingiems subjektams. Jei rinkos dalyviai nepasinaudoja pralaidumu, kurį įsipareigojo panaudoti, arba, kai pralaidumas parduodamas atsietajame aukcione, neprekiauja antriniu pagrindu arba negrąžina pralaidumo per numatytą laikotarpį, jie netenka teisių į tokį pralaidumą ir sumoka išlaidas atspindintį mokestį. Bet kokie išlaidas atspindintys mokesčiai dėl pralaidumo nepanaudojimo turi būti pagrįsti ir proporcingi. Jeigu perdavimo sistemos operatorius nevykdo įsipareigojimo, jis privalo rinkos dalyviui išmokėti kompensaciją už pralaidumo teisių praradimą. Tuo tikslu į jokių dėl tokių aplinkybių patirtus nuostolius neatsižvelgiama. Dėl įsipareigojimų nevykdymo atsirandančios finansinės atsakomybės nustatymo pagrindinės koncepcijos ir metodai nustatomi iš anksto ir juos peržiūri atitinkama [] reguliavimo institucija arba institucijos.
11. **Paskirstydamos su taisomaisiais veiksmais susijusias išlaidas perdavimo sistemos operatoriams, reguliavimo institucijos analizuoja, koku mastu iš prekybos zonos išeinantys ir vėl įeinantys neplaniniai srautai prisideda prie perkrovos tarp dviejų stebimų prekybos zonų, ir paskirsto išlaidas proporcingai daliai, kuria prisidedama prie perkrovos, laikydamosi perskirstymo ir kompensacinės prekybos išlaidų pasidalijimo metodikos pagal pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu ir Komisijos reglamento (ES) 2017/XYZZ 76 straipsnio. Tai netaikoma 7a dalyje nustatytai [] slenkstinei vertei.**

Tarpzoninio pralaidumo paskirstymas įvairiais laikotarpiais

1. Perdavimo sistemos operatoriai perskaičiuoja turimą tarpzoninį pralaidumą bent po kitos paros ir po tarpzoninės einamosios paros prekybos pabaigos. Perdavimo sistemos operatoriai per kitą tarpzoninio pralaidumo paskirstymo procesą paskirsto turimą tarpzoninį pralaidumą, visą likusį tarpzoninį pralaidumą, kuris nebuvo paskirstytas anksčiau, ir visą anksčiau paskirstytą, bet fizinių perdavimo teisių turėtojų atsisakytą tarpzoninį pralaidumą.
- 1a. **Perdavimo sistemos operatoriai apibrėžia tinkamą tarpzoninio pralaidumo paskirstymo įvairias laikotarpius, įskaitant kitos paros ir einamosios paros laikotarpius ir balansavimą, struktūrą. [] Tokią paskirstymo struktūrą peržiūri atitinkamos reguliavimo institucijos. Rengdami pasiūlymą, PSO atsižvelgia į:**
 - a) rinkų charakteristikas;
 - b) eksploatavimo sąlygas, pavyzdžiui, užtikrintų tvarkaraščių sujungimo poveikį;
 - c) skirtingiems galiojantiems tarpzoninio paskirstymo mechanizms taikomų procentinių dalių ir laikotarpių, suderinimo lygį.
2. Jei po tarpzoninės einamosios paros prekybos pabaigos turima tarpzoninio pralaidumo, perdavimo sistemos operatoriai jį naudoja balansavimo energijos mainams arba disbalanso pasiskirstymo nustatymo procesui valdyti.

3. **Jeigu tarpzoninis pralaidumas paskirstomas balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais pagal 5 straipsnio 8 dalį, perdavimo sistemos operatoriai taiko metodiką, parengtą pagal [] balansavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu. []**
4. Perdavimo sistemos operatoriai nedidina pagal Reglamentą (ES) 2015/1222 apskaičiuotos patikimumo ribos dėl balansavimo pajėgumų mainų ar dalijimosi rezervais.

2 SKIRSNIS

TINKLO MOKESČIAI IR PERKROVOS PAJAMOS

16 straipsnis

Sujungimo ir prieigos prie tinklų mokesčiai

1. Tinklo operatorių taikomi prieigos prie tinklų mokesčiai, įskaitant prijungimo prie tinklų mokesčius, mokesčius už naudojimąsi tinklais ir, kai taikoma, mokesčius už susijusį tinklo stiprinimą, turi būti skaidrūs, jais turi būti atsižvelgiama į tinklo saugumo ir lankstumo poreikį ir jie turi atitikti faktines patirtas išlaidas, kiek jos atitinka veiksmingo ir struktūriškai palyginamo tinklo operatoriaus išlaidas, ir taikomi nediskriminuojant. [] **Nedarant poveikio 15 straipsnio 1 ir 6 dalims ir Direktyvos 2012/27/ES XI priede išdėstytiems kriterijams, metodas, naudojamas tinklo mokesčiams parengti, visų pirma taikomas taip, kad nebūtų teigiamai ar neigiamai diskriminuojama elektros energijos gamyba prie skirstymo lygmens ir prie perdavimo lygmens prijungtais įrenginiais. Jais neturėtų būti nepagrįstai nei teigiamai, nei neigiamai diskriminuojamas energijos kaupimas ar stabdomas dalyvavimas reguliavimo apkrova rinkoje. Nedarant poveikio 3 dalies taikymui, tie mokesčiai neturi būti siejami su atstumu.**

2. Tarifų [] **metodikos** [] atspindi tinkamas paskatas ir [] perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatorių **fiksuotas išlaidas. Leistinos įplaukos, kurias galima susigražinti taikant tarifus, atspindi tinkamas paskatas perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatoriams** trumpuoju ir ilguoju laikotarpiu didinti efektyvumą, įskaitant energijos vartojimo efektyvumą, skatinti rinkos integraciją, [] energijos tiekimo saugumą bei remti investicijas ir **susijusią mokslinių tyrimų veiklą** ir [] palengvinti **vartotojams naudingas inovacijas**.
3. Tam tikrais atvejais gamintojams ir (arba) vartotojams taikomų tarifų lygis teikia kainų skirtingose vietovėse signalus Sąjungos lygmeniu, o jį nustatant yra atsižvelgta į dėl to kylančių tinklo nuostolių bei perkrovos dydį ir investicijų į infrastruktūrą dydį.
4. Nustatant prieigos prie tinklo mokesčius atsižvelgiama į:
- a) įmokas ir pajamas, gaunamas iš perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmo;
 - b) faktines sumokėtas ir gautas įmokas, taip pat ir numatomas būsimų laikotarpių įmokas, apytiksliai apskaičiuotas pagal ankstesnius laikotarpius.
5. Prieigos prie tinklo mokesčių nustatymas pagal šį straipsnį neturi įtakos mokesčiams, taikomiems dėl 14 straipsnyje nurodyto perkrovos valdymo.
6. Atskiriems tarpzoninės [] prekybos elektros energija sandoriams nėra taikomas joks specialus tinklo mokestis.
7. Skirstymo tarifai atspindi dėl sistemos naudotojų, įskaitant aktyviuosius (elektrą gaminančius) vartotojus, patiriamas skirstomojo tinklo naudojimo sąnaudas ir gali būti diferencijuojami remiantis sistemos naudotojų energijos vartojimo ir gamybos profiliais. Jei valstybėse narėse įdiegtos pažangiosios apskaitos sistemos, [] **gali būti įvesti** pagal laiką diferencijuoti tinklo tarifai, kurie skaidriai ir vartotojui nuspėjamu būdu atspindėtų naudojimąsi tinklu.

8. ☐ **Leistinos įplaukos, kurias galima susigražinti taikant skirstymo tarifus, gali apimti siektinus tikslus, kad skirstomųjų tinklų operatoriai būtų skatinami ☐ kuo efektyviau eksploatuoti savo tinklus.**
9. Tam, kad ne vėliau kaip *[Leidinių biurui: prašom įrašyti konkrečią datą – trys mėnesiai po įsigaliojimo]* būtų **sumažinta rinkos susiskaidymo rizika**, Agentūra pateikia **geriausios praktikos ataskaitą ☐ dėl ☐ perdavimo ir skirstymo tarifų nustatymo metodikų, kartu palikdama pakankamai galimybių atsizvelgti į nacionalinius ypatumus.** Toje ☐ **geriausios praktikos ataskaitoje** nurodomi bent šie dalykai:
- a) gamintojams ir vartotojams taikomų tarifų santykis;
 - b) per tarifus susigražinamos sąnaudos;
 - c) pagal laiką diferencijuoti tinklo tarifai;
 - d) vietos signalai;
 - e) perdavimo ir skirstymo tarifų ryšys, ☐
 - f) tarifų nustatymo ir struktūros skaidrumo užtikrinimo būdai;
 - g) tinklo naudotojų, kuriems taikomi tarifai ir tarifų išimtys, grupės.

Agentūra atnaujina savo ataskaitą bent kartą kas dvejus metus.

☐

☐

17 straipsnis

Perkrovos pajamos

1. Įplaukos taikant perkrovos valdymo procedūras tam tikru iš anksto nustatytu laikotarpiu gali būti gaunamos tik tokiu atveju, jei tuo laikotarpiu susidaro perkrova, išskyrus naujų jungiamųjų linijų, kurioms taikoma išimtis pagal Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 7 straipsnį, Reglamento (EB) Nr. 714/2009 17 straipsnį arba šio reglamento 59 straipsnį, atveju. Tų įplaukų paskirstymo procedūrą tikrina reguliavimo institucijos ir ji neturi nei iškraipyti paskirstymo proceso kurios nors pralaidumo arba energijos prašančios šalies naudai, nei trukdyti mažinti perkrovą.
2. Visos įplaukos iš jungiamųjų linijų pralaidumo paskirstymo naudojamos šiais tikslais:
 - a) užtikrinti, kad paskirstytais pajėgumais iš tikrųjų būtų galima pasinaudoti, **įskaitant kompensaciją už pralaidumo garantijos nesilaikymą;**
 - b) išlaikyti ar išplėsti tinklų sujungimo pajėgumus investicijomis į tinklą, visų pirma investicijomis į naujas jungiamąsias linijas **ir vidaus linijas bei vidaus linijas, kurios dešimties metų tinklo ENTSO-E plėtros plane išvardytos kaip svarbios jungiamųjų linijų perkrovai mažinti, []**
 - c) **arba, jei taikytina, tarpvalstybiniais taisomiesiems veiksmais, pavyzdžiui, perskirstymui ir kompensacinei prekybai.**

(2b dalies dalis, perkelta toliau į 2a dalį)

2a. ☐ Įplaukos, pritarus atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijoms, gali būti naudojamos kaip pajamos, į kurias reguliavimo institucijos turi atsižvelgti tvirtindamos tinklo tarifų apskaičiavimo ir (arba) tinko tarifų nustatymo metodiką.

3. Įplaukų naudojimui pagal 2 dalies a, ☐ b arba c punktus taikoma **perdavimo sistemos operatorių ☐ konsultuojantis su ☐ reguliavimo institucijomis** pasiūlyta ir Agentūros patvirtinta metodika. ☐ **Perdavimo sistemos operatoriai pateikia pasiūlymą Agentūrai iki [Leidinių biurai: 12 mėnesių po įsigaliojimo], o Agentūra priima sprendimą dėl jo per šešis mėnesius.**

☐

☐

(3 dalies dalis, perkelta toliau į 3a dalį)

3a. Metodikoje nustatomos bent sąlygos, kuriomis įplaukos ☐ **laikomos atitinkančiomis** 2 dalies ☐ a, b arba c punktuose **nurodytus tikslus.**

3b. Perdavimo sistemos operatoriai iš anksto aiškiai nustato, kaip bus naudojamos visos perkrovos pajamos, ir teikia faktinio tų pajamų naudojimo ataskaitas. Kasmet ir ne vėliau kaip ☐ **kovo 1 d.** ☐ reguliavimo institucijos paskelbia ataskaitą, kurioje nurodo per 12 mėnesių iki ☐ **ankstesnių kalendorinių metų ☐ gruodžio 31 d.** gautas įplaukas ir kaip tos įplaukos panaudotos **pagal 2 dalį**, įskaitant konkrečius projektus, kuriems šios įplaukos buvo panaudotos, arba į atskirą sąskaitos eilutę pervestų pajamų sumą **arba sumą, kuri buvo panaudota apskaičiuojant tinklo tarifus**, taip pat patvirtinimą, kad įplaukos panaudotos laikantis šio reglamento reikalavimų ir pagal šio straipsnio 3 dalį parengtos metodikos. **Tokiais atvejais, kai kurios su perkrova susijusios įplaukos naudojamos apskaičiuojant tinklo tarifus, prireikus ataskaitoje išdėstoma, kaip PSO įvykdė 2 straipsnyje nurodytus prioritetinius tikslus.**

IV skyrius

Išteklių adekvatumas

18 straipsnis

Išteklių adekvatumas

1. Valstybės narės stebi išteklių savo teritorijoje adekvatumą [] **remdamosi** Europos išteklių adekvatumo vertinimu pagal 19 straipsnį **ir gali atlikti [] papildomą nacionalinį išteklių adekvatumo vertinimą pagal 19a straipsnį.**
2. Jei Europos **arba nacionaliniame** išteklių adekvatumo vertinime nurodyta išteklių adekvatumo problema, valstybės narės nustato, kokie reglamentavimo iškreipimai **arba rinkos iškreipimai ar sistemos trukdžiai, pavyzdžiui, nepakankama infrastruktūra,** sukėlė problemą arba prisidėjo prie jos atsiradimo.
3. Valstybės narės paskelbia **veiksmų gaires su konkrečiu** priemonių, kuriomis siekiama pašalinti nustatytus reglamentavimo iškreipimus, [] **rinkos iškreipimus arba sistemos trukdžius,** patvirtinimo tvarkaraštį. Spręsdamos išteklių adekvatumo problemas, valstybės narės visų pirma **atsižvelgia į 3 straipsnyje apibrėžtus principus ir** svarsto galimybę pašalinti reglamentavimo iškreipimus, užtikrinti galimybę taikyti stygiaus kainodarą **naudojant laisvą kainodarą,** plėtoti jungiamąsias linijas **su kitomis valstybėmis narėmis, sudaryti galimybę visiems rinkos dalyviams patekti į neiškreiptą rinką, įskaitant** energijos kaupimo, paklausos valdymo priemones ir energijos vartojimo efektyvumo sritis, **bet jomis neapsiribojant.**

3a. Jei atlikus nacionalinį išteklių adekvatumo vertinimą nustatoma problema, susijusi su prekybos zona, o atlikus Europos išteklių adekvatumo vertinimą problema, susijusi su ta pačia prekybos zona, nenustatoma [], įstaiga, atsakinga už nacionalinį išteklių adekvatumo vertinimą, [] konsultuojasi su ENTSO-E ir prašo Agentūros pateikti nuomonę. Šiuo tikslu įstaiga, atsakinga už nacionalinį išteklių adekvatumo vertinimą, per [] vieną mėnesį nuo nacionalinio išteklių adekvatumo vertinimo paskelbimo pateikia ENTSO-E ir Agentūrai ataskaitą, kurioje pagrindžia atsiradusį dviejų išteklių adekvatumo vertinimų neatitikimą. (3b dalis, integruota į 3a dalį) [] Per vieną mėnesį nuo ataskaitos pateikimo, [] ENTSO-E pateikia [] savo vertinimą dėl šių neatitikimų, o per du mėnesius nuo ataskaitos pateikimo Agentūra pateikia nuomonę. [] Atitinkama valstybė narė deramai atsižvelgia į vertinimą ir nuomonę.

19 straipsnis

Europos išteklių adekvatumo vertinimas

1. Europos išteklių adekvatumo vertinimas apima duomenis apie bendrą elektros energijos sistemos adekvatumą tenkinti esamus ir atsižvelgiant į turimus pirminius išteklius prognozuojamus energijos poreikius **už kiekvienus metus** dešimties metų laikotarpiu nuo vertinimo datos, [].
2. Ne vėliau kaip *[Leidinių biurui: šeši mėnesiai po šio reglamento įsigaliojimo]* ENTSO-E **Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupei ir** Agentūrai pateikia Europos išteklių adekvatumo vertinimo remiantis 4 dalyje nurodytais principais metodikos projektą.

3. Perdavimo sistemos operatoriai ENTSO-E pateikia duomenis, būtinus [] Europos išteklių adekvatumo vertinimui atlikti. ENTSO-E vertinimą atlieka kiekvienais metais. **Elektros energijos gamintojai ir kiti rinkos dalyviai pateikia perdavimo sistemos operatoriams duomenis, susijusius su numatomu gamybos išteklių naudojimu, atsižvelgdami į pirminių išteklių prieinamumą ir tinkamus prognozuojamos paklausos ir pasiūlos scenarijus.**
4. Europos išteklių adekvatumas vertinamas pagal metodiką, kuri užtikrina [] **galimybę**, kad vertinimas:
- a) būtų atliekamas **kiekvienos atitinkamos** prekybos zonos lygmeniu ir apimtų bent visas valstybes nares [];
 - b) būtų grindžiamas [] tinkamais **centriniais** prognozuojamos paklausos ir pasiūlos scenarijais, įskaitant ekonominį nurašymo tikimybės vertinimą, statomus naujus elektros energijos gamybos išteklius, priemones energijos vartojimo efektyvumo tikslams pasiekti ir tinkamą jautrumą **ekstremaliems oro reiškiniams, hidrologinėms sąlygoms**, didmeninių kainų ir anglies dioksido kainos pokyčiams;
- ba) atspindētu, kaip skirtingu rūšių pralaidumo mechanizmais atsižvelgiama į adekvatumo aspektus;**
- c) būtų atliekamas tinkamai atsižvelgiant į visų išteklių, įskaitant esamus ir būsimus elektros energijos gamybos, energijos kaupimo ir reguliavimo apkrova išteklius, indėlį, taip pat importo ir eksporto galimybes ir į tai, kaip jie padeda užtikrinti lankstų sistemos eksploatavimą;
 - d) jame būtų numatomas tikėtinas 18 straipsnio 3 dalyje nurodytų priemonių poveikis;

- e) apimtų scenarijus nesinaudojant esamais ar planuojamais pajėgumų mechanizmais **ir, kai tinkama, jais naudojantis**;
 - f) būtų grindžiamas rinkos modeliu, kuriame naudojamas, kai tinkama, srautinis metodas;
 - g) būtų atliekamas taikant tikimybių skaičiavimus;
 - ga) **būtų naudojama viena bendra modeliavimo priemonė numatant galimybę naudoti ją nacionaliniams scenarijams, jautrumo aspektams ir prielaidoms**;
 - h) jame būtų taikomi bent šie **20 straipsnyje nurodyti** rodikliai:
 - numatyta energija, kuri nebuvo tiekama, ir
 - numatomas apkrovos sumažėjimas;
 - i) jame būtų nurodomos galimų išteklių adekvatumo problemų priežastys, visų pirma ar tai tinklo, ar išteklių apribojimas, ar abiejų rūšių apribojimas.
 - j) **užtikrintų, [] kad būtų tinkamai atsižvelgta į nacionalinius [] gamybos, paklausos lankstumo ir kaupimo ypatumus, [] pirminių išteklių prieinamumą ir sujungiamumo lygį.**
5. Ne vėliau kaip [Leidinių biurui: *šeši mėnesiai po šio reglamento įsigaliojimo*] ENTSO-E Agentūrai pateikia projektą metodikos, pagal kurią skaičiuojama:
- a) prarastos apkrovos vertė;

- b) elektros energijos gamybos arba reguliavimo apkrova naujo dalyvio kaina; ir
 - c) patikimumo standartas, **nurodytas 20 straipsnyje []**.
6. Dėl pasiūlymų pagal 2 ir 5 dalis **dėl metodikos projekto, scenarijų, jautrumo aspektų ir prielaidų, kuriomis jie grindžiami**, bei Europos išteklių adekvatumo vertinimo pagal 3 dalį rezultatų iš anksto konsultuojamasi **su valstybėmis narėmis, Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupe ir atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais**, o pagal 22 straipsnyje nustatytą procedūrą juos tvirtina Agentūra.

19a straipsnis

Nacionaliniai išteklių adekvatumo vertinimai

1. Nacionalinis išteklių adekvatumo vertinimas [] grindžiamas 19 straipsnio 2 dalyje nurodyta metodika, visų pirma 4 dalies b–j punktuose išdėstytomis nuostatomis, tačiau gali būti pateikti papildomi scenarijai, jautrumo aspektai ir prielaidos atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes. Nacionaliniame išteklių adekvatumo vertinime naudojamos tos pačios [] modeliavimo priemonės, kurias naudoja ENTSO-E atlikdamas Europos išteklių adekvatumo vertinimą, ir tie patys įvesties duomenys ir kiti duomenys, atspindintys nacionalinius scenarijus, jautrumo aspektus ir prielaidas. Be to, nacionalinio išteklių adekvatumo vertinimo metu vertinant užsienio pajėgumų indėlį į energijos tiekimo saugumą prekybos zonose, kurias jie apima, taikomos užsienio pajėgumams skirtos vertės, [] atsižvelgiant į 21 straipsnio nuostatas.
- 1a. Be pagal 1 dalį atliekamo nacionalinio išteklių adekvatumo vertinimo, valstybės narės gali atlikti antrinį vertinimą, naudodamos kitas modeliavimo priemones, negu tos, kurias naudoja ENTSO-E, atlikdamas Europos išteklių adekvatumo vertinimą, laikydamosi likusių 1 dalyje nustatytų reikalavimų.**

2. Nacionaliniai išteklių adekvatumo vertinimai ir, kai tinkama, ENTSO-E vertinimas ir Agentūros nuomonė pagal 18 straipsnio 3a dalį skelbiami viešai [].

20 straipsnis

Patikimumo standartas

1. Taikydamos pajėgumo mechanizmus, valstybės narės turi būti nustačiusios patikimumo standartą, kuriuo skaidriai nurodomas jų norimas energijos tiekimo saugumo lygis.
2. Patikimumo standartą [] pagal 19 straipsnio 5 dalyje nurodytą metodiką nustato **valstybė narė arba valstybės narės paskirta nacionalinė reguliavimo institucija**.
3. Patikimumo standartas apskaičiuojamas naudojant **bent** prarastos apkrovos vertę ir naujo dalyvio kainą tam tikru laikotarpiu **ir išreiškiamas parametrais „numatyta energija, kuri nebuvo tiekiama“ ir „numatomas apkrovos sumažėjimas“**.
4. **Kai taikomi pajėgumo mechanizmai**, parametrus, lemiančius pagal pajėgumo mechanizmą perkamo pralaidumo kiekį, tvirtina **valstybė narė arba kita valstybės narės paskirta kompetentinga institucija**. []

21 straipsnis

Tarpvalstybinis dalyvavimas pajėgumų mechanizmuose

1. Kituose nei strateginiai rezervai mechanizmuose **ir, kai techniškai įmanoma, strateginiuose rezervuose** leidžiama tiesiogiai tarpvalstybiniu lygiu dalyvauti pajėgumų teikėjams, esantiems kitoje valstybėje narėje [] pagal šio [] straipsnio nuostatas.

2. Valstybės narės užtikrina, kad užsienio pajėgumų, kurie gali užtikrinti **lygiavertės** vidaus pajėgumams **technines veikimo charakteristikas**, teikėjai galėtų dalyvauti tame pačiame konkurso procese, kuriame dalyvauja vidaus pajėgumų teikėjai. **Nuo [įsigaliojimo data] eksploatuojamų pajėgumų mechanizmų atveju valstybės narės gali leisti tiesiogiai dalyvauti tame pačiame konkurso procese jungiamosioms linijoms kaip užsienio pajėgumams ne ilgiau kaip ketverius metus po [įsigaliojimo] arba dvejus metus po šio straipsnio 10 dalyje nurodytos metodikos patvirtinimo, priklausomai nuo to, kas įvyksta anksčiau. Valstybės narės užsienio pajėgumams gali taikyti šiuos reikalavimus:**
- a) pajėgumai yra valstybėje narėje [] ir yra tiesioginė tinklo jungtis, jungianti tą valstybę narę [] ir mechanizmą taikančią [] valstybę narę,
 - b) pajėgumai nedalyvauja kitame pajėgumų mechanizme, kuriam pajėgumai turi būti prieinami.
3. Valstybės narės neriboja savo teritorijoje esančių pajėgumų teikėjų galimybės dalyvauti kitų valstybių narių pajėgumų mechanizmuose.
4. Tarpvalstybinis dalyvavimas [] pajėgumų mechanizmuose nedaro poveikio tarpzoniniams grafikams ir fiziniams srautams tarp valstybių narių, nustatomiems remiantis vien tik pralaidumo paskirstymo pagal 14 straipsnį rezultatais.
5. **Neparengties atveju** pajėgumų teikėjai turi mokėti **neparengties mokėjimus. Jei pajėgumų teikėjai [] dalyvauja daugiau kaip viename mechanizme tą patį tiekimo laikotarpį ir negali įvykdyti kelių įsipareigojimų [], jie turi mokėti daugkartinius neparengties mokėjimus.**

6. **Jei taikomi pajėgumų mechanizmai, perdavimo sistemos operatoriai [] kasmet apskaičiuoja didžiausią naujų dalyvių pajėgumą, kurį galima teikti iš užsienio pajėgumų, remdamiesi 10 dalies a punkte nurodyta metodika ir atsižvelgdami į rekomenduojamas vertes, kurias regioniniai saugumo koordinatoriai apskaičiuoja pagal 34 straipsnio q punktą, 38 ir 39 straipsnius, fizinių jungčių tarp valstybių narių lygį, numatomą jungiamųjų linijų parengtį ir tikėtiną nepalankiausių sistemos sąlygų susidarymą tarp sistemos, kurioje taikomas mechanizmas, ir sistemos, kurioje yra užsienio pajėgumas. Skaiciavimą reikia atlikti kiekvienai prekybos zonų ribai.**
7. Valstybės narės užtikrina, kad 6 dalyje nurodytas naujų dalyvių pajėgumas skaidriai, nediskriminuojant ir laikantis rinkos principų būtų paskirstytas reikalavimus atitinkantiems pajėgumų teikėjams.
8. **Jei pajėgumų mechanizmai, kuriuose galimas tarpvalstybinis dalyvavimas, yra dviejose kaimyninėse valstybėse narėse, įplaukos, [] atsirandančios dėl 7 dalyje nurodyto paskirstymo, atitenka perdavimo sistemos operatoriams, o jie tarpusavyje jas pasidalija pagal 10 dalies b punkte nurodytą metodiką arba bendrą metodiką, patvirtintą abiejų atitinkamų [] reguliavimo institucijų. Jei kaimyninė valstybė narė pajėgumų mechanizmo netaiko, įplaukų dalį patvirtina valstybės narės, kurioje pajėgumų mechanizmas įgyvendinamas, kompetentinga [] institucija, prieš tai paprašiusi kaimyninių valstybių narių nacionalinių reguliavimo institucijų nuomonės. Perdavimo sistemos operatoriai tokias įplaukas naudoja 17 straipsnio 2 dalyje nustatytais tikslais.**

9. Perdavimo sistemos, kurioje yra užsienio pajėgumas, operatorius:
- a) nustato, ar suinteresuoti pajėgumų teikėjai gali užtikrinti pajėgumo mechanizme, kuriame ketina dalyvauti pajėgumo teikėjas, reikalaujamas technines veikimo charakteristikas, ir užregistruoja pajėgumo teikėją registre kaip reikalavimus atitinkantį pajėgumo teikėją;
 - b) [] atlieka parengties patikrinimus;
 - c) **yra nedelsiant informuojamas atitinkamo pajėgumų teikėjo apie jo dalyvavimą užsienio pajėgumų mechanizme;**
 - d) **valstybės narės, taikančios pajėgumų mechanizmą, perdavimo sistemos operatoriui praneša informaciją, gautą pagal 9 dalies a–c punktus.**
10. Ne vėliau kaip [Leidinių biurui: *dvylika mėnesių po šio reglamento įsigaliojimo*] ENTSO-E Agentūrai pateikia:
- a) 6 dalyje nurodyto didžiausio naujų dalyvių pajėgumo, kurį galima teikti iš užsienio pajėgumų, apskaičiavimo, kurį atlieka **regioninis saugumo koordinatorius ir perdavimo sistemos operatoriai**, metodiką;
 - b) įplaukų pasidalijimo pagal 8 dalį metodiką;
 - c) bendrąsias 9 dalies b punkte nurodytų parengties patikrinimų vykdymo taisykles;
 - d) bendruosius nustatymo, kada priklauso mokėti neparengties mokėjimą, [] **principus**

- e) 9 dalies a punkte nurodyto registro tvarkymo sąlygas;
- f) bendrąsias 9 dalies a punkte nurodyto dalyvavimo reikalavimus atitinkančio pajėgumo nustatymo taisykles.

Dėl pasiūlymo iš anksto konsultuojamasi ir pagal 22 straipsnyje nustatytą procedūrą jį tvirtina Agentūra.

- 11. **Atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos** [] patikrina, ar pajėgumai buvo apskaičiuoti pagal 10 dalies a punkte nurodytą metodiką.
- 12. [] Reguliavimo institucijos užtikrina, kad tarpvalstybinis dalyvavimas pajėgumų mechanizmuose būtų organizuojamas veiksmingai ir nediskriminuojant. Jos visų pirma sudaro tinkamus neparengties mokėjimų tarpvalstybinio vykdymo užtikrinimo administracinius susitarimus.
- 13. Reikalavimus atitinkantys pajėgumų teikėjai 7 dalyje nurodytus paskirstytus pajėgumus gali perleisti vieni kitiems. Reikalavimus atitinkantys pajėgumų teikėjai apie kiekvieną tokį perleidimą praneša 9 dalies a punkte nurodyto registro tvarkytojui.

14. Ne vėliau kaip [Leidinių biurui: *dveji metai po šio reglamento įsigaliojimo*] ENTSO-E sukuria ir tvarko 9 dalies a punkte nurodytą registrą. Registre gali būti registruojami visi reikalavimus atitinkantys pajėgumų teikėjai, sistemos, kuriose taikomi mechanizmai, ir jų perdavimo sistemos operatoriai.
15. **Kol pradės veikti 9 dalies a punkte nurodytas registras, valstybės narės gali taikyti „jungiamosios linijos modelį“, kai jungiamoji linija tiesiogiai dalyvauja pajėgumų mechanizme.**

22 straipsnis

Patvirtinimo procedūra

1. Kai daroma nuoroda į šį straipsnį, ENTSO-E pateikti pasiūlymai tvirtinami 2–4 dalyse nustatyta tvarka.
2. Prieš pateikdamas pasiūlymą, ENTSO-E konsultuojasi su visais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais, nacionalinėmis reguliavimo institucijomis ir kitomis [] institucijomis **ir deramai atsižvelgia į konsultacijų proceso rezultatus.**
3. Per tris mėnesius po gavimo dienos Agentūra pasiūlymą patvirtina arba iš dalies pakeičia. Pastaruoju atveju, prieš patvirtindama iš dalies pakeistą pasiūlymą, Agentūra konsultuojasi su ENTSO-E. Patvirtintas pasiūlymas per tris mėnesius po pasiūlytų dokumentų gavimo paskelbiamas Agentūros interneto svetainėje.
4. Agentūra bet kada gali prašyti patvirtintą pasiūlymą pakeisti. Per šešis mėnesius po prašymo gavimo ENTSO-E pateikia Agentūrai siūlomų pakeitimų projektą. Per tris mėnesius po projekto gavimo Agentūra iš dalies pakeičia arba patvirtina pakeitimus ir paskelbia juos savo interneto svetainėje.

Pajėgumų mechanizmų rengimo principai

1. Siekdamas išspręsti likusias problemas, kurių negalima pašalinti 18 straipsnio 3 dalyje nurodytomis priemonėmis, valstybės narės, laikydamosi šio straipsnio nuostatų ir [] **nedarydamos poveikio** Sąjungos valstybės pagalbos taisyklėms **pagal SESV 107–109 straipsnius**, gali įvesti pajėgumų mechanizmus.
2. Jei valstybė narė nori įgyvendinti pajėgumų mechanizmą, ji dėl siūlomo mechanizmo konsultuojasi bent su kaimyninėmis valstybėmis narėmis, su kuriomis ji turi tiesiogines elektros energijos jungtis, **remdamasi išsamiau galimo poveikio toms valstybėms narėms tyrimu**.
- 2a. Kai pajėgumų mechanizmas yra sukurtas kaip strateginis rezervas, strateginio rezervo ištekliai skirstomi tik tuo atveju, jei **tikėtina, kad** paskirstymo sistemos operatoriai išnaudos savo balansavimo išteklius, kad užtikrintų paklausos ir pasiūlos pusiausvyrą []. **Šiuo reikalavimu nedaromas poveikis išteklių aktyvavimui prieš faktinį paskirstymą, kad būtų atsižvelgta į jų taikomus kitimo suvaržymus ir eksploataavimo reikalavimus.** Laikotarpiais, kuriais buvo paskirstyti strateginio rezervo ištekliai, rinkos disbalansas sureguliuojamas **bent jau taikant kainos ribas pagal 9 straipsnį** []. [] Strateginio rezervo ištekliai **nedalyvauja** didmeninėse elektros energijos rinkose arba balansavimo rinkose.
3. Pajėgumų mechanizmais:
 - a) nesukuriama nereikalingo rinkos iškraipymo ir neribojama tarp[] **zoninė** prekyba;
 - b) **jie grindžiami rinka;**

- c) juose gali dalyvauti visų išteklių teikėjai, kurie gali užtikrinti reikalaujamas technines veikimo charakteristikas technologijų atžvilgiu neutraliu būdu ir taikydami sąžiningas ir skaidrias taisykles, įskaitant energijos kaupimą, energijos vartojimo efektyvumą ir reguliavimą apkrova, bet neapsiribojant šiomis sritimis [];
- d) yra laikini, tačiau leidžiami pagal valstybės pagalbos taisykles, jei atitinkamame išteklių adekvatumo vertinime nustatoma išteklių adekvatumo problema;
- e) [] jais nevirsijama to, kas būtina išteklių adekvatumo problemai išspręsti.

[]

4. [] Nuo [2025 m.] gruodžio 31 d. elektros energijos gamybos pajėgumai, išmetantys 550 g CO₂/kWh, dėl kurių galutinis investavimo sprendimas priimtas po [Leidinių biurui: *įrašyti įsigaliojimo datą*], negauna mokėjimų arba įsipareigojimų dėl būsimų mokėjimų taikant pajėgumų mechanizmą.

[]

- 5a. Rengdamos pajėgumų mechanizmus, valstybės narės įtraukia nuostatą, kuria numatomas veiksmingas laipsniškas pajėgumų mechanizmo panaikinimas per 4 metus tuo atveju, išteklių adekvatumo problemos nebėra. Šis laipsniškas panaikinimas gali būti administracinis mechanizmo taikymo nutraukimas pateikus pagrįstą išankstinį pranešimą arba nuostatos mechanizmo struktūroje, kurios leistų sustabdyti susijusias ekonomines paskatas, jei išteklių adekvatumo problemos nebėra.

24 straipsnis

Esami mechanizmai

1. Valstybės narės, taikančios pajėgumų mechanizmus *[Leidinių biurui: įrašyti šio reglamento įsigaliojimo datą]*, juos pritaiko taip, kad būtų laikomasi šio reglamento 18, 21 ir 23 straipsnių, [] **nedarant poveikio įsipareigojimams arba iki tos datos sudarytoms sutartims ir nedarant poveikio Sąjungos valstybės pagalbos taisyklėms pagal SESV 107–109 straipsnius, įskaitant sprendimus dėl valstybės pagalbos, priimtus iki tos datos.**

V skyrius

Perdavimo sistemos eksploatavimas

25 straipsnis

Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas

1. Perdavimo sistemos operatoriai Sąjungos lygmeniu bendradarbiauja per ENTSO-E, kad paskatintų elektros energijos vidaus rinkos sukūrimą bei veikimą ir tarp[] **zoninę** prekybą bei užtikrintų optimalų Europos elektros energijos perdavimo tinklo valdymą, koordinuotą eksploatavimą ir tinkamą techninę raidą.
2. Vykdydamas savo funkcijas pagal ES teisę, ENTSO-E [] padeda efektyviai ir tvariai siekti 2020–2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijoje nustatytų tikslų, visų pirma prisidėdamas prie efektyvaus iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių gaminamos elektros energijos integravimo ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo, **kartu išlaikydamas sistemos saugumą.**

ENTSO-E įsteigimas

1. Elektros energijos perdavimo sistemos operatoriai Komisijai ir Agentūrai pateikia įsteigtino ENTSO-E įstatų projektą, narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių, įskaitant konsultavimosi su kitais suinteresuotaisiais subjektais darbo tvarkos taisykles, projektą.
2. Per du mėnesius nuo gavimo dienos Agentūra, oficialiai pasikonsultavusi su visus suinteresuotuosius subjektus, ypač sistemos naudotojus, įskaitant vartotojus, atstovaujančiomis organizacijomis, pateikia Komisijai nuomonę apie įstatų projektą, narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių projektą.
3. Komisija nuomonę apie įstatų projektą, narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių projektą pateikia per tris mėnesius nuo Agentūros nuomonės gavimo dienos, atsižvelgdama į pagal 2 dalį pateiktą Agentūros nuomonę.
4. Per tris mėnesius nuo palankios Komisijos nuomonės gavimo dienos perdavimo sistemos operatoriai įsteigia ENTSO-E, priima jo įstatus bei darbo tvarkos taisykles ir juos paskelbia.
5. Pagrįstu Komisijos arba Agentūros prašymu arba jei padaroma 1 dalyje nurodytų dokumentų pakeitimų, dokumentai pateikiami Komisijai ir Agentūrai. Agentūra ir Komisija pateikia nuomonę pagal 2–4 dalis.

27 straipsnis

ENTSO-E užduotys

1. ENTSO-E:
 - a) siekdamas įgyvendinti 25 straipsnyje nustatytus tikslus, parengia tinklo kodeksus 55 straipsnio 1 dalyje nustatytose srityse;
 - b) kas dvejus metus priima ir paskelbia neprivalomą dešimties metų visos Sąjungos tinklo plėtros planą (toliau – visos Sąjungos tinklo plėtros planas);
 - c) rengia ir priima pasiūlymus dėl Europos išteklių adekvatumo vertinimo pagal 19 straipsnio 2, 3 ir 5 dalis ir dėl tarpvalstybinio dalyvavimo pajėgumų mechanizmuose pagal 21 straipsnio 10 dalį techninių specifikacijų;
 - d) priima Sąjungos perdavimo sistemos operatorių techninio bendradarbiavimo su trečiųjų šalių perdavimo sistemos operatoriais koordinavimo rekomendacijas;
 - e) priima **regioninių saugumo koordinatorių** tarpusavio bendradarbiavimo ir veiksmų koordinavimo sistemą;
 - f) priima pasiūlymą, kuriame apibrėžiamas **sistemos eksploatavimo [] regionas pagal 33 straipsnio nuostatas**;
 - fa) **bendradarbiauja su skirstomųjų tinklų operatoriais ir ES STO subjektu;**
 - fb) **skatina perdavimo tinklų skaitmeninimą, įskaitant pažangiųjų elektros energijos tinklų ir pažangiųjų apskaitos sistemų diegimą;**
- []

- g) priima bendras tinklo eksploatavimo priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti tinklo eksploatacijos įprastomis ir avarinėmis sąlygomis koordinavimą, įskaitant bendrą incidentų klasifikavimo skalę, ir mokslinių tyrimų planus, įskaitant tų planų įgyvendinimą taikant efektyvią mokslinių tyrimų programą. Šiose priemonėse, *inter alia*, nurodoma:
- i) informacija, įskaitant tinkamą kitos dienos, tos dienos informaciją ir tikrą laiką informaciją, naudingą siekiant pagerinti veiklos koordinavimą, taip pat optimalus informacijos rinkimo dažnumas ir dalijimasis tokia informacija;
 - ii) technologinė keitimosi tikrą laiką informacija platforma ir, jei tinkama, technologinės i papunktyje nurodytos informacijos rinkimo ir perdavimo platformos, taip pat procedūrų, kurias taikant galima padidinti perdavimo sistemos operatorių veiklos koordinavimą, įgyvendinimas, siekiant ateityje tokį koordinavimą taikyti Sąjungos lygmeniu;
 - iii) kaip perdavimo sistemos operatoriai pateikia veiklos informaciją agentūrai ir kitiems perdavimo sistemos operatoriams ar bet kuriems subjektams, tinkamai įgaliotiems juos remti siekiant veiklos koordinavimo, ir
 - iv) kad perdavimo sistemos operatoriai paskiria kontaktinį centrą, atsakingą už atsakymą į agentūros ar kitų perdavimo sistemos operatorių ar bet kurių kitų tinkamai įgaliotų subjektų, kaip nurodyta iii papunktyje, pateikus tokios informacijos prašymus;
- h) priima metinę veiklos programą;
- i) priima metinę ataskaitą;
- j) parengia ir priima sezoninio adekvatumo prognozę pagal [Reglamentas dėl pasirengimo valdyti riziką, pasiūlytas COM(2016) 862] 9 straipsnio 2 dalį .

2. ENTSO-E Agentūrai pateikia nustatytą su **regioninių [] saugumo koordinatorių** steigimu ir veikla susijusių trūkumų ataskaitą.
3. ENTSO-E skelbia savo susirinkimo, valdybos ir komitetų posėdžių protokolus ir reguliariai informuoja visuomenę apie savo sprendimų priėmimą ir veiklą.
4. Į 1 dalies h punkte nurodytą metinę veiklos programą įtraukiamas tinklo kodeksų, kuriuos reikia parengti, sąrašas bei aprašas, tinklo eksploatavimo koordinavimo planas, mokslinių tyrimų ir plėtros veikla, kurią reikia įgyvendinti tais metais, ir planinis grafikas.
5. ENTSO-E pateikia visą turimą informaciją, kurios Agentūra reikalauja savo užduotims pagal 29 straipsnio 1 dalį įvykdyti. Perdavimo sistemos operatoriai pateikia visą būtiną informaciją, kad ENTSO-E galėtų įvykdyti pirmame sakinyje nurodytą savo užduotį.
6. Komisijos prašymu ENTSO-E pateikia nuomonę Komisijai dėl 57 straipsnyje nustatytų gairių priėmimo.

28 straipsnis

Konsultacijos

1. Rengdamas pasiūlymus, susijusius su 27 straipsnio 1 dalyje nurodytomis užduotimis , ENTSO-E, vadovaudamasis 26 straipsnyje nurodytomis darbo tvarkos taisyklėmis, ankstyvame etape išsamiai, viešai ir skaidriai konsultuojasi su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais , visų pirma su visus suinteresuotuosius subjektus atstovaujančiomis organizacijomis. Taip pat konsultuojamasi su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis ir kitomis nacionalinėmis institucijomis, elektros energijos tiekimo ir gamybos įmonėmis, sistemos naudotojais, įskaitant vartotojus, skirstomųjų tinklų operatoriais, įskaitant atitinkamas pramonės asociacijas, technines įstaigas ir suinteresuotųjų subjektų forumus. Konsultuojantis siekiama sužinoti visų atitinkamų šalių nuomonę ir pasiūlymus sprendimų priėmimo procese.
2. Visi su 1 dalyje nurodytomis konsultacijomis susiję dokumentai ir posėdžių protokolai skelbiami viešai.
3. Prieš priimdamas pasiūlymus pagal 27 straipsnio 1 dalį, ENTSO-E nurodo, kaip buvo atsižvelgta į konsultacijų metu gautas pastabas. Tais atvejais, kai į pastabas nebuvo atsižvelgta, jis nurodo priežastis, dėl kurių nebuvo atsižvelgta.

Agentūros vykdoma stebėseną

1. Agentūra stebi, kaip vykdomos 27 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytos ENTSO-E užduotys, ir teikia ataskaitą Komisijai.

Agentūra stebi, kaip ENTSO-E įgyvendina pagal 55 straipsnio 14 dalį parengtus tinklo kodeksus. Jei ENTSO-E neįgyvendina tokių tinklo kodeksų, Agentūra prašo ENTSO-E pateikti tinkamai pagrįstą paaiškinimą, kodėl jis jų neįgyvendino. Agentūra informuoja Komisiją apie tą paaiškinimą ir pateikia savo nuomonę šiuo klausimu.

Agentūra stebi ir analizuoja, kaip įgyvendinami tinklo kodeksai ir Komisijos priimtos gairės, kaip nustatyta 54 straipsnio 1 dalyje, ir kokį poveikį jie turi taikytinų taisyklių, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas rinkos integracijai ir užtikrinti nediskriminacines sąlygas, veiksmingą konkurenciją ir veiksmingą rinkos veikimą, suderinimui, bei teikia ataskaitą Komisijai.

2. ENTSO-E pateikia visos Sąjungos tinklo plėtros plano projektą, metinės veiklos programos projektą, įskaitant informaciją apie konsultacijų procesą, ir kitus 27 straipsnio 1 dalyje nurodytus dokumentus Agentūrai, kad ji pateiktų nuomonę.

Per du mėnesius nuo gavimo, Agentūra pateikia ENTSO-E ir Komisijai tinkamai pagrįstą nuomonę ir rekomendacijas, jei, jos nuomone, metinės veiklos programos projektu ar visos Sąjungos tinklo plėtros plano projektu, kuriuos pateikė ENTSO-E, nebūtų prisidėta užtikrinant nediskriminacines sąlygas, veiksmingą konkurenciją ir veiksmingą rinkos veikimą ar pakankamą trečiųjų šalių prieigai atvirų tarpvalstybinių jungiamųjų linijų lygį.

30 straipsnis

Sąnaudos

Šio reglamento 25–29 ir 54–57 straipsniuose ir Reglamento (ES) Nr. 347/2013 11 straipsnyje nurodytos veiklos, kurią vykdo ENTSO-E, sąnaudas padengia perdavimo sistemos operatoriai ir į jas atsižvelgiama apskaičiuojant tarifus. Reguliavimo institucijos patvirtina tas sąnaudas tik tuo atveju, jei jos pagrįstos ir tinkamos.

31 straipsnis

Regioninis perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimas

1. Siekdami prisidėti prie 27 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytos veiklos, perdavimo sistemos operatoriai užtikrina, kad ENTSO-E būtų bendradarbiaujama regionų lygmeniu. Visų pirma jie kas dvejus metus paskelbia regioninį investicijų planą ir juo remdamiesi gali priimti sprendimus dėl investavimo. ENTSO-E skatina perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą regioniniu lygmeniu, užtikrindamas sąveikumą, ryšius ir regionų veiklos rezultatų stebėjimą srityse, kurios dar nesuderintos Sąjungos lygmeniu.
2. Perdavimo sistemos operatoriai skatina eksploataavimo priemonės tinkamiausiam tinklo valdymui užtikrinti, taip pat skatina energijos mainų plėtrą, tarpvalstybinių pajėgumų koordinuotą paskirstymą taikant rinkos priemonėmis grindžiamus nediskriminacinius sprendimo būdus, atkreipiant tinkamą dėmesį į konkrečius trumpalaikio paskirstymo netiesioginių aukcionų privalumus, ir balansavimo bei rezervinės galios mechanizmų integravimą.

3. Siekdama įgyvendinti šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytus tikslus ir atsižvelgdama į esamas regioninio bendradarbiavimo struktūras, Komisija gali apibrėžti kiekvienos regioninio bendradarbiavimo struktūros geografinį veiklos regioną. Kiekvienai valstybei narei leidžiama skatinti bendradarbiavimą daugiau nei viename geografiniame veiklos regione. Komisija pagal **62** straipsnio **2 dalį** [] įgaliojama priimti [] **įgyvendinimo** aktus dėl geografinės srities, su kuria siejama kiekviena regioninio bendradarbiavimo struktūra. **Šioje dalyje nurodytais sprendimais ir įgaliojimu nedaromas poveikis 33 straipsniui ir dėl jų konsultuojamasi.** Tuo tikslu Komisija konsultuojasi su Agentūra ir ENTSO-E.

32 straipsnis

[] Regioninių saugumo koordinatorių steigimas ir uždavinys

1. Ne vėliau kaip [Leidinių biurui: *dvylika mėnesių po įsigaliojimo*] visi **sistemos eksploatavimo regiono** perdavimo sistemos operatoriai [] **pateikia pasiūlymą dėl [] regioninių saugumo koordinatorių, įsteigtų pagal [] sistemos eksploatavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu, veiklos stiprinimo; jam turi pritarti atitinkamos reguliavimo institucijos.**

Pasiūlyme pateikiami šie elementai:

- a) **dalyvaujančios valstybės narės ir PSO;**
- b) **organizacinės, finansinės ir eksploatacinės procedūros, reikalingos siekiant užtikrinti efektyvų, saugų ir patikimą jungtinės perdavimo sistemos eksploatavimą;**

- c) įgyvendinimo planas dėl regioninių saugumo koordinatorių veiklos pradžios;
- d) regioninių saugumo koordinatorių įstatai ir darbo tvarka;
- e) bendradarbiavimo procesų pagal 35 straipsnį aprašas;
- f) tvarkos, susijusios su regioninių saugumo koordinatorių atsakomybe pagal 44 straipsnį aprašas.

2. ☐ Regioniniai saugumo koordinatoriai įsteigiami sistemos eksploatavimo regione, kuriame jie vykdys savo užduotis, ir jiems suteikiamas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos ☐ (ES) 2017/1132¹⁶ ☐ II priede nurodytas juridinis statusas.
3. ☐ Perdavimo sistemos operatoriai yra atsakingi už elektros energijos srautų valdymą ☐ ir užtikrina, kad elektros energijos sistema būtų saugi, patikima ir efektyvi remiantis ☐ [nauja redakcija išdėstytos Direktyvos 2009/72/EC, kaip pasiūlyta COM(2016) 864/2] 40 straipsniu ir nacionalinės teisės aktais. Regioniniai saugumo koordinatoriai papildo perdavimo sistemos operatorių vaidmenį, vykdydami ☐ regioninės svarbos užduotis, pavestas jiems pagal 34 straipsnį. ☐
- 4a. Regioniniai saugumo koordinatoriai pradeda vykdyti savo naujas užduotis, išdėstytas 34 straipsnio 1 dalyje, ne vėliau kaip 2025 m. sausio 1 d. Visos to paties sistemos eksploatavimo regiono valstybės narės gali kartu nuspręsti paankstinti atitinkamo regioninio saugumo koordinatoriaus veiklos pradžią [+].

¹⁶ 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1132 dėl tam tikrų bendrovių teisės aspektų (OL L 169, 2017 6 30, p. 46).

[] Regioninių saugumo koordinatorių geografinė veiklos sritis

- 0a. Šio reglamento tikslais, geografinės sritys, kurias apima kiekvienas iš perdavimo sistemos operatorių, turinčių tuos pačius regioninius saugumo koordinatorius, įsteigtus pagal [] sistemos eksploatavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu, vadinamos sistemos eksploatavimo regionais.
- 0b. Regioniniai saugumo koordinatoriai gali apimti didesnes arba mažesnes geografines sritis, nei nustatytos pagal [] sistemos eksploatavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu. Tokiu atveju atitinkami perdavimo sistemos operatoriai pateikia Agentūrai pasiūlymą, kuriame apibrėžiami sistemos eksploatavimo regionai, kuriuos apima regioninis saugumo koordinatorius.
1. Ne vėliau kaip [Leidinių biurui: šeši mėnesiai po šio reglamento įsigaliojimo] ENTSO-E Agentūrai pateikia pasiūlymą, kuriame nurodoma, kuriuos perdavimo sistemos operatorius, prekybos zonas, prekybos zonų ribas, pralaidumo skaičiavimo regionus ir atjungimo koordinavimo regionus apima kiekvienas sistemos eksploatavimo regionas.
- 1a. Jeigu valstybė narė yra kelių skirtingų sinchroninių zonų dalis, perdavimo sistemos operatorių gali koordinuoti du regioniniai saugumo koordinatoriai. Kalbant apie prekybos zonas, kurios yra greta sistemos eksploatavimo regionų, 1 dalyje nurodytame pasiūlyme nurodoma, kaip regioniniai saugumo koordinatoriai turi koordinuoti veiksmus šių ribų atžvilgiu.
- 1b. Kiekvienas regioninis saugumo koordinatorius atlieka 34 straipsnio 1 dalyje išvardytas užduotis sistemos eksploatavimo regiono, kuriame jis yra įsteigtas, perdavimo sistemos operatoriams. []

[]

2. Gavusi **1 dalyje nurodytą** pasiūlymą dėl sistemos eksploatavimo regionų nustatymo, Agentūra per tris mėnesius jį patvirtina arba pasiūlo padaryti pakeitimų. Pastaruoju atveju, prieš priimdama pakeitimus, Agentūra konsultuojasi su ENTSO-E. Priimtas pasiūlymas skelbiamas Agentūros interneto svetainėje.

34 straipsnis

Regioninių saugumo koordinatorių [] užduotys

1. Kiekvienas [] regioninis **saugumo koordinatorius** atlieka [] šias [] **užduotis, kurios turi regioninę svarbą perdavimo sistemos operatoriams** sistemos eksploatavimo regione, [] išsamiau nurodytas I priede:
- a) koordinuotas pralaidumo skaičiavimas **laikantis metodikos, parengtos pagal [] pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu;**
 - b) koordinuota saugumo analizė **laikantis metodikos, parengtos pagal [] sistemos eksploatavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu;**
 - c) bendrų [] **tinklo** modelių kūrimas **laikantis metodikos ir procedūrų, parengtų pagal [] sistemos eksploatavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu;**
 - d) **pagalba** vertinant perdavimo sistemos operatorių sistemos apsaugos planų ir veikimo atkūrimo planų nuoseklumą **laikantis procedūros, nustatytos [] Tinklo avarijų šalinimo ir veikimo atkūrimo kodekse, priimtame remiantis (ES) Reglamento 714/2009 6 straipsniu;**

da) regioninės sistemos adekvatumo vertinimai laikotarpiui nuo [] kitos savaitės iki kitos paros [] ir rizikos mažinimo veiksmai laikantis procedūrų, nustatytų [] sistemos eksploatavimo gairėse, priimtose remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu;

db) regioninis atjungimo planavimo koordinavimas laikantis procedūrų, nustatytų [] sistemos eksploatavimo gairėse, priimtose remiantis Reglamento (ES) 714/2009 18 straipsniu;

[]

dd) regioninių saugumo koordinatorių darbuotojų mokymas ir atestavimas [+]

[]

e) perdavimo sistemos operatorių prašymu, pagalba vykdamas regioninio veikimo atkūrimo koordinavimą ir optimizavimą;

f) po veiksmų ir po trikdžių atliekama analizė ir ataskaitų rengimas;

[]

[]

[]

[]

[]

[]

- m) regioninių krizės scenarijų nustatymas, jei ir tiek, kiek tų scenarijų reikalaujama pagal [Reglamento dėl pasirengimo valdyti riziką, pasiūlyto COM(2016) 862] 6 straipsnio 1 dalį;
- n) kasmetinio krizės modeliavimo parengimas ir atlikimas bendradarbiaujant su kompetentingomis institucijomis pagal [Reglamento dėl pasirengimo valdyti riziką, pasiūlyto COM(2016) 862] 12 straipsnio 3 dalį;

[]

- p) užduočių, susijusių su sezoninėmis adekvatumo prognozėmis, jei ir tiek, kiek šių užduočių reikalaujama pagal [Reglamento dėl pasirengimo valdyti riziką, pasiūlyto COM(2016) 862] 9 straipsnio [] 3 dalį, vykdymas;

[]

- q) didžiausio naujų dalyvių pajėgumo, kurį galima teikti iš užsienio pajėgumų, pajėgumų mechanizmuose **vertės** apskaičiavimas **siekiant pateikti rekomendacija pagal 21 straipsnio 6 dalį []**.

2. ☐

Bendru reguliavimo institucijų pasiūlymu, po konsultacijų su perdavimo sistemos operatoriais ir regioniniais saugumo koordinаторiais sistemos eksploatavimo regiono valstybės narės gali bendrai nuspręsti numatyti papildomas patariamąsias koordinavimo užduotis; tuo pagrindu regioniniai saugumo koordinatoriai pateiks rekomendacijas pagal 38 straipsnį. Tokiu atveju regioniniai saugumo koordinatoriai tas užduotis vykdo remdamiesi perdavimo sistemos operatorių parengta metodika, dėl kurios susitarė atitinkamos reguliavimo institucijos.

3. Perdavimo sistemos operatoriai savo ☐ regioniniams saugumo koordinаторiams pateikia šioms ☐ užduotims vykdyti būtiną informaciją.

4. ☐ Regioniniai saugumo koordinatoriai sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams pateikia visą informaciją, būtiną ☐ regioninių saugumo koordinatorių siūlomų koordinuotų ☐ veiksmų ☐ rekomendacijoms įgyvendinti.

35 straipsnis

Regioninių saugumo koordinatorių vidaus ☐ ir tarpusavio bendradarbiavimas

1. Kasdienis ☐ regioninių saugumo koordinatorių veiksmų koordinavimas viduje ir tarpusavyje valdomas taikant bendradarbiavimo ☐ procesus, ☐ grindžiamus:
 - a) darbo tvarka, kuria nustatomi planavimo ir veiklos aspektai, ☐ svarbūs 34 straipsnio 1 dalyje nurodytoms užduotims atlikti;

- b) **dalijimosi analize ir konsultavimosi dėl regioninių saugumo koordinatorių pasiūlymų su sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriais vykdant veiklos pareigas ir užduotis pagal 37 straipsnį ir su kitais regioniniais saugumo koordinatoriais procedūra;**
- c) **[] koordinuotų veiksmų** ir rekomendacijų priėmimo procedūra pagal 38 straipsnį;
- d) **[] regioninių saugumo koordinatorių pateiktų [] koordinuotų veiksmų** ir rekomendacijų persvarstymo procedūra pagal 39 straipsnį.

36 straipsnis

Darbo tvarka

1. **[] Regioniniai saugumo koordinatoriai** parengia darbo tvarką, kuria nustatomi su vykdomomis **[] užduotimis** susiję planavimo ir veiklos aspektai, visų pirma atsižvelgiant į tų **[] užduočių** specifiką ir reikalavimus, kaip nustatyta I priede. **Regioniniai saugumo koordinatoriai taip pat parengia šios darbo tvarkos persvarstymo procesą.**
2. **[] Regioniniai saugumo koordinatoriai** užtikrina, kad darbo tvarkoje būtų nustatytos susijusių šalių informavimo taisyklės.

37 straipsnis

Konsultavimosi procedūra

1. ☐ **Regioniniai saugumo koordinatoriai** parengia procedūrą, pagal kurią, vykdant jų kasdienės veiklos pareigas ir užduotis, organizuojamas tinkamas ir reguliarus konsultavimasis su **sistemos eksploatavimo regiono** perdavimo sistemos operatoriais, **kitais regioniniais saugumo koordinatoriais** ir susijusiais suinteresuotaisiais subjektais. Siekiant užtikrinti, kad būtų galima spręsti reguliavimo klausimus, prireikus konsultacijose dalyvauja reguliavimo institucijos.
2. Jei reikia, regioniniai saugumo koordinatoriai gali konsultuotis su ☐ sistemos eksploatavimo regiono valstybėmis narėmis ir, kai taikytina, savo regioniniuose forumuose politinės svarbos klausimais, nesusijusiais su regioninių saugumo koordinatorių kasdiene veikla ir jų užduočių įgyvendinimu. Regioniniai saugumo koordinatoriai deramai atsižvelgia į valstybių narių ir, kai taikytina, jų regioninių forumų pateiktas rekomendacijas.

38 straipsnis

[] Koordinuoti veiksmai ir rekomendacijos

1. ☐ **Sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriai** parengia ☐ regioninių saugumo koordinatorių vadovaujantis 2–4 dalyse išdėstytais kriterijais pateiktą koordinuotų veiksmų ir rekomendacijų priėmimo procedūrą.

2. ☐ **Regioniniai saugumo koordinatoriai** ☐ **nustato** perdavimo sistemos operatoriams skirtus **koordinuotus veiksmus**, susijusius su 34 straipsnio 1 dalies ☐ a ir b punktuose nurodytomis ☐ **užduotimis**. Perdavimo sistemos operatoriai **gali nuspręsti neįgyvendinti regioninių saugumo koordinatorių priimtų ☐ koordinuotų veiksmų, jei įgyvendinant koordinuotus veiksmus būtų pažeistos tinklo eksploatavimo saugumo ribos, kurias apibrėžia kiekvienas perdavimo sistemos operatorius pagal ☐ sistemos eksploatavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento Nr. 714/2009 18 straipsniu ☐.**
- 2a. **Jei atlikus persvarstymą pagal 39 straipsnį perdavimo sistemos operatorius nusprendžia neįgyvendinti koordinuotų veiksmų dėl 2 dalyje išdėstytų priežasčių, jis nepagrįstai nedelsdamas skaidriai praneša išsamiais priežastis ☐ regioniniam saugumo koordinatoriui ir sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams ☐. Tokiais atvejais regioninis saugumo koordinatorius įvertina poveikį kitiems sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams ir gali pasiūlyti kitokį koordinuotų veiksmų rinkinį 2 dalyje nustatyta tvarka.**
3. ☐ **Regioniniai saugumo koordinatoriai** priima perdavimo sistemos operatoriams skirtas rekomendacijas dėl ☐ 34 straipsnio 1 dalyje nurodytų užduočių, **išskyrus šio straipsnio 2 dalyje išdėstytas užduotis.**
4. **Reguliavimo institucijai pasiūlius, po konsultacijų su perdavimo sistemos operatoriais ir regioniniais saugumo koordinatoriais ☐ sistemos eksploatavimo regiono valstybės narės gali bendrai nuspręsti ☐ regioniniams saugumo koordinatoriams suteikti su koordinuotais veiksmais susijusius įgaliojimus arba privalomų sprendimų priėmimo įgaliojimus, susijusius su viena ar daugiau ☐ 34 straipsnio 1 dalyje nurodytų ☐ užduočių.**

[] Koordinuotų veiksmų ir rekomendacijų persvarstymas

1. ☐ **Regioniniai saugumo koordinatoriai** parengia ☐ **koordinuotų veiksmų** ir rekomendacijų, **susijusių su 34 straipsnyje nurodytomis užduotimis**, persvarstymo procedūrą.
2. Procedūra pradedama vieno arba daugiau sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatorių prašymu. Persvarsčius ☐ **koordinuotus veiksmus** arba rekomendaciją, ☐ **regioniniai saugumo koordinatoriai** **[+]** priemonę patvirtina arba pakeičia.
3. Jei persvarstoma priemonė yra ☐ **koordinuoti veiksmai** pagal 38 straipsnio 2 dalį, dėl prašymo persvarstyti ☐ **koordinuoti veiksmai** nestabdomi, išskyrus atvejus, ☐ **jei įgyvendinant koordinuotus veiksmus būtų pažeistos tinklo eksploatavimo saugumo ribos, kurias apibrėžia kiekvienas perdavimo sistemos operatorius pagal ☐ sistemos eksploatavimo gaires, priimtas remiantis Reglamento Nr. 714/2009 18 straipsniu.**
4. Jei persvarsčius ☐ rekomendaciją pagal 38 straipsnio ☐ **3** dalį, ☐ perdavimo sistemos operatorius nusprendžia nukrypti nuo rekomendacijos, jis ☐ **regioniniams saugumo koordinatoriams** ir kitiems sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriams pateikia ☐ pagrindimą.

[] Regioninių saugumo koordinatorių valdyba

1. Kad galėtų priimti su savo valdymu susijusias priemones ir stebėti savo veiklos rezultatus,
[] regioniniai saugumo koordinatoriai įsteigia valdybą.
2. Valdybą sudaro nariai, atstovaujantys perdavimo sistemos operatoriams [].
3. Valdyba atsakinga už:
 - a) **[] regioninių saugumo koordinatorių** įstatų ir darbo tvarkos taisyklių parengimą ir patvirtinimą;
 - b) organizacinės struktūros nustatymą ir įgyvendinimą;
 - c) metinio biudžeto parengimą ir patvirtinimą;
 - d) bendrą [] procesų pagal 35 straipsnį parengimą ir patvirtinimą.
4. Valdybos kompetencijai nepriklauso su **[] regioninių saugumo koordinatorių** kasdiene veikla ir **[] užduočių** vykdymu susiję įgaliojimai.

41 straipsnis

Organizacinė struktūra

1. **Perdavimo sistemos operatoriai nustato būtiną tvarką**, kuria vadovaudamiesi regioniniai saugumo koordinatoriai [] valdytų savo organizaciją remdamiesi struktūra, padedančia užtikrinti jų **užduočių** [] saugą.
Jų organizacinėje struktūroje nustatoma:
 - a) vadovaujančių darbuotojų įgaliojimai, pareigos ir atsakomybė;
 - b) įvairių organizacijos dalių ir procesų sąsajos ir atskaitomybės ryšiai.
2. [] **Regioniniai saugumo koordinatoriai** gali įsteigti regioninius skyrius, kad šie spręstų [] specifinius **subregioninius** klausimus arba padėtų regioniniams saugumo koordinatoriams efektyviai ir patikimai vykdyti jų [] **užduotis**.

42 straipsnis

Įranga ir darbuotojai

[] **Regioniniai saugumo koordinatoriai** turi turėti visus žmogiškuosius, techninius, fizinius ir finansinius išteklius, kurių reikia, kad jie galėtų vykdyti įpareigojimus pagal šį reglamentą ir atlikti savo [] **užduotis**.

Stebėjimas ir ataskaitų teikimas

1. ☐ **Regioniniai saugumo koordinatoriai** nustato bent šių dalykų nuolatinio stebėjimo procesą:
 - a) savo veiklos efektyvumo;
 - b) teikiamų ☐ **koordinuotų veiksmų** ir rekomendacijų, **lygio, kuriuo perdavimo sistemos operatoriai įgyvendina koordinuotus veiksmus ir rekomendacijas**, ir pasiektų rezultatų;
 - c) kiekvienos ☐ **užduoties**, už kurią jie atsakingi, veiksmingumo ir efektyvumo.
2. ☐ **Regioniniai saugumo koordinatoriai** Agentūrai, ☐ sistemos eksploatavimo regiono reguliavimo institucijoms **ir perdavimo sistemos operatoriams** bent kasmet pateikia duomenis, surinktus vykdant nuolatinį stebėjimą.
3. ☐ **Regioniniai saugumo koordinatoriai** skaidriai nustato savo sąnaudas ir praneša jas Agentūrai ir sistemos eksploatavimo regiono reguliavimo institucijoms.
4. ☐ **Regioniniai saugumo koordinatoriai** metinę savo veiklos efektyvumo ataskaitą pateikia ENTSO-E, Agentūrai, sistemos eksploatavimo regiono reguliavimo institucijoms ir pagal Komisijos sprendimo 2012/C 353/02¹⁷ 1 straipsnį įsteigtai Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupei.

¹⁷ 2012 m. lapkričio 15 d. Komisijos sprendimas, kuriuo įsteigiama Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupė (OL C 353, 2012 11 17, p. 2).

5. **[] Regioniniai saugumo koordinatoriai** pateikia ataskaitą apie trūkumus, nustatytus vykdant stebėjimo procesą pagal 1 dalį, ENTSO-E, **regiono** reguliavimo institucijoms, Agentūrai ir valstybių narių kompetentingoms institucijoms, atsakingoms už krizių prevenciją ir valdymą. **Remdamosi šia ataskaita regiono reguliavimo institucijos gali regioniniams saugumo koordinatoriams pasiūlyti priemonių trūkumams pašalinti.**

44 straipsnis

Atsakomybė

- [] Sistemos eksploatavimo regiono perdavimo sistemos operatoriai pasiūlyme dėl regioninių saugumo koordinatorių steigimo pagal 32 straipsnį** imasi būtinų veiksmų, kad apdraustų su jų užduočių vykdymu susijusią atsakomybę. **[]** Pasirenkant draudimo metodą atsižvelgiama į **[] regioninių saugumo koordinatorių** juridinį statusą ir esamo komercinio draudimo lygį.

45 straipsnis

Dešimties metų tinklo plėtros planas

1. Visos Sąjungos tinklo plėtros plane, nurodytame 27 straipsnio 1 dalies b punkte, aprašomas integruoto tinklo modeliavimas, veiksmų prognozuojamais atvejais aprašas ir sistemos atsparumo įvertinimas.

Visos Sąjungos tinklo plėtros planas visų pirma:

- a) grindžiamas nacionaliniais investavimo planais, atsižvelgiant į 12 straipsnio 1 dalyje nurodytus regioninius investavimo planus, ir, jei reikia, Sąjungos lygmens su tinklo planavimu susijusius aspektus, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 347/2013¹⁸; jo atžvilgiu atliekama sąnaudų ir naudos analizė taikant to reglamento 11 straipsnyje nustatytą metodiką;
- b) tarpvalstybinių jungiamųjų linijų atžvilgiu taip pat grindžiamas įvairių sistemos naudotojų pagrįstais poreikiais ir apima [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] 44 ir 51 straipsniuose nurodytų investuotojų ilgalaikius įsipareigojimus; ir
- c) parodo investicijų, visų pirma į tarpvalstybinius pajėgumus, trūkumus.

Atsižvelgiant į c punktą, prie visos Sąjungos tinklo plėtros plano gali būti pridedama kliūčių, kurios trukdo didinti tarpvalstybinius tinklo pajėgumus ir kurių atsiranda dėl skirtingų patvirtinimo procedūrų arba praktikos, apžvalga.

- 2. Agentūra teikia nuomonę apie nacionalinius dešimties metų tinklo plėtros planus, kad įvertintų jų suderinamumą su visos Sąjungos tinklo plėtros planu. Jei Agentūra nustato, kad nacionalinis dešimties metų tinklo plėtros planas nesuderinamas su visos Sąjungos tinklo plėtros planu, ji rekomenduoja iš dalies pakeisti atitinkamai nacionalinį dešimties metų tinklo plėtros planą arba visos Sąjungos tinklo plėtros planą. Jei toks nacionalinis dešimties metų tinklo plėtros planas parengtas vadovaujantis [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] 51 straipsniu, Agentūra kompetentingai nacionalinei reguliavimo institucijai rekomenduoja iš dalies pakeisti nacionalinį dešimties metų tinklo plėtros planą, vadovaujantis tos direktyvos 51 straipsnio 7 dalimi, ir apie tai informuoti Komisiją.

¹⁸ 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių (OL L 115, 2013 4 25, p. 39).

Perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmas

1. Perdavimo sistemos operatoriai gauna kompensaciją už išlaidas, patirtas priimant tarpvalstybinius elektros energijos srautus savo tinkluose.
2. 1 dalyje nurodytą kompensaciją moka nacionalinių perdavimo sistemų, iš kurių tarpvalstybiniai srautai ateina, ir sistemų, kuriose tie srautai baigiasi, operatoriai.
3. Kompensacijos mokamos reguliariai už tam tikrą praėjusį laikotarpį. Siekiant nurodyti faktines išlaidas, prireikus atliekami sumokėtos kompensacijos *ex post* patikslinimai.

Pirmasis laikotarpis, už kurį mokamos kompensacijos, nustatomas 57 straipsnyje nurodytose gairėse.

4. Komisija pagal 63 straipsnį priima deleguotuosius aktus dėl mokėtinų kompensacijų dydžio.
5. Priimamų tarpvalstybinių srautų ir nustatytų kaip atsirandantys ir (arba) pasibaigiantys nacionalinėse perdavimo sistemose tarpvalstybinių srautų dydis nustatomas pagal elektros energijos fizinius srautus, faktiškai išmatuotus per tam tikrą laikotarpį.

6. Išlaidos, patirtos dėl tarpvalstybinių srautų priėmimo, nustatomos remiantis numatomomis ilgalaikėmis vidutinėmis augančiomis išlaidomis, atsižvelgiant į nuostolius, investicijas į naują infrastruktūrą ir atitinkamą turimos infrastruktūros išlaidų dalį, kiek tokia infrastruktūra naudojama tarpvalstybiniais srautams perduoti, ypač atsižvelgiant į poreikį užtikrinti tiekimo saugumą. Nustatant patirtas išlaidas taikoma pripažinta standartinė išlaidų apskaičiavimo metodika. Gaunama kompensacija sumažinama atsižvelgiant į naudą, kurią tinklas gauna priimdamas tarpvalstybinius srautus.
7. Jei dviejų ar daugiau valstybių narių perdavimo tinklai visa apimtimi ar iš dalies sudaro vieno valdymo bloko dalį, tik dėl perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmo visas valdymo blokas laikomas sudarančiu vienos iš atitinkamų valstybių narių perdavimo tinklo dalį, siekiant išvengti, kad srautai valdymo blokuose pagal 2 straipsnio 2 dalies b punktą būtų laikomi tarpvalstybiniais srautais, už kuriuos turėtų būti mokamos kompensacijos pagal šio straipsnio 1 dalį. Atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos gali nuspręsti, kurioje atitinkamoje valstybėje narėje visas valdymo blokas laikomas sudarančiu perdavimo tinklo dalį.

47 straipsnis

Informacijos teikimas

1. Perdavimo sistemos operatoriai įdiegia koordinavimo ir keitimosi informacija mechanizmus, kurie užtikrintų tinklų saugumą perkrovos valdymo metu.

2. Perdavimo sistemos operatorių naudojami saugos, eksploatavimo ir planavimo standartai yra vieši. Skelbiamoje informacijoje nurodoma bendra visų perdavimo pajėgumų ir perdavimo patikimumo ribos apskaičiavimo schema, paremta elektriniais ir fiziniais tinklo ypatumais. Tokias schemas tvirtina reguliavimo institucijos.
3. Perdavimo sistemos operatoriai paskelbia apytikslius kiekvienos dienos turimų perdavimo pajėgumų apskaičiavimus, nurodydami visus jau rezervuotus perdavimo pajėgumus. Tokia informacija skelbiama nustatytais intervalais prieš perdavimo dieną ir bet kokių atveju apima ateinančios savaitės ir ateinančio mėnesio apytikslius apskaičiavimus, taip pat numatomo turimų pajėgumų patikimumo kiekybinį įvertinimą.
4. Perdavimo sistemos operatoriai skelbia atitinkamus duomenis apie apibendrintą prognozę ir faktinę paklausą, gamybos ir apkrovos įrenginių prieinamumą ir faktinį jų naudojimą, apie tinklų ir jungiamųjų linijų prieinamumą ir jų naudojimą bei apie balansavimo energiją ir rezervinę galią. Galima naudoti apibendrintus apytiksliai apskaičiuotus duomenis apie mažų gamybos ir apkrovos įrenginių prieinamumą ir faktinį jų naudojimą.
5. Atitinkami rinkos dalyviai perdavimo sistemos operatoriams teikia reikiamus duomenis.
6. Gamybos įmonės, kurioms nuosavybės teise priklauso gamybos įrenginiai arba kurios juos eksploatuoja, kai bent vieno gamybos įrenginio instaliuotoji galia yra bent 250 MW arba kai bendras įmonės valdomų gamybos įrenginių pajėgumas yra bent 400 MW, penkerius metus kaupia ir nacionalinei reguliavimo institucijai, nacionalinei konkurencijos institucijai ir Komisijai teikia visus kiekvieno įrenginio valandinius duomenis, reikalingus tikrinant visus eksploatavimo dispečerių sprendimus ir energijos biržos, aukcionų dėl tinklų sujungimo, rezervinės galios pajėgumų rinkos ir rinkos be tarpininkų dalyvių pasiūlymų teikimo veiksmus. Informacija apie kiekvieną įrenginį ir kiekvienos valandos informacija, kurią reikia kaupti, apima duomenis apie prieinamus gamybos pajėgumus ir numatytą rezervinę galią, įskaitant tos numatytos rezervinės galios paskirstymą įrenginiams tuo metu, kai teikiama pasiūlymai, ir vykstant gamybai, bet jais neapsiriboja.

7. Siekiant užtikrinti, kad kiekvienas perdavimo sistemos operatorius galėtų apskaičiuoti apkrovos srautus savo atitinkamoje teritorijoje, perdavimo sistemos operatoriai reguliariai keičiasi pakankamai tiksliais duomenimis apie tinklą ir apkrovos srautus. Tokie patys duomenys pateikiami reguliavimo institucijoms, Komisijai **ir valstybės narėms**, jei jos to reikalauja. Reguliavimo institucijos, **valstybės narės** ir Komisija tuos duomenis tvarko konfidencialiai ir užtikrina, kad juos konfidencialiai tvarkytų jų užsakymu analitinį darbą su tais duomenimis atliekantys konsultantai.

48 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių sertifikavimas

1. Komisija nedelsdama išnagrinėja bet kokią sprendimo dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo pranešimą, kaip nustatyta [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] 52 straipsnio dalyje. Per du mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo dienos Komisija atitinkamai nacionalinei reguliavimo institucijai pateikia nuomonę dėl jo suderinamumo su [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] 52 straipsnio 2 dalimi arba 53 straipsniu ir 43 straipsniu.

Rengdama pirmoje pastraipoje nurodytą nuomonę Komisija gali prašyti Agentūros pateikti nuomonę dėl nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimo. Tokiu atveju pirmoje pastraipoje nurodytas dviejų mėnesių laikotarpis pratęsiamas dar dviem mėnesiais.

Jei per pirmoje ir antroje pastraipose nurodytus laikotarpius Komisija nepateikia nuomonės, laikoma, kad ji neprieštarauja reguliavimo institucijos sprendimui.

2. Per du mėnesius nuo Komisijos nuomonės gavimo, kuo labiau į ją atsižvelgdama nacionalinė reguliavimo institucija priima galutinį sprendimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo. Reguliavimo institucijos sprendimas ir Komisijos nuomonė skelbiami kartu.
3. Bet kuriuo procedūros metu reguliavimo institucijos ir (arba) Komisija gali pareikalauti, kad perdavimo sistemos operatorius ir (arba) įmonė, atliekanti bet kurias gamybos ar tiekimo funkcijas, pateiktų visą informaciją, būtiną šiame straipsnyje nustatytoms jų užduotims atlikti.
4. Reguliavimo institucijos ir Komisija išsaugo neskelbtinos komercinės informacijos konfidencialumą.
5. Gavusi pranešimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo pagal [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] 43 straipsnio 9 dalį, Komisija priima sprendimą dėl sertifikavimo. Reguliavimo institucija vykdo Komisijos sprendimą.

VI skyrius

Skirstomųjų tinklų eksploatavimas

49 straipsnis

[] Skirstomųjų tinklų operatorių bendradarbiavimas

1. Skirstomųjų tinklų operatoriai [] bendradarbiauja Sąjungos lygmeniu [] siekdami padėti sukurti elektros energijos vidaus rinką ir skatinti jos veikimą ir optimalų skirstomųjų tinklų ir perdavimo sistemų valdymą ir koordinuotą eksploatavimą. []
- 1a. **Skirstomųjų tinklų operatoriai turi teisę bendradarbiauti tarpusavyje per įsteigtą Europos masto skirstomųjų tinklų operatorių subjektą, ES STO subjektą, ir prie jo prisijungti. ES STO subjektas įsteigiamas ne vėliau kaip 2022 m. gruodžio 31 d. ir vykdo šiame reglamente numatytas užduotis ir procedūras pagal 51 straipsnį. Kaip ekspertų subjektas, veikiantis bendrų Europos interesų labui, jis neatstovauja konkrečioms interesams ir nesiekia daryti poveikio sprendimų priėmimo procesui, kad apgintų tam tikrus interesus.**
- 1b. **ES STO subjekto nariai turi būti registruoti ir mokėti teisingą ir proporcingą narystės mokestį.**

ES STO subjekto įsteigimas []

0. ES STO subjektą sudaro bent generalinė asamblėja, direktorių valdyba, strateginė patariamoji grupė, ekspertų grupės ir generalinis sekretorius.
1. [] Per [Leidinių biurui: *dvylika mėnesių po įsigaliojimo*] skirstomųjų tinklų operatoriai [] Komisijai ir Agentūrai pateikia įsteigtino ES STO subjekto įstatų projektą pagal [50a straipsnį], įskaitant elgesio kodeksą, registruotų narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių, įskaitant konsultavimosi su ENTSO-E ir kitais suinteresuotaisiais subjektais [] tvarkos taisykles ir finansavimo taisykles, projektą.
- []
- []
2. Per du mėnesius nuo gavimo dienos Agentūra, oficialiai pasikonsultavusi su visus suinteresuotuosius subjektus, ypač skirstomųjų tinklų naudotojus, atstovaujančiomis organizacijomis, pateikia Komisijai nuomonę dėl įstatų projekto, narių sąrašo ir darbo tvarkos taisyklių projekto.
3. Komisija, atsižvelgdama į Agentūros nuomonę, pateiktą pagal 2 dalį, savo nuomonę dėl įstatų projekto, narių sąrašo ir darbo tvarkos taisyklių projekto pateikia per tris mėnesius nuo Agentūros nuomonės gavimo dienos.
4. Per tris mėnesius nuo Komisijos nuomonės gavimo dienos skirstomųjų tinklų operatoriai įsteigia ES STO subjektą, priima jo įstatus bei darbo tvarkos taisykles ir juos paskelbia.

5. Pagrįstu Komisijos arba Agentūros prašymu arba jei padaroma 1 dalyje nurodytų dokumentų pakeitimų, dokumentai pateikiami Komisijai ir Agentūrai. Agentūra ir Komisija pateikia nuomonę 2–4 dalyse nustatyta tvarka.
6. Su ES STO subjekto veikla susijusias išlaidas padengia skirstomųjų tinklų operatoriai, kurie yra registruoti nariai, ir į jas atsižvelgiama skaičiuojant tarifus. Reguliavimo institucijos patvirtina šias išlaidas tik tuo atveju, jei jos pagrįstos ir proporcingos.

50a straipsnis

Pagrindinės ES elektros STO subjekto taisyklės ir procedūros

1. ES STO subjekto įstatais, priimtais pagal 50 straipsnį, užtikrinami šie principai:
 - a) ES STO subjekto darbuose gali dalyvauti tik registruoti nariai su galimybe įgaliojimus perduoti kitiems nariams;
 - b) strateginius sprendimus dėl ES STO subjekto veiklos ir direktorių valdybos politikos gaires priima generalinė asamblėja;
 - c) generalinės asamblėjos sprendimai priimami laikantis šių taisyklių:
 - kai surenkama 65 % generalinės asamblėjos nariams skirtų balsų,
 - kiekvieno nario turimas balsų skaičius yra proporcingas atitinkamam klientų skaičiui ir
 - galutiniam rezultatui pritaria ne mažiau kaip 55 % generalinės asamblėjos narių;

- d) **generalinės asamblėjos sprendimai nepatvirtinami laikantis šių taisyklių: - kai surenkama 35 % generalinės asamblėjos nariams skirtų balsų,**
- kiekvieno nario turimas balsų skaičius yra proporcingas atitinkamam klientų skaičiui ir
 - galutiniam rezultatui pritaria ne mažiau kaip 25 % generalinės asamblėjos narių;
- e) **direktorių valdybą išrenka generalinė asamblėja ne ilgesnei kaip 4 metų kadencijai;**
- f) **direktorių valdyba iš savo narių paskiria pirmininką ir tris pirmininko pavaduotojus;**
- g) **STO ir PSO bendradarbiavimui pagal 52 ir 53 straipsnius vadovauja direktorių valdyba;**
- h) **direktorių valdybos sprendimai priimami paprasta 15 balsų dauguma;**
- i) **generalinė asamblėja, remdamasi direktorių valdybos pasiūlymu, iš savo narių paskiria generalinį sekretorių ketverių metų kadencijai, kuri gali būti vieną kartą pratęsta;**
- j) **generalinė asamblėja, remdamasi direktorių valdybos pasiūlymu, paskiria ekspertų grupes; nė vienos grupės negali sudaryti daugiau kaip 30 narių ir 1/3 dalis gali būti ne nariai. Be to, įsteigiama „vienos šalies“ ekspertų grupė, kurią sudaro tiksliai po vieną STO atstovą iš kiekvienos valstybės narės.**

- 2. ES STO subjekto patvirtintomis procedūromis užtikrinamas teisingas ir proporcingas požiūris į jo narius ir atspindima įvairi jo narystės geografinė ir ekonominė struktūra. Visų pirma procedūromis numatoma, kad:**
- a) direktorių valdybą sudaro valdybos direktorius ir 27 narių atstovai, iš kurių:**
 - [] 9 yra narių, kurie turi daugiau kaip 1 mln. tinklo vartotojų, atstovai;**
 - [] 9 yra narių, kurie turi daugiau kaip 100 000 ir mažiau kaip 1 mln. tinklo vartotojų, atstovai; ir**
 - [] 9 yra narių, kurie turi mažiau kaip 100 000 tinklo vartotojų, atstovai;**
 - ab) esamų STO asociacijų atstovai direktorių valdybos susitikimuose gali dalyvauti kaip stebėtojai;**
 - b) direktorių valdybos sudėtyje negali būti daugiau kaip trys narių, įsikūrusių toje pačioje valstybėje narėje arba priklausančių tai pačiai pramonės grupei, atstovai;**
 - c) kiekvienas valdybos pirmininko pavaduotojas turi būti paskiriamas iš kiekvienos a punkte nurodytos narių kategorijos atstovų;**
 - e) narių, įsikūrusių vienoje valstybėje narėje arba priklausančių tai pačiai pramonės grupei, atstovai negali sudaryti ekspertų grupės dalyvių daugumos;**
 - f) direktorių valdyba įsteigia strateginę patariamąją grupę, kuri teikia nuomonę direktorių valdybai ir ekspertų grupėms; ji sudaroma iš Europos STO asociacijų atstovų ir tų valstybių narių, kurioms neatstovaujama direktorių valdyboje, atstovų.**

ES STO subjekto užduotys

1. ES STO subjekto užduotys:

(punktų išdėstymo tvarka pakeista.)

- a) *(ankstesnis f)* dalyvauti tobulinant tinklo kodeksus, kurie yra svarbūs skirstomųjų tinklų eksploatavimui ir planavimui ir koordinuotam perdavimo ir skirstomųjų tinklų eksploatavimui, pagal 55 straipsnį;
- b) *(ankstesnis a)* [] **skatinti** skirstomųjų tinklų eksploatavimą ir planavimą **veiksmus** derinant su perdavimo tinklų eksploatavimu ir planavimu;
- c) *(ankstesnis b)* **sudaryti palankesnes sąlygas** integruoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius, paskirstytąją gamybą ir kitus į skirstomuosius tinklus įdiegtus, pvz., energijos kaupimo, išteklius;
- d) *(ankstesnis c)* [] **sudaryti palankesnes sąlygas paklausos lankstumui** ir reagavimui **ir skirstomojo tinklo naudotojams patekti į rinkas**;
- e) *(ankstesnis d)* **prisidėti prie** skirstomųjų **tinklų** [] skaitmeninimo, įskaitant pažangiųjų elektros energijos tinklų ir pažangiųjų apskaitos sistemų diegimą;
- f) *(ankstesnis e)* **remti** duomenų tvarkymo, kibernetinio saugumo ir duomenų apsaugos **plėtojimą bendradarbiaujat su atitinkamomis institucijomis ir reguliuojamais subjektais**.

2. Be to, ES STO subjektas:

- a) bendradarbiauja su ENTSO-E [] dėl tinklo kodeksų ir gairių, priimtų pagal šį reglamentą ir susijusių su skirstomųjų tinklų eksploatavimu ir planavimu, taip pat su koordinuotu perdavimo ir skirstomųjų tinklų eksploatavimu, įgyvendinimo stebėjimo;
 - b) bendradarbiauja su ENTSO-E [] ir tvirtina geriausią koordinuoto perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų eksploatavimo ir planavimo praktiką, įskaitant tokius klausimus, kaip operatorių tarpusavio duomenų mainai ir paskirstytųjų energijos išteklių koordinavimas;
- []
- d) tvirtina metinę darbo programą ir metinę ataskaitą;
 - e) veikia laikydamasis visų konkurencijos taisyklių **ir užtikrina neutralumą**.

52 straipsnis

Konsultavimasis rengiant tinklo kodeksus

1. Rengdamas galimus tinklo kodeksus pagal 55 straipsnį, ES STO subjektas, laikydamasis 50 straipsnyje nurodytų darbo tvarkos taisyklių, ankstyvajame etape išsamiai, viešai ir skaidriai konsultuojasi su visais svarbiais suinteresuotaisiais subjektais, visų pirma su visus suinteresuotuosius subjektus atstovaujančiomis organizacijomis. Taip pat konsultuojamasi su [] reguliavimo institucijomis ir kitomis nacionalinėmis institucijomis, tiekimo ir gamybos įmonėmis, sistemos naudotojais, įskaitant vartotojus, [] techninėmis įstaigomis ir suinteresuotųjų subjektų forumais. Konsultuojantis siekiama sužinoti visų atitinkamų šalių nuomonę ir pasiūlymus sprendimų priėmimo procese.

2. Visi su 1 dalyje nurodytomis konsultacijomis susiję dokumentai ir posėdžių protokolai skelbiami viešai.
3. ES STO subjektas atsižvelgia į nuomones, pareikštas per konsultacijas. Prieš priimdamas 55 straipsnyje nurodytus tinklo kodeksų pasiūlymus, ES STO subjektas nurodo, kaip buvo atsižvelgta į konsultacijų metu gautas pastabas. Tais atvejais, kai į pastabas nebuvo atsižvelgta, jis nurodo priežastis, dėl kurių nebuvo atsižvelgta.

53 straipsnis

Skirstomųjų tinklų operatorių ir perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimas

1. Skirstomųjų tinklų operatoriai ir **perdavimo sistemos operatoriai** bendradarbiauja **tarpusavyje []** savo tinklų planavimo ir eksploatavimo klausimais. Visų pirma perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatoriai keičiasi visa būtina informacija ir duomenimis apie elektros energijos gamybos išteklių ir reguliavimo apkrova išteklių veikimo charakteristikas, kasdienį savo tinklų veikimą ir investicijų į tinklus planavimą ilguoju laikotarpiu, siekdami užtikrinti, kad jų tinklai būtų ekonomiškai, saugiai ir patikimai plėtojami ir eksploatuojami.
2. Perdavimo sistemų ir skirstomųjų tinklų operatoriai bendradarbiauja **tarpusavyje** siekdami užtikrinti koordinuotą prieigą prie išteklių, kaip antai paskirstytosios elektros energijos gamybos, energijos kaupimo ar reguliavimo apkrova, kuri gali būti konkrečiai naudinga ir skirstomajam tinklui, ir perdavimo sistemai.

VII skyrius

Tinklo kodeksai ir gairės

54 straipsnis

Tinklo kodeksų ir gairių priėmimas

1. Komisija gali, naudodamasi 55 ir 57 straipsniuose nurodytais įgaliojimais, priimti [] **įgyvendinimo** aktus. Tokie **įgyvendinimo** [] aktai gali būti priimami kaip tinklo kodeksai, grindžiami ENTSO-E arba, kai taip nustatyta pagal 55 straipsnio 2 dalį parengtame prioritetų sąrašė, ES STO subjekto, **kai tinkama, bendradarbiaujant su ENTSO-E**, ir Agentūros parengtu siūlomu tekstu, pagal 55 straipsnyje nustatytą procedūrą arba kaip gairės pagal 57 straipsnyje nustatytą procedūrą.
2. Rengiant tinklo kodeksus ir gaires:
[]
 - a) užtikrinamas minimalus suderinimo lygis, būtinas šio reglamento tikslams pasiekti,
 - a) prireikus atsižvelgiama į regioninius ypatumus,

- b) neviršijama to, kas būtina tam tikslui pasiekti, ir
- c) nedaroma poveikio valstybių narių teisei nustatyti nacionalinius tinklo kodeksus, kuriais nedaroma įtaka tarpzoninei [] prekybai.

55 straipsnis

Tinklo kodeksų nustatymas

1. Komisijai pagal [] **62 straipsnio 2 dalį** suteikiami įgaliojimai priimti [] **įgyvendinimo aktus, kuriais užtikrinamos vienodos šio reglamento įgyvendinimo sąlygos** [] nustatant [] tinklo kodeksus šiose srityse:
 - a) tinklo saugumo ir patikimumo taisyklės, įskaitant techninio perdavimo rezervinės galios lygį tinklo eksploatavimo saugumui užtikrinti, **įskaitant sistemos būsenas, taisomuosius veiksmus ir tinklo eksploatavimo saugumo ribas, įtampos reguliavimą ir reaktyviosios galios valdymą, trumpojo jungimo srovės valdymą, elektros energijos srautų valdymą, avarinių atvejų analizę ir valdymą, apsaugos įrangą ir schemas, keitimąsi duomenimis, atitiktį, mokymą, operatyvinį planavimą ir saugumo analizę, regioninio eksploatavimo saugumo koordinavimą, atjungimo koordinavimą, svarbaus turto parengties planus, adekvatumo analizę, pagalbines paslaugas, planų sudarymą ir operatyvinio planavimo duomenų tvarkymo aplinkas;**
 - b) tinklų sujungimo taisyklės, **įskaitant prie perdavimo sistemos prijungtų apkrovos objektų sujungimą, prie perdavimo sistemos prijungtą skirstomąją įrangą ir skirstomuosius tinklus, apkrovos bloką, naudojamų reguliavimo apkrova paslaugoms teikti, sujungimą, generatorių prijungimo prie elektros energijos tinklo reikalavimus, aukštosios įtampos nuolatinės srovės sistemų prijungimo prie tinklo reikalavimus, nuolatinės srovės linija jungiamų elektros jėgainių parko modulių ir aukštos įtampos nuolatinės srovės keitiklių stočių reikalavimus ir prijungiant prie elektros energijos tinklo taikomas naudojimo leidimo procedūras;**

- c) prieigos suteikimo trečiajai šaliai taisyklės;
- d) keitimosi duomenimis ir atsiskaitymo taisyklės,
- e) sąveikos taisyklės;
- f) eksploataavimo procedūros avarijos atveju, **įskaitant sistemos apsaugos planus, veikimo atkūrimo planus, sąveiką rinkoje, keitimąsi informacija bei komunikaciją ir priemones bei įrangą;**
- g) pajėgumų paskirstymo ir perkrovos valdymo taisyklės, [] **įskaitant kitos paros, einamosios paros ir vėlesnių laikotarpių pralaidumo skaičiavimo metodiką ir procesus, tinklo modelius, prekybos zonų konfigūraciją, apkrovų perskirstymą ir kompensacinę prekybą, prekybos algoritmus, kitos paros ir einamosios paros prekybos rinkų susiejimą, paskirstyto tarpzoninio pralaidumo garantiją, perkrovos pajamų skirstymą, tarpzoninio perdavimo rizikos draudimą, skyrimo procedūras ir pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo išlaidų susigrąžinimą;**
- h) prekybos taisyklės, susijusios su techniniu ir eksploataciniu tinko prieigos paslaugų teikimu ir sistemos balansavimu, **įskaitant funkcijas ir pareigas, balansavimo energijos mainų platformas, prekybos pabaigą, standartinių ir specifinių produktų reikalavimus, balansavimo paslaugų pirkimą, tarpzoninio pralaidumo paskirstymą balansavimo paslaugų mainams arba dalijimuisi rezervais, atsiskaitymą už balansavimo energiją, atsiskaitymą už energijos mainus tarp sistemos operatorių, atsiskaitymą už disbalansą ir atsiskaitymą už balansavimo pajėgumus;**
- i) skaidrumo taisyklės;
- j) balansavimo taisyklės, įskaitant su tinklu susijusias rezervinės galios taisykles, **įskaitant galios ir dažnio valdymą, dažnio palaikymo kokybės nustatymo ir tikslinius parametrus, dažnio išlaikymo rezervus, dažnio atkūrimo rezervus, pakaitos rezervus, rezervų mainus ir dalijimąsi rezervais, rezervų aktyvinimo per tarpsisteminius ryšius procesus, laiko reguliavimo procesus ir informacijos skaidrumą;**

k) suderinto perdavimo [] tarifo sudedamųjų dalių taisyklės, **[nurodytos 16 straipsnyje]** [] įskaitant kainų skirtingose vietovėse signalų ir perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo taisyklės; energijos vartojimo efektyvumas, susijęs su elektros energijos tinklais;

m) nediskriminacinio, skaidraus su dažniu nesusijusių pagalbinių paslaugų, įskaitant nuostoviosios būsenos įtampos reguliavimą, inerciją, greitą reaktyviosios srovės tiekimą, **inerciją, susijusią su elektros energijos tinklo stabilumu, trumpojo jungimo srovę, paleidimo po visuotinės avarijos galimybę ir izoliuotojo veikimo galimybę**, teikimo taisyklės;

[]

o) konkretiems sektoriams taikomos taisyklės **tarpvalstybinių elektros energijos srautų kibernetinio saugumo [] aspektų atžvilgiu [] dėl bendrų minimaliųjų reikalavimų, planavimo, stebėjimo, ataskaitų teikimo ir krizių valdymo;**

[]

2. Komisija, pasikonsultavusi su Agentūra, ENTSO-E, **ES STO subjektu** ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kas trejus metus parengia prioritetų sąrašą, kuriame įvardijamos 1 dalyje nustatytos sritys, įtrauktinos į rengiamus tinklo kodeksus. Jei tinklo kodekso dalykas yra tiesiogiai susijęs su skirstomųjų tinklų eksploatavimu ir **nėra labai [] svarbus** perdavimo sistemai, Komisija gali reikalauti, kad projekto komitetą sušauktų ir tinklo kodekso pasiūlymą Agentūrai pateiktų ES elektros STO subjektas, [] **bendradarbiaudamas su [] ENTSO-E.**

3. Komisija prašo, kad Agentūra per pagrįstą – ne ilgesnį nei šešių mėnesių – laikotarpį jai pateiktų neprivalomas bendras rekomendacijas (bendros rekomendacijos), kuriose būtų išdėstyti aiškūs ir objektyvūs tinklo kodeksų, susijusių su prioritetų sąraše įvardytomis sritimis, rengimo principai. Komisijos prašyme gali būti nurodytos sąlygos, su kuriomis siejami klausimai sprendžiami bendroje rekomendacijoje. Kiekvienomis bendromis rekomendacijomis prisidedama prie rinkos integracijos, užtikrinant nediskriminacines sąlygas, veiksmingą konkurenciją ir veiksmingą rinkos veikimą. Gavusi pagrįstą Agentūros prašymą, Komisija tą laikotarpį gali pratęsti.
4. Agentūra per ne trumpesnę nei dviejų mėnesių laikotarpį oficialiai, viešai ir skaidriai konsultuojasi su ENTSO-E, ES STO subjektu ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais dėl bendrų rekomendacijų.
5. Agentūra, gavusi atitinkamą prašymą pagal 3 dalį, Komisijai pateikia neprivalomą bendrą rekomendaciją. Agentūra, gavusi atitinkamą prašymą pagal 6 dalį, peržiūri neprivalomą rekomendaciją ir iš naujo pateikia ją Komisijai.
6. Jei Komisija mano, kad bendromis rekomendacijomis neprisidedama prie rinkos integracijos, nediskriminacinių sąlygų, veiksmingos konkurencijos ir veiksmingo rinkos veikimo užtikrinimo, ji gali prašyti Agentūros per pagrįstą laikotarpį peržiūrėti bendras rekomendacijas ir jas dar kartą pateikti Komisijai.
7. Agentūrai nepateikus ar dar kartą nepateikus bendrų rekomendacijų per laikotarpį, kurį Komisija yra nustačiusi pagal 3 ar 6 dalis, Komisija pati parengia atitinkamas bendras rekomendacijas.
8. Komisija prašo ENTSO-E arba, kai taip nustatyta pagal 2 dalį parengtame prioritetų sąraše, ES [] STO subjekto, **bendradarbiaujant su ENTSO-E**, per pagrįstą – ne ilgesnį nei 12 mėnesių – laikotarpį pateikti Agentūrai tinklo kodekso pasiūlymą, kuris atitiktų atitinkamas bendras rekomendacijas.

9. ENTSO-E, arba, kai taip nustatyta pagal 2 dalį parengtame prioritetų sąrašė, ES STO subjektas sušaukia projekto komitetą, kuris padės jam parengti tinklo kodeksą. Projekto komitetą sudaro ENTSO-E, Agentūros, **atitinkamais atvejais** ES STO subjekto, atitinkamais atvejais paskirtųjų elektros energijos rinkos operatorių ir riboto skaičiaus pagrindinių susijusių suinteresuotųjų subjektų atstovai. ENTSO-E arba, kai taip nustatyta pagal 2 dalį parengtame prioritetų sąrašė, ES STO subjektas, **bendradarbiaudamas su ENTSO-E**, parengia tinklo kodeksų pasiūlymus šio straipsnio 1 dalyje nurodytose srityse, Komisijai jo paprašius pagal 8 dalį.
10. Agentūra persvarsto tinklo kodeksą, užtikrina, kad tinklo kodeksas atitiktų atitinkamas bendras rekomendacijas ir juo būtų prisidedama prie rinkos integracijos, nediskriminavimo, veiksmingos konkurencijos ir efektyvaus rinkos veikimo, ir per šešis mėnesius nuo pasiūlymo gavimo pateikia jį Komisijai. Komisijai pateiktame pasiūlyme Agentūra atsižvelgia į susijusių šalių nuomones, pateiktas tuomet, kai vadovaujant ENTSO-E arba ES STO subjektui buvo rengiamas pasiūlymas, ir dėl Komisijai pateikiamos versijos oficialiai konsultuojasi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais.
11. Jei ENTSO-E arba ES STO subjektas neparengia tinklo kodekso per Komisijos pagal 8 dalį nustatytą laikotarpį, Komisija gali prašyti Agentūros parengti tinklo kodekso projektą remiantis atitinkamomis bendromis rekomendacijomis. Rengdama tinklo kodekso projektą pagal šią dalį Agentūra gali konsultuotis papildomai. Agentūra pateikia Komisijai pagal šią dalį parengtą tinklo kodekso projektą ir gali rekomenduoti jį priimti.

12. Savo iniciatyva, jei ENTSO-E arba ES STO subjektas neparengė tinklo kodekso arba Agentūra neparengė tinklo kodekso projekto, kaip nurodyta šio straipsnio 11 dalyje, arba rekomendavus Agentūrai pagal šio straipsnio 10 dalį, Komisija gali priimti vieną ar kelis tinklo kodeksus 1 dalyje nustatytoje srityse.
13. Jei Komisija siūlo priimti tinklo kodeksą savo iniciatyva, bent du mėnesius Komisija dėl tinklo kodekso projekto konsultuojasi su Agentūra, ENTSO-E ir visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais.
14. Šis straipsnis nepažeidžia Komisijos teisės priimti ir iš dalies keisti 57 straipsnyje nustatytas gaires. Juo nedaroma poveikio ENTSO-E galimybei parengti neprivalomas 1 dalyje nustatytų sričių gaires, kai jos nesusijusios su jam skirtame Komisijos prašyme nurodytomis sritimis. Šios gairės pateikiamos Agentūrai, kad ji pateiktų nuomonę. ENTSO-E tinkamai atsižvelgia į tą nuomonę.

56 straipsnis

Tinklo kodeksų keitimas

1. Komisijai pagal [] 62 straipsnio 2 dalį suteikiami įgaliojimai priimti **iki ne vėliau kaip [2025 m.] gruodžio 31 d. [] įgyvendinimo aktus** dėl tinklo kodeksų keitimo 55 straipsnio 1 dalyje išvardytose srityse, laikantis 55 straipsnyje nustatytos procedūros. []

2. Pagal 55 straipsnį priimtų tinklo kodekso pakeitimų projektus Agentūrai gali siūlyti asmenys, kurie veikniausiai yra suinteresuoti tuo tinklo kodeksu, be kita ko, ENTSO-E, ES STO subjektas, **reguliavimo institucijos, skirstomųjų tinklų ir** perdavimo sistemos operatoriai, sistemos naudotojai ir vartotojai. Be to, Agentūra gali siūlyti pakeitimus savo iniciatyva [].
3. Agentūra gali teikti Komisijai pagrįstus pasiūlymus dėl pakeitimų, [] paaiškindama, kaip tokie pasiūlymai yra suderinami su 55 straipsnio 2 dalyje nustatytais tinklo kodeksų tikslais. Jei Agentūra mano, kad siūlomas pakeitimas yra leistinas, taip pat dėl savo iniciatyva siūlomų pakeitimų Agentūra konsultuojasi su visais suinteresuotaisiais subjektais, kaip numatyta [Reglamento (EB) Nr. 713/2009 nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 863/2] 15 straipsnyje.
4. Komisijai suteikiami įgaliojimai, atsižvelgiant į Agentūros pasiūlymus, priimti **iki ne vėliau kaip [2025 m.] gruodžio 31 d.** bet kurio pagal 55 straipsnį priimto tinklo kodekso pakeitimus kaip **įgyvendinimo aktus** [] pagal [] 62 straipsnio [] 2 dalį.

[]

57 straipsnis

Gairės

1. **Iki ne vėliau kaip [2025 m.] gruodžio 31 d.** Komisija gali priimti privalomas toliau išvardytų sričių gaires. **Tos gairės priimamos kaip įgyvendinimo aktai laikantis 62 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.**
2. **Iki ne vėliau kaip [2025 m.] gruodžio 31 d.** Komisija gali priimti [] **įgyvendinimo aktus kaip** sričių, kuriose tokie aktai galėtų būti rengiami ir pagal 55 straipsnio 1 dalyje nustatytą tinklo kodekso procedūrą, gaires.

3. Gali būti priimtos gairės dėl perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmo. Jose pagal 46 ir 16 straipsniuose nustatytus principus apibrėžiama:
- a) išsami informacija apie tvarką, pagal kurią nustatoma, kurie perdavimo sistemos operatoriai privalo mokėti kompensaciją už tarpvalstybinius srautus, įskaitant, kaip suma pagal 46 straipsnio 2 dalį paskirstoma nacionalinių perdavimo sistemų, iš kurių tarpvalstybiniai srautai ateina, ir sistemų, kuriose tie srautai baigiasi, operatoriams;
 - b) išsami informacija apie taikytiną mokėjimo tvarką, įskaitant pirmojo laikotarpio, už kurį kompensacija mokėtina pagal 46 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą, nustatymą;
 - c) išsami metodika, pagal kurią nustatoma, už kuriuos priimamus tarpvalstybinius srautus turi būti mokama kompensacija pagal 46 straipsnį (atsižvelgiant į srautų kiekį ir tipą) ir tų srautų, atėjusių iš atskirų valstybių narių perdavimo sistemų ir (arba) pasibaigusių tose sistemose, dydžio nustatymą pagal 46 straipsnio 5 dalį;
 - d) išsami metodika, pagal kurią nustatomos dėl tarpvalstybinių srautų priėmimo patirtos išlaidos ir gauta nauda pagal 46 straipsnio 6 dalį;
 - e) išsami informacija apie tai, kaip atsižvelgiant į perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmą tvarkomi ne iš Europos ekonominės erdvės valstybių atėję arba ne tose valstybėse pasibaigę elektros energijos srautai; ir
 - f) nacionalinių sistemų, kurios sujungtos nuolatinės srovės linijomis, dalyvavimas pagal 46 straipsnį.

4. Gairėse taip pat galima nustatyti reikiamas taisykles dėl mokesčių, kuriuos pagal nacionalines [] perdavimo tarifų sistemas [] moka gamintojai, energijos kaupėjai ir vartotojai (apkrova), įskaitant perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmo dalies išskyrimą nacionaliniuose tinklo mokesčiuose ir kainų skirtingose vietovėse atitinkamų bei patikimų signalų pagal 16 straipsnyje nustatytus principus teikimą.

Gairėse gali būti numatyta nuostata dėl kainų skirtingose vietovėse atitinkamų bei patikimų suderintų signalų teikimo Sąjungos lygmeniu.

Toks derinimas neturi kliudyti valstybėms narėms taikyti mechanizmus, užtikrinančius, kad vartotojų (apkrova) mokamus prieigos prie tinklo mokesčius būtų įmanoma palyginti visoje jų teritorijoje.

5. Jeigu reikia, minimalų suderinimo lygį, reikalingą šio reglamento tikslui pasiekti, užtikrinančiose gairėse taip pat gali būti nustatoma:

- a) išsami informacija apie prekybos elektros energija taisykles; b) išsami informacija apie investavimo į jungiamųjų linijų pajėgumus paskatų taisykles, įskaitant kainų skirtingose vietovėse signalus.

6. Komisija gali priimti PSO veiklos koordinavimo įgyvendinimo gaires Sąjungos lygmeniu. Tos gairės turi atitikti šio reglamento 55 straipsnyje nurodytus tinklo kodeksus ir būti jais pagrįstos, taip pat jos turi būti pagrįstos priimtomis šio reglamento 27 straipsnio 1 dalies g punkte nurodytomis specifikacijomis. Priimdama gaires Komisija atsižvelgia į tai, kad esama regioninių ir nacionalinių veiklos reikalavimų skirtumų.

[Tos gairės priimanamos laikantis 62 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.]

7. Priimdama arba iš dalies keisdama gaires Komisija konsultuojasi su Agentūra, ENTSO-E, **ES STO subjektu** ir, kai tinkama, kitais suinteresuotaisiais subjektais.

58 straipsnis

Valstybių narių teisė numatyti išsamesnes priemones

Šis reglamentas nepažeidžia valstybių narių teisių išlaikyti arba nustatyti priemones, kurių nuostatos yra išsamesnės už nustatytąsias šiame reglamente, 57 straipsnyje nurodytose gairėse arba 55 straipsnyje nurodytuose tinklo kodeksuose, jei tos priemonės **neprieštarauja** [] Sąjungos teisės aktų veiksmingumui.

58a straipsnis

Ne vėliau kaip [2023 m.] gruodžio 31 d. Komisija įvertina esamus įgyvendinimo aktus, kuriuose išdėstyti tinklo kodeksai ir gairės, kad įvertintų, kuriuos jų elementus vertėtų įtvirtinti Sąjungos teisėkūros procedūra priimamuose aktuose dėl elektros energijos vidaus rinkos **ir kaip būtų galima peržiūrėti įgaliojimus dėl tinklo kodeksų ir gairių pagal 55 ir 57 straipsnius.** Komisija išsamią vertinimo ataskaitą pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai. Jei tinkama, kartu su ta ataskaita pateikiama pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, atsižvelgiant į Komisijos vertinimą.

VIII skyrius

Baigiamosios nuostatos

59 straipsnis

Naujos jungiamosios linijos

1. Jeigu pateikiamas prašymas, naujoms nuolatinės srovės jungiamosioms linijoms tam tikrą ribotos trukmės laikotarpį gali būti netaikoma šio reglamento 17 straipsnio 2 dalis ir [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] 6 ir 43 straipsniai, 59 straipsnio 6 dalis ir 60 straipsnio 1 dalis, jeigu laikomasi šių sąlygų:
 - a) investicijos turi didinti konkurenciją elektros energijos tiekimo srityje;
 - b) investavimo rizikos lygis yra toks, kad apskritai nebūtų investuojama, jeigu nebūtų suteikta išimtis;
 - c) nuosavybės teisė į jungiamąją liniją turi priklausyti fiziniam ar juridiniam asmeniui, kuris bent dėl savo teisinės formos yra nepriklausomas nuo sistemos operatorių, kurių sistemose ta jungiamoji linija bus nutiesta;
 - d) tos jungiamosios linijos naudotojai moka naudojimosi mokestį;
 - e) iš dalies atvėrus rinką, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/92/EB¹⁹ 19 straipsnyje, jokia jungiamosios linijos kapitalo ar eksploatavimo sąnaudų dalis nebuvo atgauta iš jokios mokesčių, mokėtų už naudojimąsi jungiamąja linija sujungtomis perdavimo ar skirstymo sistemomis, dalies; ir

¹⁹ 1996 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/92/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių (OL L 27, 1997 1 30, p. 20).

- f) išimtis negali turėti neigiamo poveikio konkurencijai ar elektros energijos vidaus rinkos arba reguliuojamos sistemos, su kuria jungiamoji linija sujungta, veiksmingam veikimui.
- 2. 1 dalis išimtiniais atvejais taip pat taikoma kintamosios srovės jungiamosioms linijoms su sąlyga, kad atitinkamo investavimo išlaidos ir rizika yra itin didelė, palyginti su išlaidomis ir rizika, kurios paprastai atsiranda sujungiant dvi kaimynines nacionalines perdavimo sistemas kintamosios srovės jungiamąja linija.
- 3. 1 dalis taip pat taikoma žymiai padidėjus turimų jungiamųjų linijų pajėgumui.
- 4. Atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos kiekvienu atveju priima sprendimą dėl išimties suteikimo pagal 1, 2 ir 3 dalis. Išimtį galima taikyti visam naujos jungiamosios linijos pajėgumui ar jo daliai arba visam gerokai padidintam eksploatuojamos jungiamosios linijos pajėgumui ar jo daliai.

Per du mėnesius nuo dienos, kai prašymą suteikti išimtį gavo paskutinė iš atitinkamų reguliavimo institucijų, Agentūra gali pateikti patariamąją nuomonę toms reguliavimo institucijoms, kad jos galėtų remtis šia nuomone priimdamos sprendimą.

Sprendžiant, ar suteikti išimtį, kiekvienu atveju svarstoma, ar reikia nustatyti išimties taikymo trukmės ir nediskriminacinės prieigos prie jungiamosios linijos sąlygas. Sprendžiant dėl tų sąlygų pirmiausia atsižvelgiama į papildomus pajėgumus, kurie turi būti sukurti arba turimų pajėgumų modifikavimą, projekto įgyvendinimo trukmę ir nacionalines aplinkybes.

Prieš suteikdamos išimtį atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos priima sprendimą dėl pajėgumų valdymo ir paskirstymo taisyklių ir mechanizmų. Perkrovos valdymo taisyklėse įrašomas įpareigojimas nepanaudotus pajėgumus pasiūlyti rinkoje, o įrenginio naudotojams suteikiama teisė pajėgumus, dėl kurių jie yra sudarę sutartis, parduoti antrinėje rinkoje. Vertinant 1 dalies a, b ir f punktuose nurodytus kriterijus atsižvelgiama į pajėgumų paskirstymo procedūros rezultatus.

Jeigu visos atitinkamos reguliavimo institucijos per šešis mėnesius susitarė dėl sprendimo suteikti išimtį, jos informuoja Agentūrą apie tą sprendimą.

Sprendimas suteikti išimtį, įskaitant šios dalies antroje pastraipoje nurodytas sąlygas, turi būti tinkamai pagrįstas ir paskelbtas.

5. 4 dalyje nurodytą sprendimą priima Agentūra:
 - a) jeigu visos atitinkamos reguliavimo institucijos per šešis mėnesius nuo dienos, kai buvo pateiktas prašymas paskutinei iš tų reguliavimo institucijų suteikti išimtį, negali susitarti; arba
 - b) gavusi bendrą atitinkamų reguliavimo institucijų prašymą.

Agentūra, prieš priimdama tokį sprendimą, konsultuojasi su atitinkamomis reguliavimo institucijomis ir prašymo teikėjais.

6. Neatsižvelgiant į 4 ir 5 dalis, valstybės narės gali numatyti, kad atitinkamai reguliavimo institucija arba Agentūra valstybės narės atitinkamai įstaigai pateiktą savo nuomonę dėl prašymo suteikti išimtį, kad ta įstaiga priimtų oficialų sprendimą. Ta nuomonė paskelbiama kartu su sprendimu.

7. Reguliavimo institucijos kiekvieno gauto prašymo suteikti išimtį kopiją nedelsdamos persiunčia Agentūrai ir Komisijai informuoti. Atitinkamos reguliavimo institucijos ar Agentūra (notifikuojančios įstaigos) apie sprendimą nedelsdamos praneša Komisijai ir pateikia visą reikiamą informaciją apie sprendimą. Komisijai galima pateikti apibendrintą informaciją, kad ji galėtų priimti tinkamai pagrįstą sprendimą. Visų pirma tą informaciją sudaro:
- a) išsamios priežastys, dėl kurių išimtis buvo suteikta arba atsisakyta ją suteikti, įskaitant finansinę informaciją, pagrindžiančią būtinybę suteikti išimtį;
 - b) poveikio konkurencijai ir efektyviam elektros energijos vidaus rinkos veikimui, jeigu būtų suteikta išimtis, analizė;
 - c) išimties galiojimo trukmės ir atitinkamos jungiamosios linijos bendrų pajėgumų dalies, dėl kurios buvo suteikta išimtis, priežastys; ir
 - d) konsultacijų su atitinkamomis reguliavimo institucijomis rezultatas.
8. Per 50 darbo dienų nuo kitos dienos po to, kai pagal 7 dalį buvo gautas pranešimas, Komisija gali priimti sprendimą paprašyti, kad notifikuojančios įstaigos iš dalies pakeistų arba atšauktų sprendimą suteikti išimtį. Tą 50 darbo dienų laikotarpį galima pratęsti dar 50 darbo dienų, jei Komisijai reikia gauti papildomos informacijos. Papildomas laikotarpis prasideda kitą dieną po visos informacijos gavimo dienos. Be to, pradinis laikotarpis gali būti pratęstas, jeigu tam pritaria Komisija ir notifikuojančios įstaigos.

Jeigu informacija, kurios prašoma, nepateikiama per prašyme nustatytą laikotarpį, pranešimas laikomas atšauktu, išskyrus tuos atvejus, kai Komisijai ir notifikuojančioms įstaigoms pritarus dar nepasibaigęs minėtas laikotarpis pratęsiamas arba kai notifikuojančios įstaigos tinkamai pagrįstu pareiškimu informuoja Komisiją, kad, jų nuomone, pranešimas yra išsamus.

Notifikuojančios įstaigos Komisijos sprendimą iš dalies pakeisti ar atšaukti sprendimą suteikti išimtį įvykdo per vieną mėnesį ir atitinkamai informuoja Komisiją.

Komisija užtikrina slaptos komercinės informacijos konfidencialumą.

Komisijos pritarimas sprendimui suteikti išimtį nustoja galioti praėjus dvejiems metams nuo jo priėmimo dienos, jeigu iki to laiko jungiamosios linijos tiesimas nepradedamas, ir praėjus penkeriems metams nuo jo priėmimo dienos, jeigu iki to laiko jungiamoji linija nepradedama eksploatuoti, nebent Komisija, remdamasi pagrįstu notifikuojančių įstaigų prašymu, nuspręstų, kad bet koks vėlavimas susijęs su didelėmis kliūtimis, nepriklausančiomis nuo asmens, kuriam buvo suteikta išimtis, valios.

9. Jei atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos pagal 1 dalį priimtą sprendimą nusprendžia pakeisti, jos nedelsdamos apie savo sprendimą praneša Komisijai ir pateikia visą su šiuo sprendimu susijusią informaciją. Šiam sprendimui, apie kurį pranešama, taikomos 1–8 dalys, atsižvelgiant į galiojančios išimties ypatumus.

10. Komisija gali, gavusi prašymą arba savo iniciatyva, pradėti nagrinėti klausimą iš naujo:
- a) jei, tinkamai atsižvelgiant į teisėtus šalių lūkesčius ir ekonominę pusiausvyrą, pasiektą priėmus pradinį sprendimą suteikti išimtį, iš esmės pasikeitė bet kuris faktas, kuriuo buvo remtasi priimant sprendimą;
 - b) jei susijusios įmonės nevykdo įsipareigojimų; arba
 - c) jei sprendimas priimtas remiantis neišsamia, neteisinga arba klaidinančia šalių suteikta informacija.
11. Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti su šio straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų taikymo gairių priėmimu susijusius deleguotuosius aktus pagal 63 straipsnį ir nustatyti šio straipsnio 4, 7, 8, 9 ir 10 dalių taikymo tvarką.

59a straipsnis

Nukrypti leidžiančios nuostatos

1. Valstybės narės gali prašyti leidimo taikyti nuo atitinkamų 3, 5 straipsnių, 6 straipsnio 1 dalies, 7 straipsnio 1 ir 4 dalių, 8–10, 13–15, 17–22 straipsnių, 23 straipsnio 1, 2, 4, 5 ir 5 a dalių, 24, 32–44 ir 48 straipsnių nuostatų nukrypti leidžiančias nuostatas tokiais atvejais:
- a) jei valstybės narės gali įrodyti, kad dėl jų mažų atskirų ir sujungtu sistemų eksploatavimo kyla didelių problemų. Tokiu atveju nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo laikotarpis apribojamas ir jį priklauso nuo sąlygų, kuriomis siekiama didesnės konkurencijos ir integracijos į vidaus rinką;
 - b) dėl atokiausių regionų, kaip apibrėžta SESV 349 straipsnyje, kurie negali būti sujungti su Europos energijos rinka dėl akivaizdžių fizinių priežasčių. Šiuo atveju nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo laikotarpis neribojamas.

Abiem atvejais nukrypti leidžianti nuostata priklauso nuo sąlygų, kuriomis siekiama užtikrinti, kad nukrypti leidžiančia nuostata nebūtų trukdoma pereiti prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos.

Leisdama taikyti nukrypti leidžiančią nuostata, Komisija savo sprendime nurodo, kokių mastu nukrypti leidžiančiomis nuostatomis turi būti atsižvelgta į tinklo kodeksu ir gairių taikymą.

3. Reglamento nuostatomis nedaromas poveikis nukrypti leidžiančių nuostatų taikymui pagal [Elektros energijos direktyvą].

Jei nukrypti leidžianti nuostata suteikiama, Komisija, prieš priimdama sprendimą, apie tokius prašymus praneša valstybėms narėms, laikydamasi konfidencialumo reikalavimų.

2. 3, 4, 5 straipsniai, 6 straipsnio 1 dalis, 2 dalies c ir h punktai, 7–10, 12–15, 17–22 straipsniai, 23 straipsnio 1, 2, 5 ir 5 a dalys, 24 straipsnis, 31 straipsnio 2 ir 3 dalys, 32–44, 46 ir 48 straipsniai Kiprui netaikomi tol, kol jo perdavimo sistema nebus jungiamosiomis linijomis sujungta su kitų valstybių narių perdavimo sistemomis.

Jei ne vėliau kaip 2026 m. sausio 1 d. Kipro perdavimo sistema nebus jungiamosiomis linijomis sujungta su kitų valstybių narių perdavimo sistemomis, Kipras įvertina, ar reikalinga nuo tų nuostatų nukrypti leidžianti nuostata, ir gali Komisijai pateikti prašymą dėl tolesnio nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo. Komisija įvertina, ar yra rizikos, kad atitinkamų nuostatų taikymas gali sukelti didelių Kipro elektros energijos sistemos eksploatavimo problemų, ar tikimasi, kad jų taikymas Kipre bus naudingas rinkos veikimui. Remdamasi šiuo vertinimu Komisija pateikia pagrįstą sprendimą dėl visiško arba dalinio [] nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo pratęsimo; šis sprendimas skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Informacijos teikimas ir konfidencialumas

1. Valstybės narės ir reguliavimo institucijos Komisijos prašymu pateikia jai visą informaciją, būtiną siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi šio reglamento nuostatų .

Komisija nustato pagrįstą terminą, per kurį informacija turi būti pateikta, atsižvelgdama į prašomos informacijos sudėtingumą ir jos poreikio skubumą.

2. Jei atitinkama valstybė narė arba reguliavimo institucija nepateikia 1 dalyje nurodytos informacijos per nustatytą terminą pagal 1 dalį, Komisija gali paprašyti visos siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi šio reglamento nuostatų, būtinos informacijos tiesiogiai iš atitinkamų įmonių.

Siųsdama prašymą dėl informacijos įmonei, Komisija tuo pat metu išsiunčia prašymo kopiją valstybės narės, kurios teritorijoje yra tos įmonės buveinė, reguliavimo institucijoms.

3. Savo prašyme dėl 1 dalyje nurodytos informacijos Komisija nurodo teisinį prašymo pagrindą, terminą, per kurį ta informacija turi būti pateikta, prašymo tikslą ir 61 straipsnio 2 dalyje numatytas sankcijas už neteisingos, neišsamios ar klaidinančios informacijos pateikimą. Komisija nustato pagrįstą terminą, atsižvelgdama į prašomos informacijos sudėtingumą ir jos poreikio skubumą.

4. Prašomą informaciją pateikia įmonių savininkai arba jų atstovai, o juridinių asmenų atveju – įstatymais arba įmonių įstatais įgalioti jiems atstovauti asmenys. Kai savo klientų vardu informaciją pateikia tinkamai įgalioti teisininkai, už pateiktą neišsamią, neteisingą ar klaidinančią informaciją visapusiškai atsako jų klientai.
5. Jei įmonė nepateikia prašomos informacijos per Komisijos nustatytą terminą arba pateikia neišsamią informaciją, Komisija savo sprendimu gali prašyti pateikti informaciją. Tame sprendime nurodoma, kokios informacijos prašoma, ir nustatomas atitinkamas terminas, per kurį ji turi būti pateikta. Jame nurodomos 61 straipsnio 2 dalyje numatytos sankcijos. Jame taip pat nurodoma teisė peržiūrėti sprendimą Europos Sąjungos Teisingumo Teisme.

Siųsdama sprendimą, Komisija tuo pat metu išsiunčia jo kopiją valstybės narės, kurios teritorijoje asmuo gyvena arba kurioje yra įmonės buveinė, reguliavimo institucijoms.

6. 1 ir 2 dalyse nurodyta informacija naudojama tik siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi šio reglamento nuostatų.

Komisija neatskleidžia pagal šį reglamentą gautos informacijos, kuri, dėl jos pobūdžio, laikoma profesine paslaptimi.

61 straipsnis

Sankcijos

1. Nepažeisdamos 2 dalies, valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikytinų už šio reglamento, pagal 55 straipsnį priimtų tinklo kodeksų ir pagal 57 straipsnį priimtų gairių nuostatų pažeidimus, ir imasi visų priemonių, būtinų siekiant užtikrinti, kad šios nuostatos būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.
2. Jei įmonės tyčia ar per aplaidumą pateikia neteisingą, neišsamią ar klaidinančią informaciją atsakydamos į pagal 60 straipsnio 3 dalį pateiktą prašymą arba nepateikia jos per terminą, nustatytą sprendimu, priimtu pagal 60 straipsnio 5 dalies pirmą pastraipą, Komisija savo sprendimu gali skirti įmonėms baudas, neviršijančias 1 % bendros praėjusių ūkinių metų apyvartos. Nustatydamą baudos dydį Komisija atsižvelgia į pirmos pastraipos reikalavimų nesilaikymo sunkumą.
3. Pagal 1 dalį numatytos sankcijos ir pagal 2 dalį priimti sprendimai nėra baudžiamosios teisės pobūdžio.

62 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda pagal [Direktyvos 2009/72/EB nauja redakcija, pasiūlyta COM(2016) 864/2] 68 straipsnį įsteigtas komitetas.

2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011²⁰ 5 straipsnis.

63 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.
2. [] 46 straipsnio 4 dalyje [] ir 59 straipsnio 11 dalyje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami neribotam laikotarpiui nuo [Leidinių biurui: *prašom įrašyti įsigaliojimo datą*].
3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti [] 46 straipsnio 4 dalyje [] ir 59 straipsnio 11 dalyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių [deleguotųjų] aktų galiojimui.
4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą, Komisija konsultuojasi su **Tarpvalstybiniu prekybos elektros energija komitetu ir** kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.

²⁰ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
6. Pagal [] 46 straipsnio 4 dalį [] ir 59 straipsnio 11 dalį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

64 straipsnis

Panaikinimas

1. Reglamentas (EB) Nr. 714/2009 panaikinamas. Nuorodos į panaikintą reglamentą laikomos nuorodomis į šį reglamentą ir skaitomos pagal II priede pateiktą atitikties lentelę.
- 1a. **Bet koks įgyvendinimo aktas, priimtas remiantis Reglamentu Nr. 714/2009, taikomas toliau ir po Reglamento Nr. 714/2009 panaikinimo dienos, kol jis pats panaikinamas.**

65 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikoma nuo 2020 m. sausio 1 d.

Šio reglamento **13 ir 58a straipsniai** taikomi nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos.

13 straipsnio įgyvendinimo tikslu šio reglamento 14 straipsnis taikomas nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos.

Jei tikslinga, Komisija pateikia pasiūlymą dėl šio reglamento peržiūros, atliktinos ne vėliau kaip iki 2030 m. pabaigos.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

Tarybos vardu

Pirmininkas
